

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

Wongkhai Primary Educational Service Area Office 2

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

เอกสารลำดับที่ ๑/๒๕๖๕

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒
เรื่อง ให้ใช้กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ในเขตพื้นที่การศึกษา นั้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ได้จัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ โดยความร่วมมือจากคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขั้นร่างกรอบหลักสูตร

ขั้นที่ ๒ ขั้นประชาพิจารณ์

ขั้นที่ ๓ ขั้นขออนุมัติความเห็นชอบจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด

ทั้งนี้ กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๙ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัด ได้นำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ต่อไป

จึงประกาศให้ใช้กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายวรรณชัย บุสนาม)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

คำนำ

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในสถานศึกษา ทุกสังกัด และกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งพัฒนางานวิชาการและจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เล่มนี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ บทนำ ข้อมูลจังหวัดหนองคายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น แนวทางการวัดและประเมินผลตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น และ แนวทางการนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานที่ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์ หนังสือ และข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น และพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเหมาะสมทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ภูมิประเทศและอากาศ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและอาชีพที่สำคัญ ภาษา ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลสำคัญ สถานที่และแหล่งท่องเที่ยว/แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของผู้เรียนทำให้เกิดความรักผูกพันมีความภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเอง เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาอาชีพและสังคมได้

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

คำนำ

ก

สารบัญ

ข

บทที่ ๑ บทนำ

๑

ความเป็นมา..... ๑

วิสัยทัศน์กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต ๒..... ๒

จุดหมาย..... ๒

เป้าหมาย..... ๒

จุดเน้น..... ๓

นิยามและความหมาย..... ๔

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น..... ๔

บทที่ ๒ ข้อมูลจังหวัดหนองคายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๗

ประวัติความเป็นมา..... ๗

ชุมชนและชาติพันธุ์..... ๘

ลักษณะภูมิประเทศ..... ๘

ลักษณะภูมิอากาศ..... ๑๐

ข้อมูลการปกครองและประชากร..... ๑๐

จุดผ่านแดนระหว่างประเทศ..... ๑๑

ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม..... ๑๒

ศาสนสถานและนักบวช..... ๑๔

ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน..... ๑๔

ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา..... ๑๗

ศาสตร์พระราชา..... ๑๗

สถานการณ์และแนวโน้มการจัดการศึกษาในจังหวัดหนองคาย..... ๑๙

สภาพปัญหาการจัดการศึกษาจำแนกปัญหาเป็นรายด้าน..... ๑๙

- สภาพปัญหาด้านผู้เรียน..... ๑๙

- สภาพปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน..... ๒๐

-

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒.....	๒๐
การวิเคราะห์องค์กร.....	๒๑
ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต ๒.....	๒๔
นโยบายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๕.....	๒๙
แนวความคิดกับนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา ก-ฮ สร้างประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการ.....	๓๐
บทที่ ๓ โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น	๓๑
โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒	๓๑
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	๓๒
เนื้อหาประกอบหลักสูตร.....	๕๕
เนื้อหากรอบหลักสูตรท้องถิ่น อำเภอโพนพิสัย.....	๕๖
เนื้อหากรอบหลักสูตรท้องถิ่น อำเภอรัตนวาปี.....	๘๕
เนื้อหากรอบหลักสูตรท้องถิ่น อำเภอโพนพิสัย.....	๑๐๖
บทที่ ๔ แนวทางการวัดและประเมินผลตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น.....	๑๒๐
บทบาทหน้าที่การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา.....	๑๒๐
บทบาทหน้าที่การวัดและประเมินผลระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	๑๒๑
แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น.....	๑๒๑
บทที่ ๕ แนวทางการนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	๑๓๐
บรรณานุกรม.....	๑๓๓
ภาคผนวก.....	๑๓๔

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๗ ระบุว่ากระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้รักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับ สภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

มาตรา ๓๙ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๔๖ มาตรา ๓๕ ระบุว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล และ มาตรา ๓๗ ให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๖ และให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) อำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาและพัฒนาระบบของหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

๒) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาร่วมกันกับสถานศึกษา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๕ ระบุว่าให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา" อยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่วางแผนดำเนินงานวิชาการ กำหนดวาระรายละเอียดของหลักสูตร ระดับสถานศึกษาและแนวทางการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้อง กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา นอกจากต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรม ยังต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองเรียนรู้สภาพภูมิศาสตร์ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ให้มีความรักความผูกพัน และ มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองรวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อ การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวนี้ รวมทั้งต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย เป้าหมาย และจุดเน้นการจัดการศึกษาตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

วิสัยทัศน์กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มีจิตสำนึกรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นและดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จุดหมาย

๑. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ทั้งต่อตนเอง ต่อท้องถิ่นและสังคม
๒. มีความรู้ความเข้าใจและดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของบรรพชน
๓. มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีทักษะทางภาษาและคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงมีขีดความสามารถในการแข่งขันนานาชาติ อันจะก่อเกิดการมีอาชีพ มีรายได้ อยู่ในท้องถิ่นของตน อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข
๔. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดหนองคาย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในชุมชนท้องถิ่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
๕. มีจิตสำนึกรักแผ่นดินถิ่นกำเนิดและเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนและประเทศชาติ

เป้าหมาย

นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ทุกคน มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ดังนี้

๑. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ทั้งต่อตนเอง ต่อท้องถิ่นและสังคม
๒. มีความรู้ความเข้าใจและดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของบรรพชน
๓. มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ มีทักษะทางภาษาและคิดสร้างสรรค์ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง มีขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ อันจะก่อเกิดการมีอาชีพ มีรายได้ อยู่ในท้องถิ่นของตน อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข

๔. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดหนองคาย อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งที่ดีงามในชุมชนท้องถิ่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๕. มีจิตสำนึกรักแผ่นดินถิ่นกำเนิดและเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชนและประเทศชาติ

จุดเน้น

๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้
๒. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
๓. นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารได้หลายภาษา
๔. นักเรียนมีทักษะชีวิต และทักษะการทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และสามารถแข่งขันระดับนานาชาติ
๕. นักเรียนรักและภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม สืบสานศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

นิยามและความหมาย

๑. “ท้องถิ่น” หมายถึง บริเวณสถานที่รวมทั้งสภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมที่ผู้เรียนมีวิถีชีวิต คำนึงมาตั้งแต่กำเนิด มีขอบข่ายครอบคลุมทั้งหมดบ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และภูมิภาคของท้องถิ่นนั้น ๆ

๒. “กรอบหลักสูตรท้องถิ่น” หมายถึง ขอบข่ายของเนื้อหาการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์กำหนดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้สถานศึกษา นำไปจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามสภาพความพร้อมและความต้องการของสถานศึกษา เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาตลอดจนสภาพปัญหาและสิ่งสมควรได้รับการถ่ายทอดจากชุมชนและสังคมนั้น ๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง

๓. “ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น” หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศในท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมทั้งข้อมูลในด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา บุคคล ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้น ๆ

๔. “วัฒนธรรม” หมายถึง วิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนประเพณีปฏิบัติ และการแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ชาบซึ่งยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

๕. “ศิลปวัฒนธรรม” หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อที่จะรับใช้สังคม และชุมชน เป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมของสังคมและชุมชนให้งาม ให้พอดีและเหมาะสมกับสังคมและชุมชนนั้น

๖. “ภาษากลาง” หมายถึง ภาษาที่ใช้เป็นระบบให้บุคคลพูดภาษาเดียวกัน สามารถสื่อสารได้ทั่วโลก

๗. “ภาษาถิ่น” หมายถึง ภาษาที่ใช้สื่อสารในท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทย และมีความแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เพื่อการสื่อความหมาย ความเข้าใจกันระหว่าง ผู้คนที่อาศัยอยู่ตามท้องถิ่นนั้น ๆ

๘. “ภาษามาตรฐาน” หมายถึง ภาษาที่ได้รับการยอมรับให้เป็นภาษาที่ถูกต้องมากที่สุด ในสังคมระดับชาติ และใช้กันทั่วโลก

๙. “ประเภทของวัฒนธรรม” หมายถึง การจัดหมวดหมู่วัฒนธรรมพื้นบ้านของสภาวัฒนธรรม แห่งชาติ ๕ ประเภท ดังนี้

๙.๑ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ได้แก่ ความเชื่อ ปรัชญา ศาสนา ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ กฎหมาย ธรรมเนียมการปกครอง ประเพณี

๙.๒ ภาษาและวรรณกรรม ได้แก่ ข่าวนวน วรรณกรรม วรรณคดี วรรณกรรมท้องถิ่น ภาษาถิ่นและภาษาต่างกลุ่ม นิทานและภูมิปัญญา ความเรียงและฉันทลักษณ์ ปริศนาคำทาย วาทกรรม ภาษิต

๙.๓ ศิลปกรรมและโบราณคดี ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรม โบราณคดี โบราณสถานไทย วัฒนธรรมสถาน

๙.๔ การละเล่นดนตรีและการพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ การขับร้องดนตรี ระบำรำฟ้อน มหรสพ เพลงเด็กและเพลงกล่อมเด็ก การละเล่นพื้นบ้าน กีฬานันทนาการ การท่องเที่ยว

๙.๕ ชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ คหกรรมศาสตร์ ยาสมุนไพร โภชนาการ ที่อยู่อาศัย ชีวประวัติ เกษตรกรรม

๑๐. สืบสานภูมิปัญญา หมายถึง นำประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้ เลือกรสร พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกัน เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาวิถีชีวิตของตนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ กำหนดจุดประสงค์การจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้สถานศึกษาได้นำไปประกอบการพิจารณาจัดทำหรือเพิ่มเติมในส่วนที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นภายใต้ บริบทของสถานศึกษาตามหลักการจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในแนวการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดให้หน่วยงานระดับท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหรือองค์กร หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ดำเนินการจัดประชุมเสวนาร่วมประชุมปฏิบัติการและระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดจุดเน้นสาระการเรียนรู้ในท้องถิ่น ในหัวข้อ “ประวัติความเป็นมาของจังหวัดหนองคาย” และวิสัยทัศน์ “เมืองน่าอยู่ ประตูลู่อาเซียน” โดยผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ ณ หอประชุมพิสัยสรเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ และสำรวจความคิดเห็นและประชาพิจารณ์จากตัวแทน ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอโพนพิสัย อำเภอเฝ้าไร่ และอำเภอ

รัตนวาปี มาร่วมวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ จนได้กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

๒. ศึกษา/วิเคราะห์/สังเคราะห์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ คณะกรรมการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ได้ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งครอบคลุมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน และตัวชี้วัดชั้นปีของสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ได้ขอบข่ายของการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

๓. ศึกษา/วิเคราะห์/สังเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น คณะผู้จัดทำได้ศึกษาวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น ทั้งในด้านประวัติความเป็นมา ภูมิประเทศและอากาศ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและอาชีพที่สำคัญ ภาษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลสำคัญ สถานที่และแหล่งท่องเที่ยว/แหล่งเรียนรู้ สภาพปัจจุบัน/ปัญหาในชุมชน/สังคม ฯลฯ รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลจุดเน้น หรือประเด็นที่สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

๔. กำหนดโครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น คณะผู้จัดทำวิเคราะห์/สังเคราะห์ขอบข่ายจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐) รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดเน้นของสถานศึกษา

๕. สอบถามและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง นำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องได้ประเมินและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๖. ปรับปรุงแก้ไข คณะผู้จัดทำร่วมกันวิเคราะห์/สังเคราะห์ ความคิดเห็นที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นและประชาพิจารณ์แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ให้มีความสมบูรณ์

๗. เสนอคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดให้ความเห็นชอบ คณะผู้จัดทำนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด พิจารณาให้ความเห็นชอบ

๘. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ได้มอบหมายให้สถานศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นต่อไป

๙. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสู่ชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น

ภาพแสดง ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

บทที่ ๒

ข้อมูลจังหวัดหนองคายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ประวัติความเป็นมา

หนองคาย “เมืองน้ำอูร์ริมฝั่งโขง” ที่ตั้งในปัจจุบันได้มีการตรวจพบแหล่งโบราณคดีในตำบล โคกคอน อำเภอท่าบ่อ พบหม้อดินโบราณ เหรียญเงินพูนัน (อายุสองพันปี) กระดุมมนุษย์ กระเจายอยู่ทั่วไป และเป็นแหล่งถลุงแร่โลหะขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังพบแหล่งถลุงโลหะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ตอนเหนือของจังหวัด มีการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาแต่สมัยโลหะพบในเขตภูโล้น อำเภอสังคม ซึ่งเป็นแหล่งทำเหมืองแร่ทองแดงสมัยก่อนประวัติศาสตร์

ในยุคประวัติศาสตร์มีการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่จังหวัดหนองคายโดยปรากฏหลักฐานการติดต่อระหว่างอาณาจักรใกล้เคียง ที่ได้มีการบันทึกเกี่ยวกับบ้านเมือง ที่ตั้งอยู่บริเวณจังหวัดหนองคาย เมืองหนองคายในอดีตเป็นชุมชนเมืองที่ขึ้นกับอาณาจักรขอม เมื่ออาณาจักรขอมล่มสลายได้ขึ้นกับอาณาจักรล้านช้าง หลวงพระบางและเวียงจันทน์ตามลำดับ จนกระทั่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. ๒๓๖๙ เจ้าอนุวงศ์ยกทัพผ่านเมืองรายทางถึงเมืองนครราชสีมา ทางกรุงเทพมหานครได้ให้ พระยาราชสุภาวดี “สิง สิงหนเสนี” เป็นแม่ทัพปราบปราม โดยมีท้าว สุวอธรรมมา (บุญมา) ยกทัพ จากเมืองยโสธรและพระยาเซียงสามารถช่วยเป็นกำลังสำคัญในการทำศึกจนได้รับชัยชนะ และได้รับพระราชทานบำเหน็จความดีความชอบพร้อมทั้งให้ท้าวสุวอธรรมมาเลือกทำเล สร้างเมือง ๔ แห่ง คือเมืองพานพร้าวอยู่ตรงข้ามกับเวียงจันทน์ (ปัจจุบันคืออำเภอศรีเชียงใหม่) เมืองเวียงคุก เมืองปะโค และบ้านไผ่ (บ้านบึงค่าย)

พ.ศ. ๒๓๗๐ ท้าวสุวอธรรมมา (บุญมา) ได้เลือกบ้านไผ่สร้างเป็นเมืองหนองคาย โดยโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวสุวอธรรมมา (บุญมา) ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองหนองคายคนแรกให้เมืองเวียงจันทน์ขึ้นตรงต่อเมืองหนองคาย

พ.ศ. ๒๔๓๔ ภายหลังกบฏฮ่อ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้อยยาเธอกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เป็นสมุหเทศาภิบาลประจำมณฑลลาวพวน ตั้งที่ทำการมณฑลอยู่ที่เมืองหนองคาย (ต่อมาเป็นมณฑลฝ่ายเหนือและมณฑลอุดรธานี)

พ.ศ. ๒๔๓๖ (เหตุการณ์ ร.ศ. ๑๑๒) ไทยเสียดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศสและระบุในสัญญาว่า “ห้ามมิให้ไทยตั้งหรือปกครองที่พหหารอยู่ในเขต ๒๕ กิโลเมตรจากชายแดน” กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม จึงย้ายที่ทำการมณฑลไปอยู่ที่บริเวณบ้านเดื่อหมากแข้งและตั้งเป็นมณฑลอุดรธานี มาจนถึงรัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๕๗ โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ขึ้น โดยให้ยกเลิกระบอบเจ้าปกครองนคร (เจ้าเมือง) และเปลี่ยนคำเรียกชื่อ “เมือง” มาเป็น “จังหวัด” มีข้าหลวงปกครอง (ต่อมาเรียกว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัด”) ในวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๘ กระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งสถาปนาเมืองหนองคายเป็นจังหวัดหนองคายตั้งแต่นั้นมา

ชุมชนและชาติพันธุ์

ชุมชนและชาติพันธุ์ในจังหวัดหนองคาย ปัจจุบันกลุ่มคนที่อพยพมาอยู่ในเขตจังหวัดหนองคาย ได้มีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนเอกลักษณ์เฉพาะตัวให้กลมกลืนกับชาวพื้นเมืองที่ตั้งถิ่นฐานอยู่เดิม จนแทบไม่เห็นความแตกต่าง ทั้งการแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ประเพณีต่าง ๆ จะสังเกตได้เฉพาะสำเนียงของภาษาพูดที่ยังคงเหลือเค้าให้ทราบว่า เดิมเป็นชนเผ่าไหน ซึ่งพอจำแนกได้ ดังนี้

๑. กลุ่มชาวไทอีสาน/ลาวอีสาน เนื่องจากเดิมเป็นอาณาจักรล้านช้างจึงนับเป็นกลุ่มลาว ล้านช้างด้วย แต่ถึงอย่างไรก็ดี หน้าตา ผิวพรรณ สำเนียงการพูด ก็แตกต่างจากชาวลาว จึงเรียกว่า “ไทอีสาน” ถือว่าเป็นกลุ่มชนที่มากที่สุดในจังหวัดหนองคาย

๒. กลุ่มไทพวน มีถิ่นฐานเดิมจากเมืองพวน แขวงเชียงขวาง ประเทศลาว อาศัยอยู่ที่อำเภอศรีเชียงใหม่และอำเภอโพธิ์ตาก

๓. กลุ่มไทลื้อ/ไทดำ/ไทเหนือ เป็นกลุ่มที่อพยพมาจากเมืองหลวงพระบาง และอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ปัจจุบันอยู่ที่อำเภอสังคม และอำเภอโพธิ์ตาก

๔. กลุ่มคนเวียดนาม อพยพมาในสมัยสงครามอินโดจีน พร้อม ๆ กับเจ้าเมืองจันทบุรี (เวียงจันทน์) มาอยู่ที่อำเภอท่าบ่อ ตามประวัติศาสตร์เดิม มีกลุ่มคนที่เป็นชาติพันธุ์ต่าง ๆ อพยพมาที่จังหวัดหนองคายมากกว่านี้ แต่ปัจจุบันไม่สามารถหาหลักฐานหรือสิ่งบอกเหตุว่าเป็นชนกลุ่มนั้น ๆ หรือไม่ เนื่องจากมีการกลมกลืนกันเป็นไทอีสานหมดแล้ว และมีบางส่วนที่เป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากจังหวัดอื่น ๆ มาตั้งถิ่นฐานในอำเภอรัตนวาปีและอำเภอโพธิ์ชัย ซึ่งเรียกว่า “ไทคร้ว” เพราะในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ จะมาจากหลากหลายจังหวัด และไม่สามารถสืบสานชาติพันธุ์ได้และปัจจุบันได้กลมกลืนกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่เดิมหมดแล้ว

ลักษณะภูมิประเทศ

๑. พื้นที่

พื้นที่สภาพภูมิประเทศของจังหวัดหนองคาย มีลักษณะทอดยาวตามลำน้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระยะทางรวม ๒๑๐.๖ กิโลเมตร หนองคายเป็นจังหวัดชายแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีอาณาเขตติดกับนครหลวงเวียงจันทน์ เป็นเมืองหลวงของประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นเขตแดน จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดชายแดนที่มีเอกลักษณ์พิเศษ โดยมีพื้นที่ทอดขนานยาวไปตามลำน้ำโขง ความกว้างของพื้นที่ทอดขนานไปตามลำน้ำโขง โดยเฉลี่ยประมาณ ๒๐ - ๒๕ กิโลเมตร ช่วงที่กว้างที่สุดอยู่ที่อำเภอเฝ้าไร่ และช่วงที่แคบที่สุดอยู่ที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย มีอำเภอที่อยู่ติดกับลำน้ำโขง ๖ อำเภอ คือ อำเภอสังคม อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอโพธิ์ชัย และอำเภอรัตนวาปี และมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว คือ แขวงเวียงจันทน์ นครหลวงเวียงจันทน์ และแขวงบอลิคำไซ

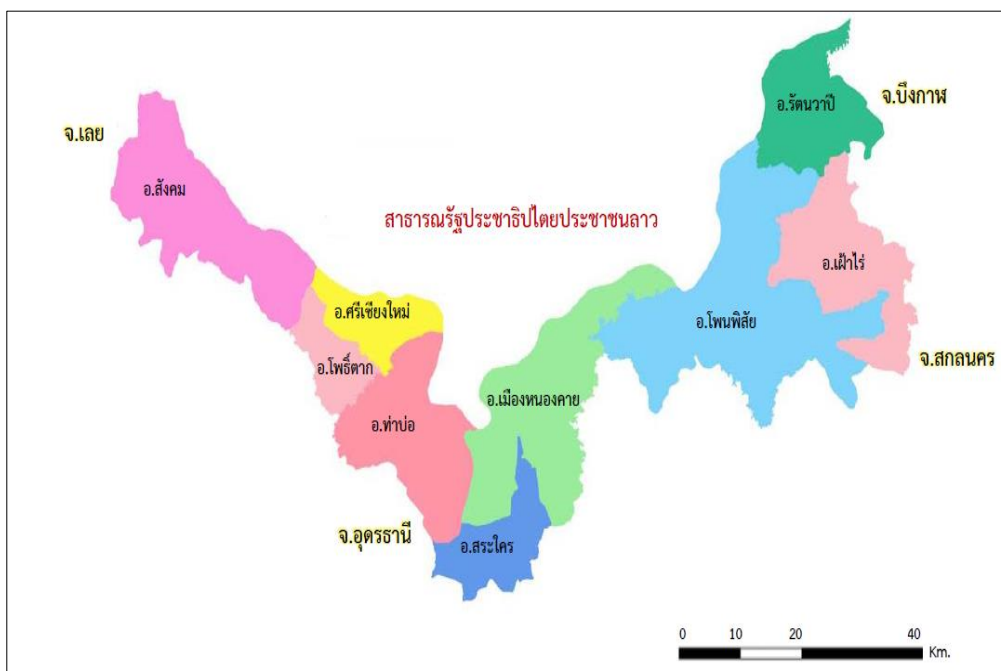

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง แยกเป็น ๔ บริเวณ คือ

- ๑.๑ พื้นที่ค่อนข้างราบ ได้แก่ เขตอำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ ซึ่งใช้ประโยชน์ในการทำนา และปลูกพืชสวนบริเวณริมแม่น้ำโขง
- ๑.๒ พื้นที่เป็นคลื่นลอนลาด กระจายอยู่ทุกอำเภอเป็นหย่อม ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา และปลูกพืชไร่ พืชสวน และป่าธรรมชาติ
- ๑.๓ พื้นที่เป็นคลื่นลอนชันและเป็นเขาเป็นป่าธรรมชาติเช่น ป่าไม้เต็งรังเบญจพรรณ พบในเขตอำเภอสังคม
- ๑.๔ สภาพพื้นที่เป็นภูเขาที่มีความสูงชันจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ ๒๐๐ เมตร เป็นบริเวณเทือกเขาต่าง ๆ ทางทิศตะวันตกในเขตอำเภอสังคม

๒. ขอบเขตจังหวัด

ทิศเหนือ	ติดลำแม่น้ำโขง อันเป็นเส้นเขตแดนระหว่างราชอาณาจักรไทย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร อำเภอบ้านดุง อำเภอเพ็ญ อำเภอสร้างคอม และอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันออก	ติดอำเภอโซ่พิสัย และอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
ทิศตะวันตก	ติดอำเภอปากชม จังหวัดเลย

ภาพแสดง ขอบเขตการแบ่งพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาลของจังหวัดหนองคาย จัดอยู่ในจำพวกฝนแถบร้อนและแห้งแล้ง แบ่งเป็น ๓ ฤดู ดังนี้

๑. ฤดูหนาว เริ่มต้นกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวันและเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม

๒. ฤดูร้อน เริ่มต้นกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยเฉพาะเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

๓. ฤดูฝน เริ่มต้นกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม อากาศเริ่มชุ่มชื้น และมีฝนตกชุกตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุด

ข้อมูลการปกครองและประชากร

จังหวัดหนองคาย มีพื้นที่ทั้งหมด ๓,๐๒๖.๕๓ ตารางกิโลเมตรแบ่งการปกครองเป็น ๙ อำเภอ ๖๒ ตำบล ๖๗๘ หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๖๘ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๒ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๗ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๔๘ แห่ง จากการสำรวจข้อมูลประชากรจังหวัดหนองคาย รวมทั้งสิ้น ๕๑๗,๔๓๕ คน แยกเป็น ประชากรชาย ๒๕๖,๘๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๖๓ และประชากรหญิง ๒๖๐,๖๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๗ อำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดคือ อำเภอเมืองหนองคาย และอำเภอที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอโพธิ์ตาก

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลประชากรของจังหวัดหนองคาย

อำเภอ	จำนวนประชากร			ครัวเรือน จำนวน	หมู่บ้าน จำนวน	ตำบล จำนวน	พื้นที่ ตร.กม. จำนวน	เทศบาล		อบ ต
	ชาย	หญิง	รวม					เมือง	ตำบล	
๑. เมืองหนองคาย	๗๔,๐๙๐	๗๖,๓๔๘	๑๕๐,๔๓๘	๕๘,๙๙๔	๑๔๗	๑๖	๖๐๗.๔๕๖	๑	๘	๗
๒. ท่าบ่อ	๔๐,๔๗๙	๔๑,๘๘๙	๘๒,๓๖๘	๒๖,๗๖๙	๙๐	๑๐	๓๕๕.๓๑๓	๑	๓	๘
๓. โพนพิสัย	๔๘,๙๖๖	๔๙,๓๑๖	๙๘,๒๘๒	๓๒,๖๐๕	๑๕๙	๑๑	๖๔๒.๗๓๙	-	๒	๑๐
๔. ศรีเชียงใหม่	๑๔,๘๕๔	๑๕,๒๑๘	๓๐,๐๗๒	๑๐,๑๓๙	๔๓	๔	๑๙๗.๙๖๑	-	๒	๓
๕. สังกุม	๑๒,๙๑๐	๑๒,๖๓๘	๒๕,๕๔๘	๘,๕๖๐	๓๖	๕	๔๔๙.๗๒๔	-	๑	๕
๖. สระใคร	๑๓,๓๗๔	๑๓,๑๖๗	๒๖,๕๔๑	๘,๒๐๐	๔๑	๓	๒๑๐.๙๐๒	-	-	๓
๗. ฝาง	๒๕,๔๒๗	๒๕,๔๘๕	๕๐,๙๑๒	๑๕,๔๑๓	๗๓	๕	๒๕๕.๙๐๐	-	๑	๔
๘. รัตนวาปี	๑๙,๐๖๔	๑๘,๙๒๖	๓๗,๙๙๐	๑๒,๙๓๒	๖๒	๕	๒๐๔.๐๐๗	-	-	๕
๙. โพธิ์ตาก	๗,๖๕๙	๗,๖๕๕	๑๕,๓๑๔	๕,๑๓๖	๒๗	๓	๑๐๒.๕๓๒	-	-	๓
รวม	๒๕๖,๘๒๓	๒๖๐,๖๑๒	๕๑๗,๔๓๕	๑๗๘,๗๔๘	๖๗๘	๖๒	๓,๐๒๖.๕๓	๒	๑๗	๔๘

ที่มา : กรมการปกครอง (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม ๒๕๖๓)

จุดผ่านแดนระหว่างประเทศ

จังหวัดหนองคาย มีอำเภอตั้งอยู่ตามแนวชายแดน รวม ๖ อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอสังคม อำเภอโพนพิสัย และอำเภอรัตนวาปี โดยมีจุดผ่านแดนและจุดผ่อนปรนการค้า ดังต่อไปนี้

๑. จุดผ่านแดนและจุดตรวจคนเข้าเมือง

ตามประกาศกรมศุลกากร ที่ ๒๑/๒๕๖๑ ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดช่วงเวลาขนส่งของเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรผ่านด่านพรมแดน ๓ แห่ง ดังนี้

๑.๑ ด่านพรมแดนสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ ๑ บ้านเหล่าจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมืองหนองคายกับด่านสากลบ้านดงพูนสี เมืองหาดทรายฟอง นครหลวงเวียงจันทน์ เปิดให้บริการทุกวันเวลา ๐๖.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. การคมนาคมทางบกข้ามสะพานมิตรภาพไทย - ลาวแห่งที่ ๑ โดยรถยนต์ และรถไฟเปิดใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๗

๑.๒ ด่านพรมแดนท่าเรือหนองคาย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองหนองคายกับด่านสากลท่าเตือ เมืองหาดทรายฟอง นครหลวงเวียงจันทน์ เปิดให้บริการทุกวันเวลา ๐๘.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. การคมนาคมทางน้ำ เรือหางยาว และเรือโดยสาร โดยเปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

๑.๓ ด่านตรวจคนเข้าเมือง ณ สถานีรถไฟหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย เปิดทำการทุกวัน เติมน้ำมันละ ๒ เทียว เปิดใช้เป็นทางการเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ (ใช้เวลาเดินทาง ๑๕ นาที)

เที่ยวที่ ๑ ออกจากสถานีหนองคาย เวลา ๐๙.๐๐ น. กลับจากสถานีท่านาแล้ง สปป.ลาว เวลา ๑๑.๑๕ น.

เที่ยวที่ ๒ ออกจากสถานีหนองคาย เวลา ๑๔.๔๕ น. กลับจากสถานีท่านาแล้ง สปป.ลาว เวลา ๑๗.๐๐ น.

๒. จุดผ่อนปรนการค้า

จุดผ่อนปรนการค้า (Checkpoint for Border Trade) หมายถึง ช่องทางที่รัฐบาลไทยเปิดเพื่อช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในด้านมนุษยธรรม และส่งเสริมความสัมพันธ์ของประชาชนในระดับท้องถิ่นโดยการผ่อนปรนให้มีการค้าขายสินค้าอุปโภค - บริโภคที่จำเป็น ทั้งนี้ การพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดน มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาความเหมาะสมในทางปฏิบัติ โดยจังหวัดจะเสนอขอเปิดจุดผ่อนปรนทางการค้าไปยังกระทรวงมหาดไทยเมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบ และมอบให้จังหวัดจัดทำประกาศเปิดจุดผ่อนปรนการค้า โดยจะกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบริเวณจุดผ่อนปรนมาตรการการควบคุมดูแลการผ่านเข้า - ออก จุดผ่อนปรนของประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านตลอดจนสินค้าบางประเภทที่ไม่อนุญาตให้ค้าขาย ณ จุดผ่อนปรนการค้า ซึ่งจังหวัดหนองคายมีประกาศจุดผ่อนปรนการค้าให้เป็นช่องทางสำหรับประชาชนไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ติดต่อซื้อขายสินค้า และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรม จำนวน ๔ แห่ง ในพื้นที่ ๔ อำเภอ ดังนี้

๒.๑ จุดผ่อนปรนบ้านม่วง หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังขมกับด่านประเพณี บ้านโคกแะ เมืองสังทอง นครหลวงเวียงจันทน์ เปิดทุกวันพุธ และวันเสาร์ เวลา ๐๖.๐๐ – ๑๘.๐๐ น. การคมนาคมทางน้ำ โดยเรือโดยสาร

๒.๒ จุดผ่อนปรนบ้านหม้อ หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ กับด่านประเพณีบ้านหนองคา เมืองสีโคตตะบอง นครหลวงเวียงจันทน์ เปิดทุกวันจันทร์ ถึงวันเสาร์ เวลา ๐๖.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. การคมนาคมทางน้ำ โดยเรือโดยสาร

๒.๓ จุดผ่อนปรนบ้านจุมพล หมู่ที่ ๑ ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัยกับด่านประเพณี บ้านโดน เมืองปากงึม นครหลวงเวียงจันทน์ เปิดทุกวันอังคาร และวันเสาร์ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. การคมนาคมทางน้ำโดยเรือโดยสาร

๒.๔ จุดผ่อนปรนบ้านเปงจาน หมู่ที่ ๘ ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปีกับด่านประเพณี บ้านทวย เมืองท่าพระบาด แขวงบอลิคำไซ เปิดทุกวันพุธ วันศุกร์ และวันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๓๐ น. การคมนาคมทางน้ำ โดยเรือโดยสาร

ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม

ถึงแม้จะมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่เอกลักษณ์ที่โดดเด่น และสำคัญของชาวจังหวัดหนองคายมีร่วมกัน คือ การมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายเป็นรูปแบบเฉพาะของคนหนองคาย ภายใต้วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีที่สวยงาม ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งที่รุนแรงในหมู่ประชาชน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประชาชนคนไทยอาจมีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ในพื้นที่จังหวัดหนองคายไม่มีความรุนแรงใด ๆ เกิดขึ้นโดยขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน และมีความสำคัญของจังหวัดหนองคายที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ชื่นชอบ และนิยมเข้ามาเยี่ยมเยียนเป็นประจำทุกปี คือ

๑. งานนมัสการหลวงพ่พระเจ้าองค์ตื้อ ประดิษฐานอยู่ที่วัดศรีชมภูองค์ตื้อ บ้านน้ำโมง เป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่หล่อด้วยทองสำริด ฝีมือของช่างฝ่ายเหนือและช่างล้านช้าง เป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะงดงาม นั่งขัดสมาธิปางมารวิชัย เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงเคารพนับถือมาก สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๑๐๕ โดยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช กษัตริย์อาณาจักรล้านช้าง ผู้สถาปนากรุงเวียงจันทน์ โดยใช้ทองคำ ทองเหลือง และเงินผสมกันรวมน้ำหนักได้ ๑ ตู้อ (ตื้อเป็นมาตราโบราณของอีสาน) ใช้เวลาในการสร้าง ๗ ปี ๗ เดือน จังหวัดได้กำหนดจัดงานนมัสการหลวงพ่พระเจ้าองค์ตื้อเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔

๒. งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อจัดประมาณเดือนมีนาคมของทุกปี ณ บริเวณอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ เขตเทศบาลเมืองหนองคาย ภายในงานจะมีการแสดงการละเล่นที่เป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมชาวหนองคาย รวมทั้ง มีการออกร้านจำหน่ายสินค้าราคาถูกด้วย

๓. งานวันสงกรานต์ เป็นงานประจำปี จัดขึ้นที่วัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวงชั้นตรี) เขตเทศบาลเมืองหนองคาย มีการอัญเชิญหลวงพ่พระเจ้าใสแห่รอบเมืองเพื่อให้ประชาชนได้สรงน้ำ ทำบุญตักบาตรในวันสงกรานต์เฉลิมฉลองหลวงพ่พระเจ้าใสที่วัดโพธิ์ชัย มีงานรื่นเริง การละเล่นพื้นเมือง การกีฬาท้องถิ่นและมหรสพครบครัน ๕ วัน ๕ คืน เริ่มจัดขึ้นในวันที่ ๑๓ เมษายนของทุกปี

๔. งานแข่งเรือ เป็นงานประเพณีของท้องถิ่นที่จัดขึ้นก่อนวันออกพรรษา ได้จัดให้มีการแข่งเรือยาวในลำแม่น้ำโขง โดยประชาชนในคุ้มต่าง ๆ ได้จัดเรือแข่งจากอำเภอ และบางปีก็มีเรือจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาร่วมการแข่งขันด้วย เป็นการแสดงถึงความสามัคคีที่มี ต่อกันมายาวนาน โดยจัดให้มีขึ้นในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี

๕. งานแห่ปราสาทผึ้ง เป็นประเพณีของท้องถิ่นที่เก่าแก่ จัดให้มีขึ้นควบคู่กันกับงานแข่งเรือ มีการจัดทำปราสาทผึ้งประกวดและนำลงเรือยนต์ล่องไปตามลำแม่น้ำโขง กลางคืนมีการไหลเรือไฟประดับดวงไฟมากมายและดูทิวทัศน์แสงไฟกระทบพื้นน้ำยามค่ำคืนสวยงามมาก เพื่อนมัสการพระธาตุกลางแม่น้ำโขงหรือพระธาตุหล้าหนอง (วัดและองค์มหาเจดีย์ได้พังลงในแม่น้ำโขงไปนานแล้ว) อยู่หน้าวัดสิริมหากัจจาย(วัดธาตุ) เขตเทศบาลเมืองหนองคาย จัดขึ้นในวันเพ็ญเดือน ๑๑ พร้อมกับงานแข่งเรือประจำปี

๖. งานวันออกพรรษา จัดเป็นงานต่อจากวันแห่ปราสาทผึ้ง และแข่งเรือเป็นวันทำบุญของท้องถิ่นมีการตักบาตรเทโว ประชาชนท้องถิ่นถือเป็นวันสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะไปประกอบอาชีพอยู่ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ เมื่อถึงกำหนดวันทำบุญออกพรรษาแล้ว คนส่วนมากจะเดินทางกลับบ้านเพื่อทำบุญอุทิศกุศลแก่บรรพบุรุษตามประเพณีนิยมที่ได้ปฏิบัติต่อเนื่องมาแต่โบราณกาล

๗. บั้งไฟพญานาค เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติตามลำน้ำโขงมานานหลายปีตามคำร่ำลือของชาวบ้าน แต่บั้งไฟพญานาคเพิ่งจะได้รับส่งเสริมเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคายไม่กี่ปีมานี้เอง บั้งไฟพญานาคเป็นลูกไฟที่พุ่งขึ้นมาจากใต้แม่น้ำโขง พุ่งลอยขึ้นสู่อากาศ ประมาณ ๒๐ - ๓๐ เมตร แล้วก็หายไป ลูกไฟไม่จำกัดบริเวณที่เกิดและเกิดไม่ซ้ำที่บริเวณนั้น ขนาดของลูกไฟ มีหลายขนาดและเกิดขึ้นไม่แน่นอน แต่ต้องมีค่าบางปีเกิดตั้งแต่หัวค่ำประมาณ ๑๘.๐๐ น. บางปีเริ่มเกิด ๒๐.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. และจะไปอีกประมาณ ๓ - ๔ ชั่วโมง จึงหมดลงจำนวนลูกไฟที่เกิดขึ้นบริเวณหนึ่ง ๆ มีจำนวนไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่อำเภอโพนพิสัยและอำเภอรัตนวาปีบั้งไฟพญานาคเกิดขึ้นในคืนวันเพ็ญเดือน ๑๑ ของทุกปี

๘. งานประเพณีการเล่นโหวด การเล่นโหวดเป็นศิลปวัฒนธรรมที่บ่งบอกความเชื่อ ค่านิยม ศาสนาและรูปแบบการดำเนินชีวิตตลอดจนอาชีพของคนในท้องถิ่นของประชาชนชาวอำเภอสังขมโหวด หรือ โบท เป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องเป่าหรือแกว่ง มีรูปร่างเป็นทรงกระบอกคล้ายบั้งไฟ ทำจากไม้กู่แคนซึ่งเป็นไม้ช่างชนิดเดียวกับที่ใช้ทำแคนดำนบนมีชันโรง มีลักษณะคล้ายกับเครื่องดนตรีกรีกโบราณ และยังใช้ประกอบพิธีกรรมหย่าฝนหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวของชาวบ้านตำบลแก้งไก่อ อำเภอสังขม

๙. กิจกรรม “นุ่งผ้าหนองคาย ตักบาตรริมโขง” ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย ร่วมกับประชาชนและนักท่องเที่ยว จัดกิจกรรม “นุ่งผ้าหนองคาย ตักบาตรริมโขง” เพื่อต้องการอนุรักษ์ประเพณีไทยดั้งเดิมและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคาย

๑๐. งานประเพณีบุญเบิกฟ้า บูชาพระธาตุรวงข้าวเจดีย์ เพื่อเป็นการตอบแทนคุณ และบูชาพระพุทธรเจ้าและพระแม่โพสพ เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของ ชาวอีสานที่สืบทอดต่อกันมาแต่โบราณกาล และยังเป็น การส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอสระใครและจังหวัดหนองคาย โดยมีจุดเด่นที่พระธาตุรวงข้าวเจดีย์ศรีพระแม่โพสพ กว้าง ๗ เมตร สูง ๓๒ เมตร

๑๑. งานบุญคุณสถาน เปิดตำนานเล่าขานเรื่องข้าว สืบทอดประเพณีดั้งเดิมของชาวนา ให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักและสืบสานต่อไปอำเภอ่าวไร่ และยังเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นแหล่งเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมการทำนาไว้ไม่ให้สูญหายไป กิจกรรมทำขวัญข้าว โดยพราหมณ์ชาวบ้าน ทั้งการอัญเชิญบวงสรวงเทพยดา ขอขมาแม่พระโพสพและขอบคุณข้าวเป็นพิธี การแบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ

๑๒. ประเพณีสืบสานพิธีกำฟ้า เฒ่าข้าวหลามทิพย์ จี่ข้าวจี ชาวไทยพวนในพื้นที่อำเภอโธ่ตาก เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความรักสามัคคี และการเคารพต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่รุ่มเย็นเป็นสุขของชาวไทยพวน

ศาสนสถานและนิกบวช

จำนวนวัด สำนักสงฆ์ และที่พักสงฆ์ (ศาสนาพุทธ)

๑. โบสถ์ (ศาสนาคริสต์)	จำนวน ๓๐ แห่ง
๒. มัสยิด (ศาสนาอิสลาม)	จำนวน ๑ แห่ง

ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑. โรงไฟฟ้า/สถานีไฟฟ้า

จังหวัดหนองคาย มีโรงไฟฟ้าพลังงานทดแทนจำนวนทั้งสิ้น ๗ แห่ง ประกอบด้วย

๑.๑ โรงไฟฟ้าเชื้อเพลิงจากขยะ จำนวน ๑ แห่ง กำลังการผลิตติดตั้ง ๘ เมกะวัตต์ โดยมีการเซ็นสัญญาซื้อขายไฟฟ้า (Power Purchase Agreement: PPA) แล้วแต่ยังไม่จ่ายไฟฟ้า เข้าระบบเชิงพาณิชย์ (Commercial Operation Date: COD)

๑.๒ โรงไฟฟ้าเชื้อเพลิงพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ๕ แห่ง กำลังการผลิตติดตั้ง ๕.๘ เมกะวัตต์ มีการจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ (Commercial Operation Date: COD)

๑.๓ โรงไฟฟ้าเชื้อเพลิงจากชีวมวล ๑ แห่ง กำลังการผลิตติดตั้ง ๙.๙ เมกะวัตต์ โดยมีการจ่ายไฟฟ้าเข้าระบบเชิงพาณิชย์ (Commercial Operation Date: COD) แล้ว

จังหวัดหนองคาย มีสถานีไฟฟ้า จำนวน ๔ แห่ง กำลังการผลิตรวม ๒๕๐ เมกะวัตต์ มีความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงสุด ๙๓.๓๖ เมกะวัตต์ ประกอบด้วย

- ๑) สถานีไฟฟ้าหนองคาย จำนวน ๒ สถานี
- ๒) สถานีไฟฟ้าโพนพิสัย จำนวน ๑ สถานี
- ๓) สถานีไฟฟ้าศรีเชียงใหม่ จำนวน ๑ สถานี

จังหวัดหนองคายมีสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ที่จดทะเบียนตามรายชื่อผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิง มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวน ๑๔๓ แห่ง กระจาย ในแต่ละอำเภอดังนี้

๑) อำเภอน้ำขุ่น	จำนวน ๒๖ แห่ง
๒) อำเภอน้ำโสม	จำนวน ๑๑ แห่ง
๓) อำเภอโพนพิสัย	จำนวน ๔ แห่ง
๔) อำเภอโพนพิสัย	จำนวน ๓๑ แห่ง

๕) อำเภอเมืองหนองคาย	จำนวน ๔๙ แห่ง
๖) อำเภอรัตนวาปี	จำนวน ๓ แห่ง
๗) อำเภอศรีเชียงใหม่	จำนวน ๑๐ แห่ง
๘) อำเภอสระใคร	จำนวน ๓ แห่ง
๙) อำเภอสังคม	จำนวน ๖ แห่ง

๒. สถานีบริการก๊าซ

จังหวัดหนองคายไม่มีสถานีบริการก๊าซธรรมชาติ (NGV) มีสถานีบริการก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ที่จดทะเบียนตามรายชื่อผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิงมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงพ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวน ๒ แห่ง กระจายในแต่ละอำเภอต่างๆ ดังนี้

๒.๑ อำเภอเมืองหนองคาย	จำนวน ๔ แห่ง
๒.๒ อำเภอโพนพิสัย	จำนวน ๑ แห่ง

๓. การใช้พลังงานทดแทน

จังหวัดหนองคายมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับการใช้พลังงานทดแทนเชิงพาณิชย์ โดยมีการส่งเสริมเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ การใช้พลังงานทดแทนในภาคการเกษตร

จังหวัดหนองคายมีการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนภาคการเกษตร ภายใต้โครงการระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์สู้อยู่แล้ว จำนวน ๗ แห่ง ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑.๑ อำเภอเฝ้าไร่	จำนวน ๒ ระบบ
๓.๑.๒ อำเภอโพนพิสัย	จำนวน ๔ ระบบ
๓.๑.๓ อำเภอเมืองหนองคาย	จำนวน ๑ ระบบ

๓.๒ การใช้พลังงานทดแทนในการแปรรูปสินค้าเกษตร

จังหวัดหนองคายมีการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในการแปรรูปสินค้าเกษตร ในการส่งเสริมระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ๓๕ แห่ง ดำเนินการในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

๓.๒.๑ อำเภอท่าบ่อ	จำนวน ๘ ระบบ
๓.๒.๒ อำเภอโพนพิสัย	จำนวน ๔ ระบบ
๓.๒.๓ อำเภอโพนพิสัย	จำนวน ๑ ระบบ
๓.๒.๔ อำเภอเมืองหนองคาย	จำนวน ๑ ระบบ
๓.๒.๕ อำเภอรัตนวาปี	จำนวน ๑ ระบบ
๓.๒.๖ อำเภอสังคม	จำนวน ๔ ระบบ
๓.๒.๗ อำเภอสระใคร	จำนวน ๕ ระบบ

๔. การประปา

จังหวัดหนองคาย มีกำลังผลิตน้ำประปาในจังหวัดทั้งสิ้น ๙,๑๙๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อปี (หรือที่ ๗๕๖,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน) มีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น ๒๑,๓๐๘ ราย ซึ่งมีความต้องการใช้น้ำประปา ๔๘๐,๐๐๐ ลบ.ม./เดือน ทั้งนี้ แหล่งน้ำดิบของการประปาส่วนภูมิภาคหนองคาย อยู่ในลุ่มแม่น้ำโขง ปริมาณน้ำที่จ่ายเพื่อสาธารณสุขประโยชน์และรั่วไหล เฉลี่ยต่อเดือนที่ ๒๓.๗ % ของปริมาณน้ำที่ผลิต (ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาค สาขาหนองคาย)

๕. การคมนาคมขนส่ง

๕.๑ ทางหลวงแผ่นดิน จังหวัดหนองคายตั้งอยู่บนถนนมิตรภาพหรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ เริ่มต้นจากเขตอำเภอสระใคร (เขตติดต่ออำเภอเพ็ญจังหวัดอุดรธานี) สิ้นสุด ณ สะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ ๑ (หนองคาย-เวียงจันทน์) ระยะทางประมาณ ๒๓.๙๒๑ กิโลเมตร เส้นทางนี้สามารถเดินทางผ่านสะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ ๑ เชื่อมไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้

๕.๒ เส้นทางคมนาคมจากกรุงเทพมหานครไปจังหวัดหนองคาย ใช้ ๓ เส้นทาง

๕.๒.๑ เส้นทางที่ ๑ โดยทางเครื่องบินจากสนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมืองไปลงสนามบินนานาชาติอุดรธานี ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔๕ นาที ต่อด้วยรถยนต์จากสนามบินนานาชาติอุดรธานีถึงจังหวัดหนองคาย ระยะทาง ๕๓ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔๐ นาที

๕.๒.๒ เส้นทางที่ ๒ โดยทางรถยนต์เริ่มจากสถานีขนส่งหมอชิต กรุงเทพมหานครถึงจังหวัดหนองคาย ณ แยกหินกอง (แยกถนนพหลโยธินตัดกับถนนมิตรภาพ ณ อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี) รวมระยะทาง ๖๑๕ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๘ - ๙ ชั่วโมง

๕.๒.๓ เส้นทางที่ ๓ โดยทางรถไฟจากสถานีรถไฟหัวลำโพงกรุงเทพมหานครถึงสถานีรถไฟหนองคาย ระยะทาง ๖๒๕ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑๒ ชั่วโมง และสามารถเชื่อมต่อไปยังสถานีรถไฟ ท่านาแล้ง บ้านดงพูนสี เมืองหาดทรายพอง นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และปัจจุบันอยู่ระหว่างการศึกษาและก่อสร้างรถไฟทางคู่ขนานทางมาตรฐาน ๑.๔๓๕ เมตรตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๕ เส้นทางหนองคาย - นครราชสีมา - แก่งคอย - มาบตาพุด ระยะทาง ๗๓๔ กิโลเมตร ซึ่งสามารถรองรับรถไฟความเร็วสูงจากสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ในอนาคต

๕.๓ ระยะทางการเดินทางจากอำเภอเมืองหนองคายถึงอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด

- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอท่าบ่อ ระยะทาง ๒๘ กิโลเมตร
- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอสระใคร ระยะทาง ๓๔ กิโลเมตร
- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอโพนพิสัย ระยะทาง ๔๕ กิโลเมตร
- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอศรีเชียงใหม่ ระยะทาง ๔๕ กิโลเมตร
- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอโพธิ์ตาก ระยะทาง ๖๑ กิโลเมตร
- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอรัตนวาปี ระยะทาง ๗๐ กิโลเมตร
- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอเฝ้าไร่ ระยะทาง ๗๒ กิโลเมตร
- อำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอสังคม ระยะทาง ๘๒ กิโลเมตร

๕.๔ โครงข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่งและการเดินทางภายในจังหวัดหนองคาย

โครงข่ายทางหลวงแผ่นดิน จังหวัดหนองคายมีโครงข่ายทางหลวงแผ่นดินจำนวน ๑๓ สายทาง ประกอบไปด้วยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒, ๒๑๑, ๒๑๒, ๒๓๓, ๒๔๒, ๒๔๓, ๒๐๒๐, ๒๐๙๕, ๒๒๓๐, ๒๒๖๔, ๒๒๖๖, ๒๒๖๗ และ ๒๓๗๖ รวมทั้งสิ้น ๔๒๒.๓๐๖ กิโลเมตร

ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ ๔ การศึกษาที่มีคุณภาพ อันมุ่งสร้างการศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน รวมทั้งได้ ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ยุทธศาสตร์ นโยบาย กลยุทธ์ และแผนต่าง ๆ ที่สำคัญ ที่มีความเกี่ยวข้อง ดังนี้

ศาสตร์พระราชา

ศาสตร์พระราชาคือ แนวทางการพัฒนาของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ที่มีความลุ่มลึกรอบด้าน มองการณ์ไกล และเน้นความยั่งยืนยาวนาน เป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่า หรือ อีกนัยหนึ่ง เป็นศาสตร์การจัดการและการอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่า ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงศึกษา คิดค้น และวิจัย แล้วพระราชทานให้กับปวงชนชาวไทย เพื่อใช้ในการจัดการลุ่มน้ำ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ สู่ปลายน้ำ จากกฎ ฝาสู่มหานที เมื่อนำองค์ความรู้นี้มาปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภาพแสดง หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบของศาสตร์พระราชาคือ การศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลผลิตการผลิต การค้นคว้า วิจัยการบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วย ยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคน โดยเฉพาะคนจนผู้ยากไร้ หลักการทำงานตามศาสตร์พระราชาคือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชาคือ การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงใช้เป็นวิธีการทรงงาน มาตลอดรัชสมัย พระบรมราโชบายในรัชกาลที่ ๑๐

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

“การศึกษา คือ ความมั่นคงของประเทศ...การศึกษาต้องสร้างให้คนไทยมีทัศนคติที่ดี และถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำและมีความเป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย”
(พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.๑๐ พระราชทานแก่คณะองคมนตรี)

พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐

การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน

๑. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
๒. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม
๓. มีงานทำ - มีอาชีพ
๔. เป็นพลเมืองดี

๑. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง

- ๑) มีความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง
- ๒) ยึดมั่นในศาสนา
- ๓) มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์
- ๔) มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัว และชุมชนของตน

๒. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม

- ๑) รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี - ชอบ / ชั่ว - ตี
- ๒) ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม
- ๓) ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดี
- ๔) ช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง

๓. มีงานทำ - มีอาชีพ

- ๑) การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือ การฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็ก และเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำจนงานสำเร็จ
- ๒) การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีความชำนาญที่สุด
- ๓) ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

๔. เป็นพลเมืองดี

- ๑) การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน
- ๒) ครอบครัว - สถานศึกษาและสถานประกอบการ ต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาส ทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี
- ๓) การเป็นพลเมืองดีคือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ให้ทำด้วยความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทร

นายเกษม วัฒนชัย ผู้บันทึก

ภาพแสดง พระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณา
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐

สถานการณ์และแนวโน้มการจัดการศึกษาในจังหวัดหนองคาย

สถานการณ์ทางการศึกษาในจังหวัดหนองคาย มีจุดแข็งที่มีสถาบันทางการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนยอดนิยมหลายแห่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และถึงแม้ว่าสถาบันทางการศึกษามีสถาบันที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตหนองคาย และสถาบัน การอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งมาตั้งศูนย์เพื่อให้บริการการศึกษา โดยจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีหน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบ การศึกษาในแต่ละระดับในพื้นที่ชัดเจนถือเป็นจุดแข็งของจังหวัดสภาพชุมชนในพื้นที่ตามแนว ชายแดนไทยกับ สปป.ลาว ส่วนใหญ่กระจายตามที่ราบลุ่มแม่น้ำและเชิงเขามีความคล้ายคลึงทางด้าน วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีและการประกอบอาชีพ การติดต่อของพรมแดนที่ทอดยาวตลอดแนว ชายแดนง่ายต่อการข้ามพรมแดนและเป็นจุดเสี่ยงต่อความมั่นคงปัญหาเสพติดการบุกรุกทำลายป่า การค้ามนุษย์หลีกเลี่ยงการค้าหนีภาษี ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของ ประชาชนในพื้นที่ชายแดนของจังหวัดหนองคาย

สภาพปัญหาการจัดการศึกษาจำแนกสภาพปัญหาเป็นรายด้าน ดังนี้

๑. สภาพปัญหาด้านผู้เรียน

๑.๑ แนวโน้มประชากรวัยเรียนลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลให้นักเรียนลดลงทำให้มี โรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น

๑.๒ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านจึงเป็นพื้นที่เฝ้าระวังด้านยาเสพติด และ ปัจจุบันผู้ค้า – ผู้เสพมีการพัฒนายุทธวิธีลักลอบนำยาเสพติดมาจำหน่ายซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นส่งผล ต่อพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนที่ขาดทักษะชีวิตอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อปัญหาเสพติด

๑.๓ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ

๑.๔ ปัญหาการอ่านออกเขียนได้

๑.๕ สัดส่วนผู้เรียนสายสามัญและสายอาชีพยังไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

๑.๖ การผลิตและคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาและอุดมศึกษามีความสามารถและ สมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ตลาดแรงงานเนื่องจากขาดความเชื่อมโยง การจัดการศึกษาเชิงนโยบายและเชิงระบบ

๑.๗ ขาดความเชื่อมโยงของระบบการจัดการศึกษาในทุกระดับ

๑.๘ นักเรียนบางส่วนขาดคุณธรรมจริยธรรมและวินัย

๑.๙ นักเรียนที่เข้าเรียนบางพื้นที่เป็นคนต่างด้าวไม่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก

๑.๑๐ ผู้ปกครองที่อยู่ตามแนวชายแดนระหว่างไทยกับ สปป.ลาว ล้วนมีฐานะยากจน และ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

๑.๑๑ การไม่สนับสนุนให้ลูกหลานเข้าเรียนตามสถานศึกษาและจบการศึกษา ภาคบังคับเน้นการฝึกการทำงานและประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่

๑.๑๒ ปัญหาการเรียนออนไลน์ มีนักเรียนบางส่วน ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน การสอน เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต โทรทัศน์

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

๑.๑๓ เด็กนักเรียนยังขาดความพร้อมในการเรียนทางออนไลน์ ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สามารถเรียนด้วยตนเองได้ ขาดแรงจูงใจ เพราะไม่มีครูคอยกระตุ้นเตือนเหมือนในห้องเรียน

๒. สภาพปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๒.๑ หลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการกำลังคนในพื้นที่ ตลาดแรงงานและสถานประกอบการ

๒.๒ ขาดการส่งเสริมด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมในห้องถิ่น

๒.๓ ขาดการส่งเสริมด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมในห้องถิ่น

๒.๔ ขาดการวิจัยในการพัฒนาสู่นวัตกรรมวิชาชีพในสังคม

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ เป็นหน่วยงานทางการศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่และภารกิจ รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำ นโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้อง กับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการ ของท้องถิ่น

๒. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขต พื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

๓. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๔. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

๕. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๖. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๗. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๘. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

๙. ดำเนินการและประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่

๑๐. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ด้านการศึกษา

๑๑. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

๑๒. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

การวิเคราะห์องค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร โดยระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ประกอบกับการวิเคราะห์จากข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วิเคราะห์ได้ ดังนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

๑. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

๑.๑ โอกาส (Opportunities : O)

(๑) จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดที่สามารถอนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมของชาติได้เป็นอย่างดี ส่งผลต่อการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของสังคมและวัฒนธรรม และรักษา สืบทอดวิถีชีวิตที่ดีงามให้คงอยู่ได้สืบไป

(๒) จังหวัด/อำเภอ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ทำให้สังคม/ชุมชนเกิดภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

(๓) ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ สามารถนำไปสอดแทรกในหลักสูตรสร้างคนให้เป็นคนดี รักบ้านเกิดและสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้คงอยู่ตลอดไป

(๔) สถาบันทางสังคมมีเครือข่ายและองค์กรต่าง ๆ สนับสนุนการศึกษา

๑.๒ อุปสรรค (Threats : T)

(๑) ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ส่งผลให้ประชาชนในจังหวัด/อำเภอ มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี และขาดความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

(๒) ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ส่งผลให้มีการสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนยอดนิยมสูงกว่าความสามารถในการรองรับนักเรียน

(๓) ประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานลดจำนวนลงอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีสถานศึกษาขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา

(๔) ผู้ปกครองและชุมชนมีค่านิยมเลียนแบบ วัฒนธรรมต่างชาติ ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

๒. ด้านเทคโนโลยี

๒.๑ โอกาส (Opportunities : O)

(๑) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ และสถานศึกษา สามารถนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

(๒) การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสังคม/ชุมชนส่งผลให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองมากขึ้น

(๓) โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่งผลให้การสื่อสาร และการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

๒.๒ อุปสรรค (Threats : T)

(๑) สื่อเทคโนโลยีไม่สร้างสรรค์ ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีขาดการคิดวิเคราะห์ ในการแยกแยะ ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

(๒) การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ร้านเกมส์) ของสังคม/ชุมชน ส่งผลต่อแบบแผนพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

๓. ด้านเศรษฐกิจ

๓.๑ โอกาส (Opportunities : O)

น้ำมันราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำโครงการ/กิจกรรมประหยัดพลังงาน/กิจกรรมเชิงอนุรักษ์

๓.๒ อุปสรรค (Threats : T)

(๑) ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำให้อัตราว่างงานเพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้น้อย ส่งผลต่อการสนับสนุนการศึกษา

(๒) ราคาน้ำมันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ราคาสินค้า และค่าครองชีพของผู้ปกครองสูงขึ้น มีผลต่อการสนับสนุนและค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของสถานศึกษา

(๓) รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในจังหวัด/อำเภอ มีแนวโน้มลดลง ส่งผลต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๔. ด้านการเมืองและกฎหมาย

๔.๑ โอกาส (Opportunities : O)

(๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนการศึกษาทุกระดับ ทำให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษา ส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(๒) การประกันคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ส่งผลให้โรงเรียนยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน

๔.๒ อุปสรรค (Threats : T)

(๑) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบายทางการศึกษา ทำให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างขาดความต่อเนื่อง

(๒) สถานการณ์ทางการเมืองเป็นผลให้นโยบายมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(๓) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายการรวมโรงเรียนขนาดเล็กส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งกับชุมชน ผู้ปกครองไม่เข้าใจถึงเหตุผลที่แท้จริงในการรวมโรงเรียน

(๔) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดโครงการ/กิจกรรมการดำเนินงานพัฒนาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษา ไม่สามารถดำเนินงานตอบสนองความต้องการความจำเป็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาได้

(๕) นโยบายกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษายังไม่ดำเนินการอย่างจริงจังส่งผลต่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

(๖) นโยบายปฏิรูปการศึกษายังไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง

(๗) รัฐบาลจัดสรรงบประมาณอุดหนุน โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน ส่งผลให้มีปัจจัยสนับสนุนผู้เรียนด้อยโอกาสไม่เพียงพอ

จากการวิเคราะห์บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ สามารถกำหนดแนวทางดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก (SO)

๑.๑ จัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังและป้องกันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน

๑.๒ สนับสนุนและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการปฏิบัติงานเต็มรูปแบบ

๑.๓ จัดตั้งจุดบริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการหรือผู้รับบริการ ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)

๒.๑ เร่งส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๒ พัฒนาทักษะและสมรรถนะครูผู้สอนแบบเข้ม สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาหลัก

ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย เป้าหมายและจุดเน้นในการจัดการศึกษาตามกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ เป็นองค์กรชั้นนำที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน บูรณาการศาสตร์พระราชาสู่การจัดการศึกษา ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในศตวรรษ ที่ ๒๑”

พันธกิจ (Mission)

๑. จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทุกระดับมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
๒. ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ
๓. บริหารจัดการศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล
๔. นำศาสตร์พระราชามาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการทุกระดับ
๕. พัฒนาระบบการจัดการแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้
๖. เพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพทันเวลาและทันสมัย
๗. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ ให้เป็นมืออาชีพ
๘. ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนอย่างทั่วถึง
๙. ให้บริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างพึงพอใจ

ค่านิยม (Corporate Values)

ค่านิยมการทำงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ คือ ๓D – ดี บริการ ดีทีมงาน ดีคุณภาพ

ภาพแสดง ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิด “NAGA MODEL”

เป้าประสงค์หลัก (Goals)

๑. ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีคุณธรรม และจริยธรรม
๒. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาศักยภาพ
๓. ชุมชน ผู้ปกครอง เครือข่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ที่มีคุณภาพ
๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ และการบริการที่ประทับใจ

ยุทธศาสตร์ (Strategy)

๑. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
๒. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน
๓. ด้านการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
๔. ด้านโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม การเข้าถึงบริการทางการศึกษา
๕. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๖. ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง เป้าหมายและแนวทางดำเนินการ :

๑. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๑ น้อมนำแนวพระราชดำริ สืบสานพระราชปณิธานและพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษา หรือ “ศาสตร์พระราชา” มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

๑.๒ ปลูกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๓ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความเป็นพลเมือง

๒. ปลูกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๒.๑ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

๒.๒ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม และความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีด

ความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมายและแนวทางดำเนินการ :

๑. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพด้วยการปรับหลักสูตร การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

๑.๑ ปรับปรุงหลักสูตรในระดับปฐมวัยและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

๑.๒ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศคู่ค้า และภาษาอาเซียน อย่างน้อย ๑ ภาษา

๑.๓ พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับให้มีคุณภาพและมาตรฐาน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

๒. พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้

๒.๑ พัฒนาผู้เรียน ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ให้มีความพร้อม เข้าสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้น

๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ตามช่วงวัย

๒.๓ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

๒.๔ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นทักษะกระบวนการให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน

๒.๕ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๖ สนับสนุนการผลิต จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายรวมทั้งการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

๒.๗ ส่งเสริมการจัดหลักสูตรทักษะอาชีพ ควบคู่ไปกับวิชาสามัญ เช่น ทวิศึกษา (Dual Education) หลักสูตรระยะสั้น

๒.๘ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและ ผู้มีความสามารถพิเศษ) ให้เต็มตามศักยภาพด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

๒.๙ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม

๓. สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓.๑ ยกระดับผลการประเมินระดับนานาชาติตามโครงการ PISA (Program for International Student Assessment)

๓.๒ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ

๓.๓ ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบสหวิทยาการ เช่น สะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education: STEM Education) เพื่อพัฒนากระบวนการคิดและการ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสอดคล้องกับประเทศไทย ๔.๐

๔. ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา

๔.๑ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา

๔.๒ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลโดยเน้นให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป้าหมายและแนวทางการดำเนินการ :

๑. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบ ที่หลากหลาย เช่น

๑.๑ TEPE Online (Teachers and Educational Personals Enhancement Based on Mission and Functional Areas as Majors)

๑.๒ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)

๑.๓ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) ฯลฯ

๒. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพโดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ การกำหนดแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การประเมิน และการพัฒนา

๒.๒ การสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจการทำงาน

กลยุทธ์ที่ ๔ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค ความเท่าเทียม และการเข้าถึงบริการทางการศึกษา เป้าหมายและแนวทางดำเนินการ :

๑. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๑.๑ ส่งเสริมประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค

๑.๒ สร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ระบบคุ้มครองนักเรียนและการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

๒. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๒.๑ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎรเช่น เด็กไร้สัญชาติ เด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ฯลฯ

๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง เช่น การพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance learning information technology : DLIT)

กลยุทธ์ที่ ๕ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายและแนวทางดำเนินการ : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

๑. ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๒. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๖ การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป้าหมายและแนวทางดำเนินการ :

๑. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

๑.๑ พัฒนาระบบการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๑.๒ พัฒนาระบบงบประมาณและการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงเข้าถึง

๑.๔ สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ เช่น โรงเรียนที่ประสบปัญหาวิกฤตทางการศึกษา (ICU) โรงเรียนประชารัฐ (ดีใกล้บ้าน) โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนห้องเรียนกีฬาโรงเรียนมาตรฐานสากล ฯลฯ

๑.๕ ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

๑.๖ ยกย่องเชิดชูเกียรติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ สถานศึกษา และองค์กรบุคคลที่มีผลงานเชิงประจักษ์

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

๒. สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

๒.๑ ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area-base Management) รูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ “CLUSTERS” เป็นต้น

๒.๒ เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและภาค

๒.๓ สร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษารูปแบบเครือข่าย เช่น เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มโรงเรียน ฯลฯ

๒.๔ ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนด้วยพลังประชารัฐอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๓.๑ ส่งเสริม สนับสนุน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและสาธารณชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำกับดูแล ตลอดจนการมีส่วนร่วม รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๓.๒ ประสานสถาบัน หรือหน่วยงานทางการศึกษาให้คัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

นโยบายและแนวทางการพัฒนา ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

แนวทางการพัฒนา “ปลอดภัยเป็นเลิศ ประเสริฐด้วยคุณธรรม นำการบริหารจัดการ สานมาตรฐานและคุณภาพสู่สากล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ภาพแสดง ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ มุ่งส่งเสริมสนับสนุน การบริหารจัดการ ศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปสู่การเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๓D - ดี บริการ ดีทีมงาน ดีคุณภาพ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในทุกมิติ ๕ ประการ ดังนี้

๑. ปลอดภัยเป็นเลิศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีมาตรการดำเนินการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และรองรับวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ ที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

๒. ประเสริฐด้วยคุณธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดำเนินการปลูกฝัง สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวม ทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคม

๓. นำการบริหารจัดการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา มีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เหมาะสมตามบริบทและวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการบริหารจัดการ

๔. สถานมาตรฐานและคุณภาพสู่สากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร/นำเสนอ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม โดยยึดห่วงโซ่คุณภาพเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้และการวัดประเมินผล

๕. ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์รวมในทุกกระดับและ ทุกมิติ ก่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

แนวความคิดกับนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา ก-ฮ สร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา

แนวคิดเชิงนวัตกรรม ก - ฮ โดย นายวรรณชัย บุสนาม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ เชื่อว่า หากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดมีความรู้ความเข้าใจ และนำแนวคิดดังกล่าวสู่การปฏิบัติ จะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในทุกมิติ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน ซึ่งได้จัดทำแบบประเมินประสิทธิภาพในการเป็นผู้บริหารตามแนวคิดเชิงนวัตกรรม ก่อนกำหนดสภาพอันพึงประสงค์ในอนาคต เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทุกมิติ ตามลำดับ

ภาพแสดง แนวความคิดกับนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา ก - ฮ

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

บทที่ ๓ โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น

โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศในชุมชน อำเภอ ในจังหวัดหนองคาย จัดเป็นกลุ่มองค์ความรู้แต่ละเรื่อง ที่ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ ทักษะ หรือกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของนักเรียน กำหนดเป็นกรอบหลักสูตรท้องถิ่น ที่ครอบคลุมข้อมูลสารสนเทศของจังหวัดหนองคายรวมไว้เป็น ๙ เรื่อง และวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น กับกลุ่มสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพแสดง โครงสร้างกรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๑	<p>ประวัติความเป็นมาของ จังหวัดหนองคาย/อำเภอ/ ชุมชนของตนเอง (ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำขวัญ/สัญลักษณ์ประจำ อำเภอรันทนวาปี - วิสัยทัศน์อำเภอรันทนวาปี <p>๑.๓ ประวัติความเป็นมา อำเภอเฝ้าไร่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นมาของอำเภอ เฝ้าไร่ - คำขวัญ/สัญลักษณ์ประจำ อำเภอเฝ้าไร่ - วิสัยทัศน์อำเภอเฝ้าไร่ 	<p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น มาตรฐาน ต ๓.๑</p>	✓	✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๒	สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และการคมนาคม (ต่อ)	<p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๑ ภาษาเพื่อการสื่อสาร</p> <p>มาตรฐาน ต ๑.๑</p> <p>มาตรฐาน ต ๑.๒</p> <p>มาตรฐาน ต ๑.๓</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์กับ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น</p> <p>มาตรฐาน ต ๓.๑</p>	✓	✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๓	<p>ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่น</p> <p>๓.๑ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในอำเภอโพธารมย์</p> <p>๓.๑.๑ แหล่งน้ำในอำเภอ โพธารมย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - แม่น้ำโขง - ลุ่มน้ำห้วยหลวง - ลุ่มน้ำสวย - อ่างเก็บน้ำห้วยหินมุก - ลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง - ฝายห้วยเป <p>๓.๑.๒ ป่าไม้ในอำเภอ โพธารมย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ป่าสงวนแห่งชาติ - ป่าทุ่งหลวง - ป่าสีชมพูโพธารมย์ - ป่าชุมชน อื่น ๆ <p>๓.๑.๓ ดินในอำเภอโพธารมย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะและประเภทของ ดินในอำเภอโพธารมย์ <p>๓.๑.๔ การอนุรักษ์และ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่คุณทำได้ - การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ - การสำรวจและค้นหา 	<p>ภาษาไทย</p> <p>สาระที่ ๑ การอ่าน</p> <p>สาระที่ ๒ การเขียน</p> <p>มาตรฐาน ท ๒.๑</p> <p>สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด</p> <p>มาตรฐาน ท ๓.๑</p> <p>คณิตศาสตร์</p> <p>สาระที่ ๓ สถิติและความน่าจะเป็น</p> <p>มาตรฐาน ค ๓.๑</p> <p>มาตรฐาน ค ๓.๒</p> <p>วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>สาระที่ ๑ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ</p> <p>มาตรฐาน ว ๑.๑</p> <p>มาตรฐาน ว ๑.๒</p> <p>สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p> <p>สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส ๕.๑</p> <p>มาตรฐาน ส ๕.๒</p> <p>ศิลปะ</p> <p>สาระที่ ๑ ทักษะศิลป์</p> <p>มาตรฐาน ศ ๑.๑</p> <p>การงานอาชีพ</p> <p>สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว</p> <p>มาตรฐาน ง ๑.๑</p> <p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์กับ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น</p> <p>มาตรฐาน ต ๓.๑</p> <p>สาระที่ ๔ ภาษากับความสัมพันธ์กับ ชุมชนและโลก</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๑</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๒</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๓	<p>ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๓.๑.๕ การพัฒนาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการปลูกฝัง ความรักในทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม - การวางแผนจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน <p>๓.๒ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในอำเภอรัตนวาปี</p> <p>๓.๒.๑ แหล่งน้ำในอำเภอรัตนวาปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - แม่น้ำโขง - หนองคอน - ห้วยคาด - หนองทรง <p>๓.๒.๒ ป่าไม้ในอำเภอรัตนวาปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ป่าสงวนแห่งชาติ - ป่าชุมชน อื่น ๆ <p>๓.๒.๓ ดินในอำเภอรัตนวาปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะและประเภท ของดินในอำเภอรัตนวาปี <p>๓.๒.๔ การอนุรักษ์และ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่คุณทำได้ - การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ - การสำรวจและค้นหา 			

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๓	<p>ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๓.๒.๕ การพัฒนาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการปลูกฝัง ความรักในทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม - การวางแผนจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน <p>๓.๓ ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมในอำเภอเฝ้าไร่</p> <p>๓.๓.๑ แหล่งน้ำในอำเภอ เฝ้าไร่</p> <ul style="list-style-type: none"> - แม่น้ำสงคราม - ลำห้วยเป - ลำห้วยงู - ลำห้วยคำมิต - ลำห้วยโคน <p>๓.๓.๒ ป่าไม้ในอำเภอเฝ้าไร่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ป่าไม้ ส.ป.ก. ๔-๐๑ - ป่าเต็ง ป่าร้าง - ป่าชุมชน อื่น ๆ <p>๓.๓.๓ ดินในอำเภอเฝ้าไร่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะและประเภท ของดินในอำเภอเฝ้าไร่ 			

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๓	<p>ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๓.๓.๔ การอนุรักษ์และ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่คุณทำได้ - การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ - การสำรวจและค้นหา <p>๓.๓.๕ การพัฒนาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการปลูกฝัง ความรักในทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม 			

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๔	<p>เศรษฐกิจและอาชีพในท้องถิ่น</p> <p>๔.๑ กลุ่มอาชีพ ด้านการเกษตร - ทำนา (ข้าว) - ยางพารา - เลี้ยงสัตว์และประมงน้ำจืด - ไร่มันสำปะหลัง - ปาล์มน้ำมัน - สวนผลไม้</p> <p>๔.๒ อาชีพกลุ่มการผลิต สินค้าขนาดเล็ก หัตถกรรม ในครัวเรือน หรือ OTOP - การจักสาน สื่อกก - ช่างปั้น - สับปรดกวน ข้าวเกรียบ - ไม้กวาดดอกหญ้า - ผ้าทอมัดหมี่ ผ้าไหม</p> <p>ผ้าฝ้าย - การถนอมอาหารปลาซ้บ / ปลาร้า - เฟอร์นิเจอร์จากไม้ - กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ</p> <p>๔.๓ อาชีพกลุ่ม พาณิชยกรรมและบริการ ในชุมชน - ร้านขายของชำ - ร้านขายอาหาร - บริการ (ซ่อมรถ เสริมสวย ตัดผม โรงแรม/ที่พัก รับจ้าง) - เป็นคนกลางรับซื้อ - ขาย</p>	<p>ภาษาไทย</p> <p>สาระที่ ๑ การอ่าน มาตรฐาน ท ๑.๑ สาระที่ ๒ การเขียน มาตรฐาน ท ๒.๑ สาระที่ ๓ การฟัง การดูและการพูด มาตรฐาน ท ๓.๑</p> <p>คณิตศาสตร์</p> <p>สาระที่ ๓ สถิติและความน่าจะเป็น มาตรฐาน ค ๓.๑ มาตรฐาน ค ๓.๒</p> <p>วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>สาระที่ ๔ เทคโนโลยี มาตรฐาน ว ๔.๑</p> <p>สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p> <p>สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส.๓.๑ มาตรฐาน ส.๓.๒</p> <p>ศิลปะ</p> <p>สาระที่ ๑ ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ ๑.๑ มาตรฐาน ศ ๑.๒ สาระที่ ๒ ดนตรี มาตรฐาน ศ ๒.๑ มาตรฐาน ศ ๒.๒</p> <p>งานอาชีพ</p> <p>สาระที่ ๒ การอาชีพ มาตรฐาน ท ๒.๑</p> <p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น มาตรฐาน ต ๓.๑</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๔	<p>เศรษฐกิจและอาชีพในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๔.๔ อาชีพกลุ่มข้าราชการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มข้าราชการครู - กลุ่มตำรวจ กฎหมาย และคดี - กลุ่มสาธารณสุข 	<p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๔ ภาษากับความสัมพันธ์ กับชุมชนและโลก</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๑</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๒</p>	✓	✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๕	<p>ภาษาและวรรณกรรมใน ท้องถิ่น</p> <p>๕.๑ ภาษา</p> <p>๕.๑.๑ ภาษา (ถิ่น)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไทยอีสาน - ไทยพวน - ไทยลาว - ไทยจีน - ไทยญวน <p>๕.๑.๒ ภาษามาตรฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาษาไทย <p>๕.๑.๓ ภาษากลาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภาษาอังกฤษ <p>๕.๑.๔ คำพยานุสาษิต พื้นบ้าน</p> <p>๕.๒ วรรณกรรมในท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - วีรกรรมปราบฮ่อ - ตำนานบั้งไฟพญานาค - ตำนานถ้ำพญานาค - ตำนานเมือง <p>ปากห้วยหลวง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตำนานหลวงพ่พระเสีียง - ตำนานเปงจานนคร - ตำนานห้วยงู - นิทานพื้นบ้าน - คำพญา - เพลงกล่อมเด็ก 	<p>ภาษาไทย</p> <p>สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย</p> <p>มาตรฐาน ท ๔.๑</p> <p>สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม</p> <p>มาตรฐาน ท ๕.๑</p> <p>คณิตศาสตร์</p> <p>สาระที่ ๒ การวัดและเรขาคณิต</p> <p>มาตรฐาน ค ๒.๑</p> <p>มาตรฐาน ค ๒.๒</p> <p>สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p> <p>สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม</p> <p>มาตรฐาน ส ๒.๑</p> <p>ศิลปะ</p> <p>สาระที่ ๑ ทักษะศิลป์</p> <p>มาตรฐาน ศ ๑.๑</p> <p>มาตรฐาน ศ ๑.๒</p> <p>การงานอาชีพ</p> <p>สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว</p> <p>มาตรฐาน ง ๑.๑</p> <p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๑ ภาษาเพื่อการสื่อสาร</p> <p>มาตรฐาน ต ๑.๑</p> <p>มาตรฐาน ต ๑.๒</p> <p>มาตรฐาน ต ๑.๓</p> <p>สาระที่ ๒ ภาษาและวัฒนธรรม</p> <p>มาตรฐาน ต ๒.๑</p> <p>มาตรฐาน ต ๒.๒</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น</p> <p>มาตรฐาน ต ๓.๑</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๖	ดนตรี ศิลปะในท้องถิ่น ๖.๑ ดนตรี และการร้องรำ - ร้องสรภัญญะ - หมอลำ - ฟ้อนบาสโลบ - กลองยาว - เชิงbungไฟ รำเชิงbungไฟ - รำวงสรวงพญานาค ๖.๒ ศิลปะและทัศนศิลป์ ในท้องถิ่น - ภาพวาดผนังโบสถ์วัด ในชุมชน - รูปปั้นประติมาในชุมชน - ศิลปะ ลวดลายและ การตกแต่ง (ผนังโบสถ์ เครื่องปั้นดินเผา ถ้วย ชาม หลังคาโบสถ์ ฯลฯ) - การสลักและการแกะสลัก (สลักต้นเทียน สลักหยวก การแทงหยวก การแกะสลักผัก และผลไม้ ฯลฯ) - การออกแบบลายผ้า (ผ้าไหม ผ้าหมี่ขิด ผ้าฝ้าย) - การจักสาน (กระจับขั่ว ตระกร้า กระเป่า สื่อกก สื่อกฝื่อ) - การทอผ้า	ภาษาไทย สาระที่ ๒ การเขียน มาตรฐาน ท ๒.๑ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาระที่ ๔ เทคโนโลยี มาตรฐาน ว ๔.๑ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส ๒.๑ สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน พ ๒.๑ สาระที่ ๓ การเคลื่อนไหว ออก กำลังกาย เกมกีฬาไทย กีฬาสากล มาตรฐาน พ ๓.๑ มาตรฐาน พ ๓.๓ สาระที่ ๕ ความปลอดภัยในชีวิต มาตรฐาน พ ๕.๑ ศิลปะ สาระที่ ๑ ทัศนศิลป์ มาตรฐาน ศ ๑.๑ มาตรฐาน ศ ๑.๒ สาระที่ ๒ ดนตรี มาตรฐาน ศ ๒.๑ มาตรฐาน ศ ๒.๒ สาระที่ ๓ นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ ๓.๑ มาตรฐาน ศ ๓.๒ การทำงานอาชีพ สาระที่ ๒ การอาชีพ มาตรฐาน ง ๒.๑	✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓	✓ ✓ ✓ ✓ ✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๖	ดนตรี ศิลปะในท้องถิ่น (ต่อ)	<p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น</p> <p>มาตรฐาน ต ๓.๑</p> <p>สาระที่ ๔ ภาษากับความสัมพันธ์ กับชุมชนและโลก</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๑</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๒</p>	✓	✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๗	วัฒนธรรมประเพณีและ เทศกาลสำคัญในท้องถิ่น ๗.๑ วัฒนธรรมและประเพณี งานบุญและกิจกรรมในท้องถิ่น <ul style="list-style-type: none"> - รำวงสรวงพญานาค - ไหลเรือไฟ - งานบุญ (บุญข้าวจี่ บุญข้าวสาก บุญออกพรรษา บุญกฐิน) - ฮีตสิบสองคองสิบสี่ - ร้านางเทียม - การแต่งกายในเทศกาล ต่าง ๆ - การบวช - การอยู่กรรม - การโกนผมไฟ - งานกินดอง (แต่งงาน) - ทำขวัญข้าว - อาหารประจำท้องถิ่น (ข้าวต้มมัด ขนมเทียน แหนมเนือง ข้าวต้มญวน ข้าวเกรียบ ข้าวโป่ง ลาบปลา ก้อยปลาน้ำจืด หมอน้อย เอะหลาม) - การบายศรีสู่ขวัญ - ยาสมุนไพร หมอยา พื้นบ้าน 	ภาษาไทย สาระที่ ๑ การอ่าน มาตรฐาน ท ๑.๑ สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท ๓.๑ สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท ๕.๑ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส ๒.๑ สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ ๒ ชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน พ ๒.๑ สาระที่ ๕ ความปลอดภัยในชีวิต มาตรฐาน พ ๕.๑ ศิลปะ สาระที่ ๑ ทักษะศิลป์ มาตรฐาน ศ ๑.๑ มาตรฐาน ศ ๑.๒ สาระที่ ๓ นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ ๓.๑ มาตรฐาน ศ ๓.๒ การทำงานอาชีพ สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง ๑.๑ ภาษาต่างประเทศ สาระที่ ๒ ภาษาและวัฒนธรรม มาตรฐาน ต ๒.๑ มาตรฐาน ต ๒.๒	☒	☒
			☒	☒
			☒	☒
			☒	☒
			☒	☒

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๗	<p>วัฒนธรรมประเพณีและ เทศกาลสำคัญในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๗.๒ เทศกาลสำคัญในท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - วันสำคัญ (วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา - ประเพณีประจำถิ่น (บุญแข่งเรือ บุญบั้งไฟ) - การสรงน้ำพระ ขอพร ผู้ใหญ่ - ก่อพระเจดีย์ทราย 	<p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น</p> <p>มาตรฐาน ต ๓.๑</p>	✓	✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๘	<p>ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชาวบ้าน และบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๘ นายสมัย ประณัสสังค์ (หมู่ ๒ ต.วังหลวง อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย)</p> <p>๘.๑.๒ การทำพานบายศรี สู่ขวัญ</p> <p>๑) นางแพง วิจิตร (บ้านดอนโพธิ์ ต.จุมพล อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย)</p> <p>๒) นางสุดสาคร จามพัฒน์ (บ้านเปงจาน อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย)</p> <p>๓) นางหนูสิน ผาสุราษ (บ้านเปงจาน หมู่ ๔ ต.รัตนวาปี จ.หนองคาย)</p> <p>๘.๑.๓ การจักสานไม้ไผ่</p> <p>๑) นายโสภณ คุรุปัญญา (หมู่ ๔ ต.รัตนวาปี จ.หนองคาย)</p> <p>๒) คุณตามอญ กุลติกุล (บ้านโปร่งสำราญ อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย)</p> <p>๘.๑.๔ หมอยาพื้นบ้าน</p> <p>๑) นางฝอยลม ศรีสะอาด (บ้านจอมนาง ต.จุมพล อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย)</p> <p>๒) นายสมบุญ นาคเสน (หมู่ ๖ ต.รัตนวาปี จ.หนองคาย)</p>	<p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๔ ภาษากับความสัมพันธ์ กับชุมชนและโลก</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๑ มาตรฐาน ต ๔.๒</p>	✓	✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๘	<p>ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน และบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๘.๑.๕ ศิลปะแต้มฮูป ๑) นายพนภัก หนูอินทร์ (บ้านดอนโพธิ์ ต.จุมพล อ. โพนพิสัย จ.หนองคาย)</p> <p>๘.๑.๖ การสอนขวัญ หรือ เอ็นขวัญ ๑) นางทองใบ นิยมญาติ (บ้านดอนโพธิ์ ต.จุมพล อ. โพนพิสัย จ.หนองคาย)</p> <p>๘.๑.๗ การทำปลาร้า ๑) นางบัวลอง สุกใส (บ้านวัดหลวง ต.วัดหลวง อ. โพนพิสัย จ.หนองคาย)</p> <p>๒) นางสมร กะวิเศษ (บ้านวัดหลวง ต.วัดหลวง อ. โพนพิสัย จ.หนองคาย)</p> <p>๘.๑.๘ อาหารประจำถิ่น (ปลาน้ำจืด หมอน้อย เอะหลาม)</p> <p>๑) นางลาวัลย์ ไชสุริยา ๒) นางจำเนียร ยอดแก้วพิสัย ๓) นางแพง วิจิตร (คุ้มวัดยอดแก้ว ต.จุมพล อ. โพนพิสัย จ.หนองคาย)</p>			

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๘	<p>ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน และบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๘.๒ ประวัติและบุคคลสำคัญ ในอดีต</p> <p>๘.๒.๑ บุคคลสำคัญ ทางการเมืองในท้องถิ่นที่ควรรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - นายพลตรี พระเจ้า บรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ ศิลปาคม - พระยาสุนทร ธรรมาธาดา - พระยาพิชัยสรเดช หรือ พระยาโพธิ์พิสัย <p>๘.๓ บุคคลสำคัญในชุมชน ที่ควรรู้</p> <p>๘.๓.๑ บุคคลสำคัญ ทางศาสนา</p> <p>๑) ศาสนาพุทธ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เจ้าคณะจังหวัด - เจ้าคณะอำเภอ - เจ้าคณะตำบล - หลวงพระครูวีรกิจ พิทักษ์ (หลวงปู่ใหญ่ วัดหนองคอน) <p>๒) ศาสนาคริสต์ (คาทอลิก)</p> <ul style="list-style-type: none"> - บาทหลวง 			

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๘	<p>ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน และบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่น (ต่อ)</p> <p>๘.๓.๒ บุคคลสำคัญทาง การเมือง การปกครองที่ควรรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจังหวัด - นายองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด - นายองค์การบริหาร ส่วนตำบล - ตัวแทน ผู้นำในหมู่บ้าน และชุมชน 			

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๙	<p>สถานที่และแหล่งท่องเที่ยว/ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน</p> <p>๙.๑ ที่ตั้ง/สถานที่ในชุมชน ที่ควรรู้</p> <p>๙.๑.๑ สถานที่ราชการ - ที่ว่าการอำเภอ - สถานีตำรวจภูธร - โรงพยาบาล - องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น - โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพประจำตำบล - โรงเรียนและ สถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง (ศูนย์เด็กเล็ก พระปรีดิธรรม)</p> <p>๙.๑.๒ ศาสนสถานในชุมชน - พระอารามหลวง (วัดโพธิ์ชัย) - วัดในพระพุทธศาสนา - วัดในคริสต์ศาสนา</p> <p>๙.๑.๓ โบราณสถาน โบราณวัตถุและแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติในท้องถิ่น - เวินพระสุก (บ้านหนองกุง) - อนุสาวรีย์พระยา สุนทรธรรมธาดา - ศาลปู่ย่าบ้านจอมนาง - เครื่องปั้นดินเผา บ้านดอนกลางและบ้านโพนบก</p>	<p>ภาษาไทย</p> <p>สาระที่ ๑ การอ่าน มาตรฐาน ท ๑.๑ สาระที่ ๒ การเขียน มาตรฐาน ท ๒.๑ สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท ๕.๑</p> <p>คณิตศาสตร์</p> <p>สาระที่ ๓ สถิติและความน่าจะเป็น มาตรฐาน ค ๓.๑ มาตรฐาน ค ๓.๒</p> <p>วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>สาระที่ ๑ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ มาตรฐาน ว ๑.๑</p> <p>สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p> <p>สาระที่ ๑ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส ๑.๑ มาตรฐาน ส ๑.๒ สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส ๕.๒</p> <p>สุขศึกษาและพลศึกษา</p> <p>สาระที่ ๕ ความปลอดภัยในชีวิต มาตรฐาน พ ๕.๑</p> <p>การทำงานอาชีพ</p> <p>สาระที่ ๓ การงานอาชีพ มาตรฐาน ง ๓.๑</p> <p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๑ ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต ๑.๑ มาตรฐาน ต ๑.๒ มาตรฐาน ต ๑.๓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>

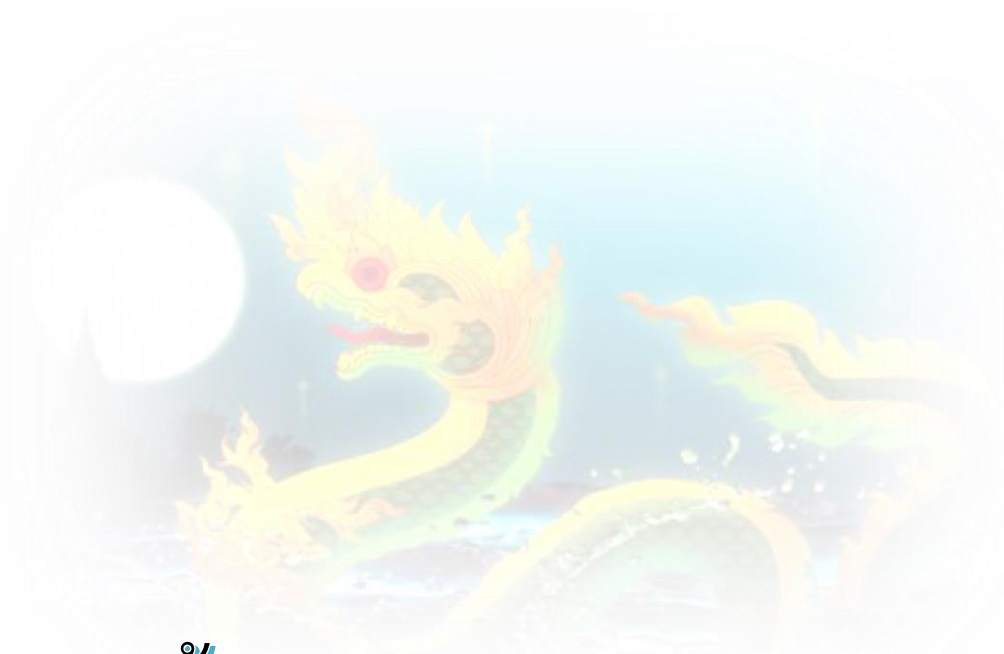

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๙	<p>สถานที่และแหล่งท่องเที่ยว/ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ต่อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศาลปู่ย่าปากห้วยหลวง - ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช - ถ้ำพญานาควัดไทย - ตลาดผ่อนปรน <p>ไทย-ลาว โพนพิสัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์หม่อนไหมเฉลิม <p>พระเกียรติฯหนองคาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลานนาคาเบิกฟ้า - รอยพระพุทธรบาท <p>บ้านพระบาทนาหงส์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศาลเจ้าพ่อเปงจาน - ตลาดนัดจุดผ่อนปรน <p>ไทย-ลาว บ้านเปงจาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัดราชโพนเงิน - จุดชมบั้งไฟพญานาค <p>บ้านท่าม่วง</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดชมบั้งไฟพญานาค <p>บ้านน้ำเป</p> <ul style="list-style-type: none"> - แม่น้ำสงคราม <p>๙.๒ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน</p> <p>๙.๒.๑ ศูนย์ดิจิทัลชุมชน</p> <p>ต.บ้านผือ อ.โพนพิสัย</p> <p>จ.หนองคาย</p> <p>๙.๒.๒ ห้องสมุด</p> <p>ประชาชนอำเภอโพนพิสัย</p> <p>ต.จุมพล อ.โพนพิสัย</p> <p>จ.หนองคาย</p>	<p>ภาษาต่างประเทศ</p> <p>สาระที่ ๓ ภาษากับความสัมพันธ์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น</p> <p>มาตรฐาน ต ๓.๑</p> <p>สาระที่ ๔ ภาษากับความสัมพันธ์ กับชุมชนและโลก</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๑</p> <p>มาตรฐาน ต ๔.๒</p>	✓	✓

เรื่อง ที่	กรอบหลักสูตรท้องถิ่น	หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐)	การจัดการเรียนรู้ ระดับชั้น	
			ประถม	ม.ต้น
๙	<p>สถานที่และแหล่งท่องเที่ยว/ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ต่อ)</p> <p>๙.๒.๓ ห้องสมุด ประชาชนอำเภอรัตนวาปี ต.รัตนวาปี อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย</p> <p>๙.๒.๔ ห้องสมุด ประชาชนอำเภอเฝ้าไร่ อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย</p> <p>๙.๒.๕ ศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตรด้านข้าว เกษตร ต้นแบบ นางตรุณี พิทักษ์ อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย</p> <p>๙.๒.๖ ศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตรด้านข้าว เกษตรกรต้นแบบ นายกลีพงษ์ ประจิมทิศ อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย</p> <p>๙.๒.๗ ศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตรด้านข้าว เกษตรกรต้นแบบ นางอัมรา ไชยลือชา อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย</p>			

เนื้อหาประกอบหลักสูตร

อำเภอโพธิ์พิสัย

๑. ประวัติความเป็นมาของอำเภอโพธิ์พิสัย

๑.๑ ความเป็นมาของอำเภอโพธิ์พิสัย

เมืองปากห้วยหลวง เมือง ๓ กษัตริย์ บริเวณที่ตั้งอำเภอโพธิ์พิสัยปัจจุบัน เป็นเมืองเก่าตามพงศาวดารล้านช้าง เรียกว่า "เมืองปากห้วยหลวง" พ.ศ. ๑๙๐๑ พระเจ้าฟ้าจุ้มมหาราช เริ่มก่อตั้งอาณาจักรล้านช้าง และตีเมืองนี้ได้ และมีฐานะเป็น "เมืองหลวง" ซึ่งส่งเจ้าชายในราชวงศ์ล้านช้างมาครองเป็น "พญาปากห้วยหลวง" บางพระองค์ได้มีโอกาสไปครองราชย์ที่ "เชียงทอง" ถึง ๒ พระองค์ด้วยกัน คือ หลังจากพระเจ้าสามแสนไทสวรรคต พ.ศ. ๑๙๕๘ พระเจ้าคำแดงโอรสได้ครองราชย์ ถึง พ.ศ. ๑๙๗๐ จึงสวรรคตโดยไม่ทราบสาเหตุ แต่โบราณราชประเพณีไทย-ลาว สตรีจะครองราชย์ไม่ได้ "เจ้าคำเต็มพญาปากห้วยหลวง" พระสวามีเจ้าหญิง จึงครองราชย์แทนพักหนึ่ง แล้วหนีกลับเมืองปากห้วยหลวงดั้งเดิม เจ้าหญิงแก้วพิมพาซึ่งมีอำนาจมากในราชสำนักได้เชิญเจ้านายในราชวงศ์ครองราชย์ต่อหลายพระองค์ ระหว่าง พ.ศ. ๑๙๗๑ - ๑๙๘๐ ครั้นจุบรรลุประชาชนิตินาถาก็มีเหตุสวรรคตติด ๆ กันถึง ๕ - ๖ พระองค์ จนมาเชิญ "เจ้าคำเกิด" โอรสพญาปากห้วยหลวง (คาดว่าเป็นโอรสพระเจ้าคำเต็มจากชายอื่น) ไปครองราชย์อีกและสวรรคต พ.ศ. ๑๙๘๓ คราวนี้พระบรมวงศานุวงศ์ เสนาบดี ทนไม่ไหว จับพระนางแก้วพิมพาถ่วงแม่น้ำคาน ทางเหนือนครหลวงพระบางเสียและเชิญเจ้าไชยครองราชย์ "พระเจ้าไชยจักรพรรดิแผ่นดินแก้ว" สืบมา

เมืองปากห้วยหลวง เกิดช้างเผือกอีกเชือกหนึ่ง เมื่อหลังสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ ๑ มหาราช พ.ศ. ๒๑๑๔ พระเจ้าบุเรงนองผู้ชนะสิบทิศพิชิตเวียงจันทน์ ได้นำพระหน่อแก้ว ราชโอรสไปเมืองหงสาวดีเป็นตัวประกัน พระชันษาเพียง ๕ ปี แล้วให้ตาสำเร็จราชการล้านช้างแทน จารึกว่า "พระยาแสนสุรินทร์ข้างฟ้า สุ่มังโศ อัยโกโพธิสัตว์" อดีตพระยาปากห้วยหลวง พงศาวดารว่าท่านเป็นบุตรกวานบ้านฝ่งขวา (ผู้ใหญ่บ้าน) รับราชการทหาร รบเก่งและถวายบุตรสาวเป็นสนมด้วย ดังนั้นชาวหนองคายเชื่อกันมา จึงมีไข้เรื่องเหลวไหล โดยนางสนม (ไม่ทราบชื่อ) อาจมีพระราชธิดาโอรส ๔ พระองค์ คือ "พระสุก พระเสริม พระใส" ซึ่งสร้างฉลองพระองค์ ส่วนองค์สุดท้ายคือพระราชโอรสชันษา ๕ ปี "พระหน่อแก้ว" พม่าจึงต้องให้ตาสำเร็จราชการให้หลานจึงมี "อัยโก" (ตา) ต่อท้าย นับว่าพญาปากห้วยหลวงเป็นกษัตริย์ล้านช้าง (หลวงพระบาง) ๒ พระองค์ และผู้สำเร็จราชการ (เวียงจันทน์) อีก ๑ ท่าน รวม ๓ กษัตริย์

นักประวัติศาสตร์จำเป็นต้องรู้จักชื่อบุราณต่าง ๆ ประกอบด้วย โดยเฉพาะศิลาจารึก ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญ คือ จารึก "วัดแดนเมือง ๑" ตำบลวัดหลวง ใบเสมาหินทรายยอดเหลี่ยมสูง ๐.๙๘ เมตร กว้าง ๐.๔๙ เมตร มีดวงฤกษ์ด้านบน เป็นอักษรไทยน้อย (ล้านช้าง) รุ่นแรก ด้านหนึ่ง ๒๒ บรรทัด (ชำรุดบ้าง) ระบุว่าพระยาปากเจ้า (ปากห้วยหลวง ซึ่งต่อมาคือพระยาแสนสุรินทร์ฯ ผู้สำเร็จราชการฯ) เป็นผู้สร้างวัดนี้ พ.ศ. ๒๐๗๓ ธรรมเนียมโบราณจะมีวัดประจำตระกูลที่เกิด นั่นคือ ท่านเกิดที่นั่นเอง (เสียดายที่วัดได้โบกปูนใต้ฐานพระประธานแล้ว)

เมืองศิลาจารึก เมืองปากห้วยหลวงในอดีต เป็นเมืองลูกหลวงและเมืองด่านสำคัญของอาณาจักรล้านช้าง จึงมีศิลาจารึกมากที่สุด ซึ่ง ศ.ธวัช ปุณโณทก ได้เพียรพยายามถ่ายรูปแบบและอ่านครบทุกหลัก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นต้นมา ศิลาจารึกส่วนมากสร้างในสมัยพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒ มีสาระสำคัญ เช่น ประกาศเขตวิสุงคามสีมา การอุทิศที่นาให้วัด การอุทิศข้าทาสถวายวัด การสร้างบูรณะวัด การตั้งสังฆราช การประกาศเขตปลอดอาญาแผ่นดินฯ ตัวอักษรเป็นแบบตัวธรรมผสมฝักขาม (ล้านนา) พัฒนาเป็น "อักษรไทยน้อย" (ล้านช้าง) ซึ่งประเทศลาวใช้ปัจจุบัน หลักสำคัญที่สุด คือ "วัดแดนเมือง ๒" ต. วัดหลวง หลักที่ ๘๘ เป็นเสมาหินทราย สูง ๑.๒๐ เมตร กว้าง ๐.๖๙ เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๐๗๘ สมัยพระเจ้าโพธิสารราชพระชนก พระไชยเชษฐาธิราชที่ ๑ มหาราชว่า "ทั้งราชบัณฑิตชื่อนั้นทกุมารจำทูลพระราชอาญาลงไปธานีในพระวิหารทั้งปวงในจันทบุรีราชธานี" แสดงว่าเวียงจันทน์ (จันทบุรี) เป็นราชธานีก่อน พ.ศ. ๒๐๗๘ แล้ว สอดคล้องกับคำบอกเล่าของชาวบ้านอำเภอกาบแก้ว -ศรีเชียงใหม่ มิใช่เป็นราชธานี พ.ศ. ๒๑๐๓ เมื่อพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ ๑ มหาราช ถอยทัพหนีพม่าล่องมาจากเชียงใหม่และหลวงพระบาง หลังจากนั้นเมืองปากห้วยหลวงก็ค่อยๆลดความสำคัญลง คาดว่าเพราะการวิวาทกันภายในราชวงศ์ล้านช้าง ตั้งแต่พระบรมราชาแห่งนครพนม พระราชโอรส พระเจ้านันทราชกรีฑาทัพมาปราบ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ ๒ พ.ศ. ๒๒๔๑ ถึงเมืองคุก ชายฟอง (เวียงคุก-บ้านทรายฟอง) และกวาดต้อนผู้คนกลับ จนถึง พ.ศ. ๒๒๕๐ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส (ญาคูขี้หอม) อพยพคนไปซ่อมพระธาตุพนม ครั้งที่ ๔ ล่องไปจนถึงอาณาจักรจำปาศักดิ์ และ พ.ศ. ๒๓๑๐ พระวอ - พระตา วีรบุรุษอีสานนำอพยพครั้งใหญ่ลงไปสร้างอุบลราชธานี โยโสธรฯ จนเมืองนี้อาจร้าง ก็ได้

เมืองโพธิพิสัย เมื่อญาคูขี้หอมอพยพผู้คนไปภาคใต้นั้น ศิษย์เอกสำคัญท่านหนึ่ง คือ "จารย์แก้ว" (หรือเจ้าแก้วบุลม บุษม) ได้ตั้ง "เมืองทุ่ง" (ทุ่ง) หรือ "เมืองสุวรรณภูมิ" (อ.สุวรรณภูมิ จ.ร้อยเอ็ด) เป็นเมือง ด่านหน้ายันกับเวียงจันทน์ เชื้อสายของท่านได้แยกย้ายสร้างบ้านแปงเมืองมากมาย เช่น เมืองร้อยเอ็ด เมือง สารคาม เมืองธวัชบุรี เมืองจตุรพักตรพิมาน ฯลฯ ต้นตระกูลสำคัญของภาคอีสาน เช่น "ธนสีลังกุล ณ ร้อยเอ็ด ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม สุวรรณธาดา ฯลฯ" ครั้น พ.ศ. ๒๓๖๙ พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ ๓ (เจ้าอนุวงศ์) แห่งเวียงจันทน์ แข็งเมืองบุกมาถึงนครราชสีมา และถูกยันทัพกลับไป ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๓ โปรดให้สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิพลเสพ เป็นแม่ทัพหลวง เจ้าพระบดินทรเดช (สิงห์ สิงหเสนี) สมุหนายกมหาดไทยเป็นแม่ทัพหน้าปราบเวียงจันทน์ได้ครั้งที่ ๑ แต่เจ้าอนุวงศ์หนีไปได้ จนสมุหนายกริฑาทัพมาปราบครั้งที่ ๒ ตั้งทัพอยู่ค่ายพานพร้าว (บริเวณ นพข.ปัจจุบัน) และถูกหลอกล่อจนค่ายแตกหนีไปเมืองโยโสธร คู่แค้นเวียงจันทน์ดั้งเดิมจึงตามมาสมทบ เช่น บุตรหลานพระบรมราชาแห่งนครพนม บุตรหลานพระวอ-พระตา แห่งเมืองอุบลราชธานี และบุตรหลานจารย์แก้วแห่งสุวรรณภูมิ ช่วยเจ้าคุณสมุหนายกถล่มเวียงจันทน์จน "ฮ้างดิ่งโนนขี้หมาจอก" หน่วยโยโสธิม (กล้าตาย) นำโดย ท้าวสุวอธรรม (บุญมา) อุปฮาดโยโสธร ได้เป็น "พระปฐมเทวาภิบาล ที่ ๑ แห่งหนองคาย" (แทนที่เวียงจันทน์) ต้นตระกูล "ณ หนองคาย"

เมืองโพนพิสัย หลัง พ.ศ. ๒๓๗๐ คงเป็นกำลังสำคัญของประเทศราชหนองคาย เพราะเกิดศึก "อานามสยามยุทธ" ถึง ๑๕ ปี และอาจมีส่วนในการขอตั้งเมืองต่าง ๆ ทั้ง ๒ ฝั่งโขงด้านใต้ เช่น เมืองประชุมพนาลัย (ปากซัน) เมืองกาหวาปี (บึงกาฬ) จนวิวาทกับเมืองไชยบุรีของเจ้าประเทศราชพนม มีเอกสารสมัยรัชกาลที่ ๓ ให้แบ่งเขตแดนกันว่า "ตั้งแต่ลำน้ำโขงฝั่งตะวันออก ตกลงเฉียงเหนือเพียงปากห้วยบางบาตร (บึงบาตร) ปากน้ำโขงฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ เพียงห้วยแฮต่อเขตนครพนม เลี้ยวตามลำห้วยสงคราม (แม่น้ำ) จนถึงห้วยแฮต (แรด) ทางใต้ต่อไปเหนือเขาทอก (ภูทอก) ตามตราพระราชสีห์ใหญ่ ปีกจ้อ สัมฤทธิศก จศ. ๑๒๐๐ พ.ศ. ๒๓๘๑ แต่ต่อมาเมืองไชยบุรี (ปากแม่น้ำสงคราม) ก็ยุบมารวมกับเมืองกาหวาปี เป็นอำเภอบึงกาฬต่อมา และแยกอีกหลายอำเภอ ปัจจุบันเป็นจังหวัดบึงกาฬ

มาจะกล่าวต่อไปถึง "ท้าวตาดิ" บุตร พระยาขัติยวงษา (สีลัง) แห่งเมืองร้อยเอ็ดได้รับบัญชาจากเจ้าคุณแม่ทัพมาสกัดเจ้าอนุวงศ์ เพื่อมิให้หนีไปญวนอีก โดยตั้งทัพอยู่บ้านโพนแพง จึงเรียกกันว่า "เจ้าโพนแพง" ครั้นเสร็จศึกจึงยกเป็น "เมืองโพนแพง" ท้าวตาดิได้เป็น "พระยาพิสัยสรเดช" เจ้าเมืองเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๓ ต้นตระกูล "พิสัยพันธ์" สืบมา จะเป็นด้วยเหตุใดไม่ชัดแจ้ง พระพิสัยสรเดช (ตาดิ) ได้ย้ายที่ตั้งเมืองจากโพนแพงมาอยู่ ณ เมืองปากห้วยหลวงเก่าซึ่งคงจะร้างในสมัยนั้น และเอาชื่อเมืองโพนพิสัยมาตั้งที่นี่ พื้นที่ตำบลโพนแพงก็ห่างไกล จึงขอยก "บ้านหนองแก้ว" ขึ้นเป็น "เมืองรัตนวาปี" อีกเมืองหนึ่ง พ.ศ. ๒๔๐๑ สมัยล้านเกล้า ฯ รัชกาลที่ ๔ ให้ "ท้าวคำสิงห์" ซึ่งเข้าใจว่าคงเป็นบุตรหลานญาติ ๆ กันเป็น "พระศรีสุรศักดิ์" เจ้าเมืองสืบมา เป็นต้นเหตุความสับสนชื่อบ้านนามเมืองแห่งนี้ คือ แทนที่อำเภอโพนพิสัยปัจจุบันจะใช้ชื่อ "เมืองปากห้วยหลวง" ดั้งเดิม และโพนแพงจะใช้ชื่อโพนพิสัย กลับใช้ชื่อ "เมืองรัตนวาปี" เมื่อเกิดศึกฮ่อครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๑๘ บุคเวียงจันทน์นั้น ราชวงศ์เมืองหนองคาย ซึ่งรักษาการแทนกับพระพิสัยสรเดช (หนู) เมืองโพนพิสัยถูกฆ่าตาย พระศรีสุรศักดิ์ (คำสิงห์ สิงหศิริ) เจ้าเมืองรัตนวาปีได้รับแต่งตั้งเป็น "พระรัตนเขตรักษา" เจ้าเมืองโพนพิสัยแทน ซึ่งท่านได้แสดงความกล้าหาญรบพุ่งกับฮ่อหลายครั้ง จนเกิดศึกกับฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๔๓๖ จนปราบขบถผีบุญ พ.ศ. ๒๔๔๔ ปราบเงี้ยวเมืองบ่อแต่น, แก่นท้าว (แขวงไชยบุรีของลาวปัจจุบันเหนือจังหวัดเลย ซึ่งยังเป็นของสยามอยู่ จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๔๙) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ ท่านเป็นบุตรของพระฤกษ์มนตรี และนางจอมสี (น่าจะคณะอาญาสี่ตระกูล พิสัยพันธ์) เกิดบ้านจอมนาง พ.ศ. ๒๓๗๕ ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ รวมอายุถึง ๑๒๐ ปี

"เมืองโพนพิสัย" ซึ่งเป็นหัวเมือง ๑ ใน ๗ ของมณฑลอุดร การปฏิรูปการปกครองตามระบบเทศาภิบาลนั้นก็ดำเนินต่อไป สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ปฐมเสนาบดีมหาดไทยเสด็จตรวจราชการแม่น้ำโขง เมื่อเดือนมกราคม ประทับ "เรือคำหยาด" ของเจ้าประเทศราชหนองคาย (เรือนี้ยังอยู่บ้านกวนวัน) และฝรั่งเศสจัดเรือลาครนเดีย ซึ่งเป็นเรือกลไฟลำแรกของแม่น้ำโขงออกจากเมืองหนองคาย เมื่อวันที่ ๗ มกราคม เวลา ๐๗.๕๐ น. ทรงบรรยายทัศนียภาพแม่น้ำโขงสองฝั่งงดงามมาก เวลา ๑๐.๓๐ น. "ถึงเมืองโพนพิสัย พระยาพิสัยสรเดช ได้ล่องหน้ามารับ แวะขึ้นดูเมืองโพนพิสัยแล้วไปบ้านพระยาพิสัยสรเดช พอหมดเวลาครึ่งชั่วโมง ที่กำหนดไว้ก็กลับลงเรือ" และ "เวลา ๑๒.๔๐ น. ผ่านหน้าเมืองรัตนวาปี เลยกปากน้ำคาคไปหน่อยหนึ่ง" แสดงว่าตัวเมืองได้ย้ายจาก บ้านหนองแก้ว มาอยู่บ้านปากคาคแล้ว เพราะเดิมไม่มีอาคารราชการใช้จนเจ้าเมืองว่ากรม

จนเมื่อ ร.ศ. ๑๒๕ (พ.ศ. ๒๔๔๙) พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เปลี่ยนฐานะเมืองโพนพิสัย เป็นอำเภอโพนพิสัย ขึ้นกับมณฑลอุดร มีพระยาพิสัยสรเดช (คำสิงห์ สิงหศิริ) เป็นผู้ว่าการอำเภอ หรือนายอำเภอปัจจุบัน

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙ ท่านได้เป็น "พระยาพิสัยสรเดช" แต่ชาวบ้านเรียกกันว่า "พระยาโพนพิสัย" ผู้ว่าราชการเมืองและยุบเมืองเป็นอำเภอโพนพิสัย และยุบเมืองรัตนวาปีเป็นตำบลในปีนั้น (กำหนดแน่นอนยังค้นไม่ได้) จน พ.ศ. ๒๔๕๘ จึงได้ขอพระราชทานนามสกุลว่า "สิงหศิริ" อีกสายหนึ่งเมื่อเกษียณราชการเป็นจางวางที่ปรึกษา พ.ศ. ๒๔๕๙ จึงเปลี่ยนราชทินนามเป็น "พระยาสุนทรธรรมธาดา" (คำสิงห์) เจ้าเมืองโพนพิสัยราชทินนาม คือ "พระพิสัยสรเดช" ส่วน "พระศรีสุรศักดิ์" เป็นเจ้าเมืองรัตนวาปี ครั้นมาครองเมืองชั่วคราวจึงเป็น "พระรัตนเขตรักษา" จนเต็มตัว จึงเป็น "พระยาพิสัยสรเดช" ครั้นเกษียณ จึงเป็น "พระยาสุนทรธรรมธาดา" จางวางที่ปรึกษา ส่วนตระกูลเจ้าเมืองทั้ง ๒ เมืองนั้น คือ "พิสัยพันธ์" จากท้าวตาดิ (เจ้าโพนแพง) แห่งร้อยเอ็ด สืบจากจารย์แก้ว บูลม และมาแตกแขนงตามราชทินนาม หรือชื่อต่อมาเป็น "สิงคศิริ, สิมะสิงห์, สิริสิงห์" ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ ทรงพระราชปรารภในการปรับปรุงการปกครองแผ่นดินว่า "เดิมเรานิยมแบบจักรพรรดิราชาธิราช" มีประเทศราชน้อยใหญ่ ซึ่งเป็นการพ้นสมัยแล้ว ควรปรับให้เป็นพระราชอาณาเขตเดียวกัน (ปัจจุบันใช้พระราชอาณาจักร) คือ กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา, กรุงธนบุรี, และกรุงเทพฯ ก่อน พ.ศ. ๒๔๓๕ นั้นทรงอยู่ในฐานะ "สมเด็จพระเจ้าจักรพรรดิ" ด้วย แต่เล่นศัพท์ว่า "สมเด็จพระบรมราชาธิราช" (พระราชอาญาผู้ใหญ่กว่าพระราชอาญาทั้งหลาย) อาณาจักรล้านช้างทั้งสาม (คือลาวและภาคอีสาน) ก็มีพระราชอาญา ซึ่งยอมรับพระบรมเดชานุภาพถวายต้นไม้เงิน ต้นไม้ทอง ๓ ปีครั้ง เรียกว่า "พระเจ้าเทศราชหลวงพระบาง, เวียงจันทน์ จำปาศักดิ์ คณะปกครองเรียก "เจ้าย่าชะหม่อมทั้งสิ้น" คือ พระเจ้าประเทศราช เจ้าอุปฮาด, เจ้าราชวงศ์, เจ้าราชบุตร (หลังลาวเป็นเอกราชจึงเพิ่มสมเด็จพระเจ้า) ย่อลงมาเรียก "เจ้าประเทศราช" ใช้ "พระ" ในความหมาย เจ้า (เช่น พระวอ พระตา คือเจ้าวอ เจ้าตา) คณะผู้ปกครองเรียก "อาญาสี่" คือ เจ้าประเทศราช, เจ้าอุปฮาด, เจ้าราชวงศ์, เจ้าราชบุตรและมีเมืองในสังกัด ซึ่งเมืองต่าง ๆ จะมีอาญาสี่เช่นกัน แต่เรียกว่า "เจ้าเมือง, อัครฮาด, อัครวงศ์, วรรณบุตร" ฉะนั้นหนองคายจึงมีใช้เจ้าเมืองแต่เป็น "เจ้าประเทศราช" ผู้รั้งอาณาจักรเดิมของพระเจ้าประเทศราชเวียงจันทน์ ซึ่งคุมไปถึงเมืองพวน (แขวงเชียงขวาง) ติดกับเวียดนาม ครั้นตั้งมณฑล หนองคาย จึงยืนยันสิทธิ์ว่า "มณฑลลาวพวน" กับฝรั่งเศส ทั้ง ๆ ที่คนแม่น้ำโขงคือลาวลุ่ม (หรือไทยลุ่ม) และลาวเวียง มีใช้ลาวพวนซึ่งมีสำเนียงพูดอีกต่างหาก

เมื่อ ร.ศ. ๑๓๔ (พ.ศ. ๒๔๕๘) ทางราชการยกฐานะอำเภอเมืองหนองคาย ขึ้นเป็นจังหวัด จึงโอนอำเภอโพนพิสัย ขึ้นกับจังหวัดหนองคาย จนถึงปัจจุบัน

๑.๒ คำขวัญ/วิสัยทัศน์อำเภอโพธิ์สัย

คำขวัญ

“หลวงพ่พระเสด็จบ้าน ปรางค์การณ์บังไฟพญานาค”

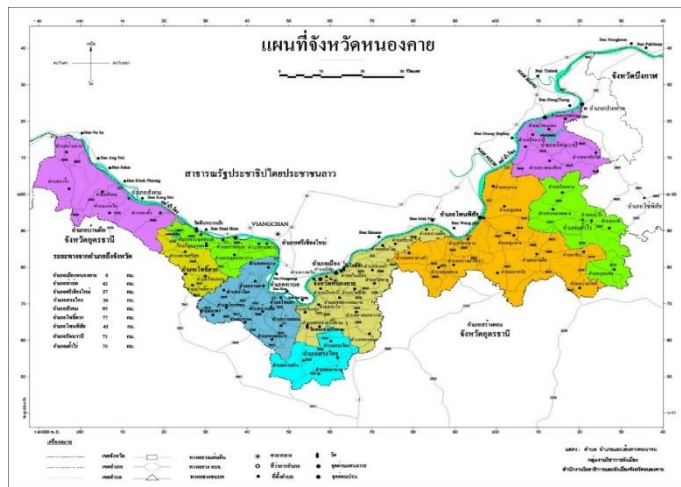
วิสัยทัศน์

“โพธิ์สัยพัฒนา การศึกษาก้าวไกล ทันสมัยเทคโนโลยี มีดีเศรษฐกิจ ทรัพย์สิน และชีวิตปลอดภัย ไร่ยาเสพติด มีคุณภาพชีวิตที่ดี สืบสานประเพณีลุ่มน้ำโขง เชื่อมโยงสายสัมพันธ์ ไทย-ลาว”

๒. สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศและการคมนาคม

๒.๑ สภาพภูมิประเทศ

อำเภอโพธิ์สัย เป็นอำเภอชายแดน ติดแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแนวพรมแดนแบ่งเขตระหว่างประเทศไทย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดหนองคาย ห่างจากจังหวัดหนองคายประมาณ ๔๕ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๖๖๑ กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ประมาณ ๖๔๒.๗๐ ตารางกิโลเมตร ความยาวตามลำน้ำโขงประมาณ ๒๙.๕๐ กิโลเมตร

ภาพแสดง พิกัดภูมิศาสตร์ ๑๘°๑'๑๙"N ๑๐๓°๔'๓๘"E

อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ อำเภอรัตนวาปี
- ทิศตะวันออก ติดกับอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
- ทิศใต้ ติดกับอำเภอบ้านดุง อำเภอเพ็ญ อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
- ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ลักษณะภูมิประเทศ

เป็นที่ราบลุ่มสลับเนิน มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การเพาะปลูก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๘๐๐ มิลลิเมตร/ปี มีพื้นที่ ๖๔๒.๗๓๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔๐๑,๖๘๗ ไร่

ดอนสังคิ

เป็นดอนในเขตพื้นที่ประเทศลาว ซึ่งอยู่ในแม่น้ำโขงมีพื้นที่ ขนาด กว้าง ๗๐๐ เมตร ยาวประมาณ ๒,๕๐๐ เมตร เป็นพื้นที่ฝั่งตรงข้าม บ้านใหม่ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลกุดบง อำเภอโพธิ์ชัย โดยพื้นที่ดอนสังคิ มีประชากรชาวลาวยาศัยอยู่ ๓๙ ครัวเรือน ประชากร ๑๔๖ คน มีโรงเรียน ๑ แห่ง มีวัด ๑ แห่ง มีกองกำลังทหาร จำนวน ๑ กองร้อย

การป้องกันการรุกล้ำชายแดนแม่น้ำโขงระหว่างอำเภอโพธิ์ชัย และเมืองปากงึม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความสัมพันธ์อันดี โดยมีการเชื่อมความสัมพันธ์ และทำความเข้าใจ จึงไม่เกิดปัญหา ในการรุกล้ำแนวเขตชายแดนตามแนวเขตแม่น้ำโขง

๒.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอโพธิ์ชัย มี ๓ ฤดู ดังนี้

๑. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – พฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๔๐ °C
๒. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน – กันยายน ปริมาณน้ำโดยเฉลี่ย ๑,๘๐๐ มิลลิเมตร/ปี
๓. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ ๑๒ °C

๒.๓ การคมนาคม

การคมนาคมมีทางหลวงสายหลัก จำนวน ๒ สาย ได้แก่

- ๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๒ จากอำเภอเมืองหนองคาย - อำเภอโพธิ์ชัย
- ๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๖๗ จากอำเภอโพธิ์ชัย - อำเภอเฝ้าไร่
 - มีสถานีขนส่งประจำอำเภอ ๑ แห่ง
 - มีรถประจำทางปรับอากาศ ถึง กรุงเทพฯ ทุกวัน
 - มีรถประจำทางจากอำเภอโพธิ์ชัย ถึง อุดรธานี และ บึงกาฬ ตลอดทั้งวัน

๓. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๓.๑ ดิน

ลักษณะกลุ่มชุดดินที่พบในอำเภอโพธิ์ชัย ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนดินเหนียว ดินสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองหรือแดง บางแห่งอาจพบจุดประสีหรือศิลาแลงอ่อนในชั้นดินล่างเกิดจากวัสดุ ต้นกำเนิดพวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึง พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด ส่วนใหญ่มีความลาดชันร้อยละ ๒-๕ เป็นดินต้นถึงดินลึก มีการระบายน้ำดี ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดถึงกรดจัด การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ใช้ทำนาข้าว และปลูกยางพารา

ประเภทของดินและสภาพปัญหา

ดินที่พบโดยทั่วไปในอำเภอโพธิ์ชัย ที่ใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตร โดยปกติจะไม่สามารถกำหนดลักษณะของดินที่เป็นปัญหาได้แน่ชัด เนื่องจากปัญหาแต่ละชนิดของดิน จะขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้ประโยชน์ เช่น ปลูกป่า ทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ หรือปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เป็นต้น การพิจารณาว่าดินบริเวณดังกล่าวมีปัญหาต่อการเกษตรหรือไม่นั้น สามารถดูได้จากลักษณะและ คุณสมบัติของดินที่มีผลต่อการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ถ้าดินมีลักษณะและคุณสมบัติ ที่ไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของพืชที่ปลูก ทั้งคุณสมบัติทางกายภาพและเคมี ก็จัดเป็นดินปัญหาทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้อาจมีความรุนแรงของปัญหามากหรือน้อยแตกต่างกัน ทรัพยากรดิน ที่มีปัญหาต่อการเกษตรในอำเภอโพธิ์ชัยที่พบส่วนใหญ่มี ๓ ประเภท ดังนี้

๑) ดินตื้นหรือดินลูกรัง

การปรับปรุงแก้ไขปัญหาดินตื้นหรือดินลูกรัง

- ๑.๑) เลือกชนิดพืชที่มีระบบรากสั้น เช่น ข้าว พืชไร่ ผัก
- ๑.๒) การใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดิน ได้แก่ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ

ปุ๋ยพืชสด

- ๑.๓) ไถกลบตอซังพืช และปุ๋ยพืชสด
- ๑.๔) ขุดหลุมปลูกให้กว้างกว่าดินธรรมดา
- ๑.๕) ปลูกพืชและคลุมดินด้วย ฟางข้าว ใบหญ้า เพื่อรักษาความชื้นในดิน

๒) ดินเค็ม

การปรับปรุงแก้ไขปัญหาดินเค็ม

- ๒.๑) ใช้น้ำล้างเกลือหรือความเค็มออกจากดิน
- ๒.๒) เลือกชนิดพืชทนเค็มที่เหมาะสม
- ๒.๓) การใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดิน ได้แก่ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ
- ๒.๔) ปลูกพืชและคลุมดินด้วยพลาสติก ฟางข้าว ใบหญ้าแห้ง เพื่อรักษา
- ๒.๕) ไถกลบตอซังพืช และปุ๋ยพืชสด

ปุ๋ยพืชสด

ความชื้น

๓) ดินทราย

การปรับปรุงแก้ไขปัญหาดินทราย

- ๓.๑) ปลูกพืชตระกูลถั่วคลุมดินแล้วไถกลบ
- ๓.๒) การใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดิน ได้แก่ ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ
- ๓.๓) ปลูกพืชแล้วคลุมดินด้วยพลาสติกฟางข้าว ใบหญ้าแห้ง เพื่อรักษา

ปุ๋ยพืชสด

ความชื้น

๓.๔) ให้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้น้ำแบบหยดใช้ขวดพลาสติกเจาะรู ผึงไว้ในดินใกล้ต้นพืชที่ปลูก หรือแกลลอนใส่น้ำแล้วเจาะรูให้น้ำซึมผ่านตลอดเวลา

ดินที่มีอุปสรรคต่อการปลูกพืชในอำเภอพนพิสัย ที่พบมากที่สุดคือปัญหาดินลูกรังหรือดินตื้น ซึ่งมีพื้นที่เกือบร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ทั้งอำเภอ โดยพบกระจายตัวอยู่ทุกตำบล ดินลูกรัง มีความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ แต่ปัญหาที่พบมากในการปลูกพืชคือ การขาดน้ำในฤดูแล้ง เพราะดินลูกรังจะสูญเสียน้ำในดินได้ง่าย ดังนั้น แนวทางแก้ไขเกษตรกรที่ปลูกพืชในที่ดินลูกรัง ควรมีแหล่งน้ำไว้ในแปลงด้วยเพื่อใช้ในฤดูแล้ง และควรมีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการไถกลบตอซัง การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินช่วยในการดูดซับน้ำและเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน ในกรณีนี้เกษตรกรปลูกไม้ผล หรือไม้ยืนต้น ควรขุดหลุมให้กว้าง

๓.๒ แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่อำเภอพนพิสัยมีลุ่มน้ำสำคัญที่ประชาชนใช้ในการอุปโภค/บริโภค และทำการเกษตร การประมง ปศุสัตว์ และอื่น ๆ ประกอบด้วยลุ่มน้ำสาขา จำนวน ๓ ลุ่มน้ำ ดังนี้

- ลุ่มแม่น้ำโขง
- ลุ่มน้ำห้วยหลวง
- ลุ่มน้ำสวาย

จำนวนบ่อน้ำบาดาลในพนพิสัย มีจำนวน ๕๔๔ บ่อ

มีโครงการชลประทานขนาดใหญ่ประเภทประตูระบายน้ำ จำนวน ๑ โครงการ คือ ประตูระบายน้ำฝายห้วยหลวง ตั้งอยู่ที่บ้านดอนคง หมู่ที่ ๑๕ ตำบลวัดหลวง มีความจุ ๑๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์รวม ๙๒,๙๐๐ ไร่

มีโครงการชลประทานขนาดกลางคือโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเปลาวเงือก บ้านอ่างเก็บน้ำ หมู่ที่ ๗ ตำบลจุมพล มีความจุ ๒.๗๕๒ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ ๒,๗๗๕ ไร่

มีแหล่งน้ำประเภทฝายทดน้ำ ๑ โครงการคืออ่างเก็บน้ำห้วยหินมุก บ้านต่างคำ หมู่ที่ ๒ ตำบล เหล่าต่างคำ เก็บกักน้ำได้ ๒.๒๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรรวมประมาณ ๓,๕๐๐ ไร่

มีแหล่งน้ำของโครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน จำนวน ๒ โครงการ แยกเป็นประเภทฝาย ทดน้ำ ๑ โครงการ (ฝายห้วยเป (ห้วยพุ) ประตูระบายน้ำ ๑ โครงการ (ปตร. ห้วยจิมน้อย) เก็บกักน้ำรวม – ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรได้ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่

นอกจากนี้แล้วยังมีหนองน้ำและคลองธรรมชาติ อีกหลายแห่งกระจายในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล

มีโครงการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนล่าง สถานีสูบน้ำบ้านแดนเมือง ตำบลวัดหลวง ประตูระบายน้ำหนองผักไหมล่าง ประตูระบายน้ำห้วยปากโพง และพนังกั้นน้ำบ้านท่าแสนสุข ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ คาดว่าจะบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในเขตจังหวัดหนองคายและอุดรธานี ได้ ๕๔,๓๙๐ ไร่ เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน ๒๔๕.๘๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำให้กับพื้นที่ชลประทาน ๓๑๕,๑๙๕ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๓๗ ตำบล ๗ อำเภอ ๒ จังหวัด จำนวน ๒๙,๘๓๕ ครัวเรือน ส่วนในฤดูแล้งสามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่ชลประทาน ๒๕๐,๐๐๐ ไร่

สภาพปัญหา

ลำห้วยส่วนมากของอำเภอโพธิ์ชัยไหลลงแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติที่มีปริมาณน้ำมากอยู่แล้ว โดยปกติในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ระดับน้ำในแม่น้ำโขงจะขึ้นสูงมากจนล้นตลิ่ง และมีระดับน้ำสูงกว่าลำน้ำสาขาที่ไหลลงแม่น้ำโขงทั้งหมด จึงเป็นสาเหตุทำให้ปริมาณน้ำในลำห้วยใน ลำห้วยสาขาไม่สามารถไหลออกไปได้ จึงเกิดการเอ่อขึ้นท่วมพื้นที่บริเวณสองฝั่งลำห้วย

๓.๓ ป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้อำเภอโพธิ์ชัย ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม โดยบางส่วนมอบให้ ส.ป.ก. นำไปจัดสรรให้เกษตรกรใช้เป็นที่ดินทำกินหลายแห่ง แต่ยังคงเหลือเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. ๒๕๑๐ เช่น ป่าทุ่งหลวง และป่าสีชมพูโพธิ์ชัย และมีป่าอื่น ๆ เช่น ป่าชุมชนหลายแห่ง

๔. เศรษฐกิจและอาชีพในท้องถิ่น

๔.๑ เศรษฐกิจ

อำเภอโพธิ์ชัยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำนา ทำไร่ ทำสวนยางพารา ปลูกผัก เป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ ปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงโค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ และอื่น ๆ เป็นอาชีพรอง การประมง จะเป็นการทำประมงแบบพื้นบ้านตามลำน้ำโขง และแหล่งน้ำอื่น ๆ มีการเลี้ยงปลาในกระชัง การค้าขายส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตตำบลจุมพล และตำบลวัดหลวงซึ่งเป็นชุมชนเมือง ติดถนนสายหลัก โพธิ์ชัย-บึงกาฬ อาชีพรับจ้างทั่วไปประชาชนในอำเภอส่วนใหญ่จะอพยพไปทำงานรับจ้างยังต่างถิ่น หลังฤดูทำนา เช่น กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ไปทำงานรับจ้างและงานแม่บ้านที่ต่างประเทศ การทอผ้า จักสาน ส่วนใหญ่จะทำในช่วงว่างเว้นจากการทำไร่ ทำนา ทำสวน

๑) ธนาคารและสถาบันการเงิน

ธนาคาร มี ๗ แห่ง คือ

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) สาขาโพธิ์ชัย
- ธนาคารออมสิน
- ธนาคารกรุงเทพ
- ธนาคารกรุงไทย
- ธนาคารไทยพาณิชย์
- ธนาคารกสิกรไทย

สถาบันการเงินอื่น ๆ

- สหกรณ์การเกษตรอำเภอโพธิ์ชัย
- บริษัทศรีสวัสดิ์เงินดีดี สาขาโพธิ์ชัย
- โพธิ์ชัยลิสซิ่ง
- บริษัท ศรีสวัสดิ์ พาวเวอร์ ๑๙๗๙ จำกัด (มหาชน)
- เกษตรไทยลิสซิ่ง

๒) ด้านการเกษตร

ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีพื้นที่ทำการเกษตร ๒๘๖,๕๓๖.๕๖ ไร่ ครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน มีจำนวน ๑๕,๒๕๖ ครัวเรือน พืชที่สำคัญของอำเภอโพธิ์ชัย คือข้าว ยางพารา มันสำปะหลังและปาล์มน้ำมัน

๔.๒ ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น(OTOP)

มีผู้สมัครลงทะเบียนกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ OTOF ประจำปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑๐๒ ราย

- ประเภทอาหาร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากเนื้อหมู เนื้อปลา น้ำพริก ผลไม้กวน ข้าว
- ประเภทเครื่องดื่ม ได้แก่ เหล้าขาว
- ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ได้แก่ ผ้าทอมัดหมี่ แปรรูปผ้า
- ประเภทของใช้ ได้แก่ เสื่อกก เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา
- ประเภทสมุนไพร คือ ลูกประคบ ยาหม่อง สบู่

ผลิตภัณฑ์ OTOF สำคัญได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา ตำบลชุมช้าง กลุ่มแปรรูปผ้า ตำบลบ้านโพธิ์ เสื่อกกบ้านโนน หมู่ที่ ๔ ตำบลกุดบง

ภาพแสดง ผลิตภัณฑ์ OTOF อำเภอโพธิ์ชัย

๕. ภาษาและวรรณกรรม

๕.๑ ภาษาถิ่น

ภาษาถิ่นที่พบในอำเภอโพธิ์ชัย ประกอบด้วย ภาษาไท-ลาว-พวน ไทยลาวอีสาน ไทยจีน และ ไทยญวน

๕.๒ นิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านที่เล่าขานกันมาในอำเภอโพธิ์ชัย และสามารถค้นพบได้จากผู้เฒ่าผู้แก่ มีดังนี้ นิทานปรัมปรา เรื่องราวเกี่ยวกับตำนานบั้งไฟพญานาค

๕.๓ คำผญา

ผญา หรือ ผะหยา เป็นคำกลอนหรือคำปรัชญาของลาวในและคนไทยภาคอีสานโบราณ ซึ่งภาษาสืบทอดมาจากภาษาของอาณาจักรล้านช้าง และปัจจุบันการเล่นผญายังหลงเหลือในหมอลำกลอนแบบอีสาน คำว่าผญามีความหมายในกลุ่มเดียวกับปัญญาและปรัชญาบางครั้งสามารถใช้แทน

กันได้ ซึ่งผลมาเป็นคำร้อยกรองที่คล้องจอง มีสัมผัสระหว่างข้อความไม่เข้มงวดและไม่มีฉันทลักษณ์ กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่เวลาพูดจะมีการเน้นคำหนักเบาเพื่อให้ผู้ฟังมีความเพลิดเพลิน และจดจำได้ง่าย เรื่องที่ถูกแต่งเป็นผลนามีหลายเรื่องเช่น คำสอนทางศาสนา เรื่องราวในชีวิตประจำวัน การเกี่ยวพาราสิของหนุ่มสาว และการละเล่นของเด็ก เป็นต้น

ผลนามีลักษณะเตือนสติ ของผู้ฟังหรือผู้อ่านในนึกถึงศีลธรรมตามความเชื่อ กระตุ้นให้เกิดความสำนึกรักใน ถิ่นกำเนิด หรือเป็นข้อความอุปมาอุปมัยให้ประพจน์ตนเป็นคนดี เช่น

"คนเจ้าได้ขี่ช้างกั้งฮ่มเป็นพระยา อย่าได้ลืมคนทุกข์ผู้ขี่ควายคองกล้า คนเจ้าได้ขี่ช้างกั้งฮ่ม สัปทน อย่าได้ลืมคนจนผู้แห่นาตีนช้าง" หมายถึง ถ้าได้เป็นผู้มีอำนาจก็อย่าลืมเหยี่ยวแลผู้ด้อยอำนาจกว่าหรือผู้อยู่เบื้องหลังตน

"บุญ บุญนี้บ่แหมนของแบ่งได้ ปันแจกกันແหลว บ่ห่อนแยกออกได้ คือไม้ผ่ากลาง คือจั่งเฮา กินข้าว เฮากินเฮาอ้อม บ่แหมนไปอ้อมท้อง เขาพันผู้บ่กิน" หมายถึง การทำบุญเป็นสิ่งที่ทำได้เฉพาะตนเท่านั้นแบ่งไปให้คนอื่นไม่ได้ เหมือนกินข้าวแล้วคนที่กินถึงจะอ้อมคนที่ไม่ได้กินก็ไม่อ้อมท้อง

ผลนามีลักษณะการเกี่ยวพาราสิ ซึ่งมีลักษณะการเกี่ยวพาราสิหรือชมอีกฝ่ายในทางผู้สาว เพื่อถามคำถามหรือพรรณนาถึงความรักที่ตนมี "สิบปีกะสิถ้าชาวพรรษากะสิอยู่ คับบ่ได้เป็นคู่ เห็นแต่ อูแองน้ำกะปานได้นั่งเทียม" หมายถึง จะสิบปี ยี่สิบปีก็จจะรอ ต่อให้ไม่ได้เจอหน้าเจอแค่อ้อม (ของคนที่ชอบ) ก็เหมือนได้นั่งอยู่ข้าง ๆ และมีการรับส่งระหว่างหญิงชาย เช่น

(ชาย) "อ้ายน้ออยากถามข่าน้ำ ถามข่าวถึงปลา อยากถามข่าวนา ถามข่าวถึงเช่า (ข้าว) อ้ายอยากถามข่าน้อง ว่ามีฝัวแล้วหรือบ่ หรือว่ามีแต่ซู้ ฝัวสิซ้อฮากบ่มี"

(หญิง) "น้องน้อปอดอ้อยซ้อยเสมอตั้งตองตัด พัดแต่เป็นหญิงมา บ่มีชายสิมาเกี่ยว พัดแต่ สอนลอนขึ้น บ่มีเครื่องสิเกี่ยวพุ่ม พัดแต่เป็นพุ่มไม้เครื่องสิเกี่ยวกะบ่มี" หมายถึง

(ชาย) "พ้ออยากถามข่าวจากน้ำว่าปลาเป็นยังงัย อยากถามข่าวจากน่าวว่าข้าวเป็นยังงัย อยากถาม ข่าน้องว่ามีสามหรือยัง"

(หญิง) "น้องน้อไสดอยู่ ตั้งแต่เกิดมายังไม่มีใครมาจับ และไม่รู้จะไปพึ่งพิงใคร"

ผลนามีลักษณะปริศนา เป็นการตั้งคำถามที่ต้องใช้การตีความจึงจะเข้าใจความหมายที่แท้จริงของผู้สื่อสารหรือบางครั้งเป็นการประชดประชันผู้ฟัง เช่น

"อยากกินข้าว ให้ปลูกใส่พะลานหิน อยากมีศีล ให้ฆ่าพ่อตีแม่ อยากให้คนมาแวะ ให้ฆ่าหมู่ เดียวกับ"

หมายถึง ถ้าจะกินข้าวให้ปลูกในลานหิน ถ้าอยากมีศีลให้ฆ่าพ่อแม่ ถ้าอยากให้คนมาหาให้ฆ่าเพื่อนทั้ง ซึ่งเป็นการประชดประชันและความหมายจริง ๆ นั้นตรงกันข้ามกับข้อความในผลนา

ผลนามีลักษณะอวยพร ใช้อวยพรในโอกาสต่าง ๆ เช่น "นอนหลับให้เจ้าได้เงินหมื่น นอนตื่นให้เจ้า ได้เงินแสน แบมือไปให้ได้แก้วมณีโชติ โทษฮ้ายอย่ามาพาล มารฮ้ายอย่ามาเบียด" หมายถึง ตอนจะนอนหลับขอให้ได้เงินหมื่น นอนตื่นขอให้ได้เงินแสน กางมือออกได้แก้วสมปรารถนา โรคภัยอย่าได้เบียดเบียน

๖. ดนตรี ศิลปะและหัตถกรรมในท้องถิ่น

๖.๑ ทักษะศิลป์

การทำลวดลายเครื่องปั้นดินเผา ลวดลายบั้งไฟ และลวดลายต้นเทียน โดยครูภูมิปัญญา คือ นายพนมภัค หนูอินทร์ ผู้ใหญ่บ้านจอมทอง หมู่ ๑๓ ตำบลจุมพล อำเภอ โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

๖.๒ ดนตรี

เพลงมาร์ชอำเภอโพนพิสัย

๖.๓ นาฏศิลป์

ประเพณีพ็อนนางเทียม เพื่อทำบุญกฐินถวายผีปู้ตา

จังหวัดหนองคาย สืบสานประเพณีพ็อนนางเทียม เพื่อทำบุญกฐินถวายผีปู้ตา ตามความเชื่อมาแต่บรรพบุรุษ ว่าผีบรรพบุรุษที่อยู่ในบ้านเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ความคุ้มครองดูแลรักษาบ้านให้ปลอดภัย ร่มเย็น หากไม่เลี้ยง บ้านจะเกิดภัยพิบัติ ชาวบ้านได้ร่วมกันสืบสานประเพณีพ็อนนางเทียม เพื่อทำบุญกฐินถวายผีปู้ตา ด้วยการแต่งองค์ทรงเครื่องในชุดผ้าไหมสีต่าง ๆ แบบนักรบโบราณ มือสองข้างถือมีดดาบ และจัดพาข้าวไปไว้ที่กลางถนนของหมู่บ้าน จากนั้นก็รำรำเพื่อเป็นการเบิกทางให้กับผีปู้ตาเข้ามาในพิธี

นางดวงจันทร์ ฦ อุบล กล่าวว่า ประเพณีพ็อนนางเทียมถวายกฐินผีปู้ตา เป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษจะจัดขึ้นในต้นเดือนแรกในปีพุทธศักราชใหม่ของทุกปี ซึ่งนางเทียมทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายจะมารวมตัวกันจัดเครื่องเช่นไหว้ มีทั้งอาหารคาวหวาน เหล้ายา ผลไม้ชนิดต่าง ๆ เป็นต้นมงคลซึ่งทำมาจากจากต้นอ้อย และอ่างน้ำมันต์ รอบจะมีเครื่องเช่นไหว้ นางเทียมจะต้องแต่งกายด้วยชุดไหมสีต่าง ๆ เปรียบเสมือนเป็นนักรบโบราณ ถือดาบรำรำถวายผีปู้ตา ซึ่งในทุกปีต้องจัดพิธีบูชา เรียกว่า “พิธีบุญกฐินถวายผีปู้ตา” เพื่อแสดงออกให้เห็นถึงความกตัญญูกตเวทิต่อปู้ตา ที่คอยปกป้องรักษาหมู่บ้านให้ผู้คนที่อยู่ภายในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากภัยพิบัติต่าง ๆ มาโดยตลอดทั้งปี

ในพิธีจะมีเจ้าประจำหมู่บ้านและนางเทียม จะต้องผ่านการคัดเลือกจากปู้ตา เพื่อให้มาทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบพิธีกรรม และทำการเป็นสื่อกลางระหว่างปู้ตากับชาวบ้าน ส่วนนางเทียมทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเจ้าและเป็นร่างทรงของปู้ตา เพื่อแสดงให้เห็นว่าปู้ตามาปรากฏตัวจริง และเมื่อปู้ตาเข้าร่างนางเทียม นางเทียมจะลุกพ็อนรำ ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าปู้ตาและบริวาร มาประทับทรงเพื่อขอจัดปดเป่าสิ่งชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้าน และบันดาลให้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป

ภาพแสดง ประเพณีพ็อนนางเทียม อำเภอโพนพิสัย

๗. วัฒนธรรมประเพณีและเทศกาลสำคัญ

๗.๑ วัฒนธรรมและประเพณี งานบุญประเพณีและกิจกรรมในท้องถิ่น

- งานประเพณีสงกรานต์ ช่วงเวลาจัดงาน วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี
- งานประเพณีบุญบั้งไฟ ช่วงเวลาจัดงาน วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ของทุกปี
- งานประเพณีแข่งเรือยาว ช่วงเวลาจัดงาน วันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี
- งานประเพณีไหลเรือไฟ บั้งไฟพญานาค ช่วงเวลาจัดงานวันออกพรรษา ของทุกปี
- ประเพณีบุญเดือนสาม (บุญข้าวจี)
- ประเพณีบุญเดือนสิบ (บุญข้าวสาก)
- ประเพณีบุญเดือนสิบเอ็ด (บุญออกพรรษา)
- ประเพณีเดือนสิบสอง (บุญกฐิน)
- ประเพณีทำบุญทอดผ้าป่า
- ประเพณีร่วมงานแต่งงาน (กินดอง)
- ประเพณีงานบวช
- ด้านศิลปะการแสดง ได้แก่ หมอลำเรื่องตอกลอน คณะ ส.รุ่งเรือง ตำบลวัดหลวง
- ด้านอาหาร ได้แก่ ก้อยปลาน้ำจืด ตำบลจุมพล และเมนูอาหารจากปลาน้ำจืด

๗.๒ ตำนานบั้งไฟพญานาค

ตำนานและมหัสจรรย์ “บั้งไฟพญานาค”

บั้งไฟพญานาค หรือในอดีตชาวหนองคาย เรียกกันว่า บั้งไฟผี ปรากฏมาเป็นเวลาช้านาน เกิดขึ้นในลำน้ำโขงพื้นที่จังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬเท่านั้น มีลักษณะเป็นดวงไฟสีแดงอมชมพู ขนาดลูกหมากโผล่พุ่งขึ้นจากลำน้ำโขง สว่างเรืองแสงสดใสปราศจากควัน เสียง กลิ่น ไม่มีสะเก็ด ไม่ไค้งตกลงมาหรือแตกออก แต่แสงจะวูบดับหายไปในห้องฟ้า เมื่อขึ้นไปได้สัก ๕๐ - ๑๕๐ เมตร ต่อมาชาวหนองคายได้พร้อมใจขนานนามบั้งไฟผีเสียใหม่ให้เป็นมงคลว่า “บั้งไฟพญานาค” ด้วยเชื่อว่าพญานาคที่อาศัยใต้วังบาดาล ในลำน้ำโขง ปล่อยลูกไฟในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี เพื่อเป็นพุทธบูชา แก่พระพุทธรองค์ เมื่อเสด็จกลับจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ตามพุทธประวัติกล่าวว่าเมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ พระองค์ได้เสด็จเผยแผ่ศาสนาทั่วชมพูทวีป พญานาคก็บังเกิดความเลื่อมใสและศรัทธาอย่างยิ่ง จึงจำแลงกายเป็นบุรุษขอบวชเป็นสาวก คำคืนหนึ่งพญานาคีเผลอหลับไหลคืนร่างเดิม พระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่องจึงขอให้ลาสิกขา เนื่องจากเป็นเดรัจฉานจะบวชเป็นภิกษุมิได้ พญานาคียอมตามคำขอแต่ขอว่ากุลบุตรทั้งปวงที่จะบวชให้เรียกขานว่า “นาค” เพื่อเป็นศักดิ์ศรีของพญานาคก่อนค่อยเข้าโบสถ์ จากนั้นเป็นต้นมาจึงเรียกขานกุลบุตรทั้งหลายที่จะบวชว่า “พ่อนาค” ต่อมาเมื่อครั้งพระพุทธเจ้าได้เสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หลังจากเสด็จไปโปรดพุทธมารดาเป็นเวลา ๓ เดือน เมื่อกลับสู่โลกมนุษย์ บรรดาพญานาคินาคเทวี พร้อมทั้งเหล่าบริวารจัดทำเครื่องบูชา และพนบั้งไฟถวาย ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “บั้งไฟพญานาค”

ในช่วงระยะเวลา ๓๐ ปี ที่ผ่านมา เมื่อประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเศศให้ความสนใจแห่แหนกันมาชมและพิสูจน์ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก จังหวัดหนองคาย จึงได้จัดกิจกรรมรองรับและตอบสนอง ระหว่างวันออกพรรษา คือวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี

ภาพแสดง เทศบาลบั้งไฟพญานาค

๗.๓ อีตลีสองคองลีสี่

อีตลีสอง มาจากคำ ๒ คำ คือ อีต กับ ลีสอง อีตมาจากคำว่า จาริต หมายถึงสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่ดั้งาม ชาวอีสาน เรียกว่า จาอีต หรืออีต ลีสอง หมายถึง เดือนทั้ง ๑๒ เดือน ในหนึ่งปีอีตลีสอง จึงหมายถึง ประเพณีที่ประชาชนชาวอีสานได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ในโอกาสต่าง ๆ ทั้งลีสองเดือนในแต่ละปี ประเพณีทั้งลีสองเดือนที่ชาวอีสานถือปฏิบัติกันมา นั้นล้วนเป็นประเพณีที่ส่งเสริมให้คน ในชุมชนได้ออกมาร่วมกิจกรรมพบปะสังสรรค์กัน เพื่อความสนุกสนาน รื่นเริงและเพื่อความสมานสามัคคีมีความรักใคร่กันของคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการสืบทอดสิ่งที่ดีงามมาจวบจนปัจจุบัน ประเพณีอีสานส่วนใหญ่จะมีเอกลักษณ์แตกต่างจากประเพณีภาคอื่น ๆ (อาจคล้ายคลึงกับประเพณีของทางภาคเหนือบ้างเพราะมีที่มาค่อนข้างใกล้เคียงกัน) ประเพณีอีสาน ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมล้านช้าง(แถบหลวงพระบางประเทศลาว) จึงจะเห็นได้ ว่าประเพณีของชาวอีสานและชาวลาวมีความคล้ายกันเพราะมีที่มาเดียวกัน และชาวอีสานและชาวลาวก็ไปมาหาสู่กันเป็นประจำเยี่ยงญาติพี่น้องทำให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างกันด้วย

ฮีตสิบสองได้แก่

- เดือนอ้าย(เดือนเจียง)-บุญข้าวกรรม
- เดือนยี่ - บุญคุณลาน
- เดือนสาม-บุญข้าวจี
- เดือนสี่-บุญผะส
- เดือนห้า-บุญสงกรานต์
- เดือนหก-บุญบั้งไฟ
- เดือนเจ็ด-บุญข้าสະ
- เดือนแปด-บุญเข้าพรรษา
- เดือนเก้า-บุญข้าวประดับดิน
- เดือนสิบ-บุญข้าวสาก
- เดือนสิบเอ็ด-บุญออกพรรษา
- เดือนสิบสอง-บุญกฐิน

คองสิบสี่ หมายถึง ครองธรรม ๑๔ อย่าง เป็นกรอบหรือแนวทางที่ใช้ปฏิบัติระหว่างกันของผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง พระสงฆ์ และระหว่างบุคคลทั่วไป เพื่อความสงบสุขร่มเย็นของบ้านเมือง คองสิบสี่มีหลายแบบหลายประเภท พอจะยกตัวอย่างได้ดังนี้

คองสิบสี่ แบบที่ ๑ - กล่าวถึงผู้เกี่ยวข้องกับครอบครัวในสังคมตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง

คองสิบสี่ แบบที่ ๒ - กล่าวถึงหลักการที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติในการปกครองบ้านเมือง และข้อที่ประชาชนควรปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ และจารีตประเพณีที่พึงปฏิบัติให้บ้านเมืองสงบสุข

คองสิบสี่ แบบที่ ๓ - กล่าวถึงธรรมที่พระราชูปถัมภ์ปฏิบัติ และเน้นหนักให้ประชาชนปฏิบัติตามจารีตประเพณี และข้อที่คนในครอบครัวพึงปฏิบัติต่อกัน

คองสิบสี่ แบบที่ ๔ - กล่าวถึงไปแนวทางฮีตบ้านคองเมือง คือการดำเนินการปกครองบ้านเมืองเพื่อให้บ้านเมืองอยู่เป็นสุขและปฏิบัติตามประเพณี

คองสิบสี่สำหรับพระสงฆ์

คองสิบสี่สำหรับนักปกครอง

คองสิบสี่สำหรับประชาชน

เพิ่มเติม คอง (ครอง) คือแบบแผนหรือแนวทางดำเนินชีวิตคล้าย ๆ กับคำฝรั่งหนึ่งว่า "Way of life" แต่คองในที่นี้มุ่งไปทางศีลธรรมประเพณีที่ถูกผิดมากกว่าด้านอาชีพ เห็นจะตรงกับภาคกลางว่า ทำนองครองธรรม นั่นเอง แต่ชาวอีสานออกเสียงคองเป็นคองไม่มีก้ำ เช่นว่า ถ้าทำไม่ถูกผู้ใหญ่ท่านจะเตือนว่า "เฮ็ดบ่แมนคอง" หรือว่า "เฮ็ดให้ถื่อฮีตถื่อคอง" เป็นต้นฉบับของท่านเจ้าพระอรียานวัตร มีคำฮีตนำหน้าด้วย คือ

๑. ฮีตเจ้าคองขุน เป็นหลักสำหรับผู้ปกครองในสมัยโบราณ ขุนก็คือเจ้าเมือง เช่น ขุนเบญจมา ขุนลอ ขุนทิง เป็นต้น (ภาคกลางก็มีเช่นพ่อขุนรามคำแหง)

๒. ฮีตท้าวคลองเพี้ย (เจ้าปกครองขุน)
๓. ฮีตไพร่คลองนาย (ไพร่ปฏิบัติต่อนาย)
๔. ฮีตบ้านคลองเมือง (ประเพณีของบ้านเมือง)
๕. ฮีตปู่คลองย่า
๖. ฮีตตาคคลองยาย
๗. ฮีตพ่อคลองแม่ (พรหมวิหารธรรม)
๘. ฮีตไถ่คลองเขย (หลักปฏิบัติของลูกสะใภ้ลูกเขย)
๙. ฮีตป่าคลองลุง
๑๐. ฮีตลูกคลองหลาน
๑๑. ฮีตเถ้าคลองแก่ (ธรรมของผู้ชายที่มีต่อเด็ก)
๑๒. ฮีตปีคลองเดือน (คือฮีตสิบสองนั่นเอง)
๑๓. ฮีตไฮ่คลองนา
๑๔. ฮีตวัดคลองสงฆ์

สำหรับ คองสิบสี่ ตามคติการถือปฏิบัติของชาวอีสานนั้น ถือเป็นหลักธรรมในการครองบ้านครองเรือนที่ควรปฏิบัติ ซึ่งหากใครที่ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้วนับเป็นบุคคลอยู่ในศีลในธรรมเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไปหลักปฏิบัติ ๑๔ ข้อ หรือ ๑๔ ประการ ได้แก่

๑. หูเมือง เป็นราชทูตต่างหน้าแทนบ้านเมือง หมายถึง เป็นบุคคลที่พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน พูดจริง
๒. ตาเมือง เป็นนักปราชญ์ มีความรอบรู้ในวิชาการบ้านเมือง รู้หลักธรรม
๓. แกนเมือง เป็นผู้ทรงคุณธรรม ยุติธรรม
๔. ประตู่เมือง เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ศัตราวุธยุทธโธปกรณ์
๕. รากเมือง เป็นผู้รอบรู้ในด้านโหราศาสตร์ ดาราศาสตร์
๖. เหน้เมือง เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์
๗. ขางเมือง เป็นผู้ชำนาญในการออกแบบ ชำนาญในการศึก
๘. ชื่อเมือง เป็นผู้มีตระกูลเป็นนักปราชญ์ผู้กล้าหาญ
๙. แปเมือง เป็นผู้มึศีลธรรมอันดี ตัดสินคดีความเที่ยงธรรม
๑๐. เขตเมือง เป็นผู้ทำหน้าที่พิทักษ์เขตเมือง รักษาเขตแดนบ้านเมือง
๑๑. ใจเมือง เป็นผู้ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองที่ดี
๑๒. ค่าเมือง เป็นผู้พิทักษ์รักษาให้เมืองมีค่า มีเงินทอง ติดต่อกำขาย
๑๓. สติเมือง เป็นผู้รู้จักการรักษาพยาบาล หมอยา
๑๔. เมฆหมอกเมือง เป็นผู้ทำหน้าที่ประดุจเทพอารักษ์พิทักษ์เมืองเป็นหลักเมืองการถือคองสิบสี่ประการนี้ นับเป็นการรักษาบ้านครองเรือนมีศีลธรรม มีทศพิธราชธรรม

๗.๔ การละเล่นพื้นบ้าน

การละเล่นพื้นบ้านในอำเภอโพธิ์ชัยตามคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ใช้เล่นกันในสมัยก่อน เช่น หมากเก็บ สะบ้า ตีจับ เต็นยาง ตีตมเม็ดมะขามลงหลุม ตีโป่ง โยนหินใส่ผิวแม่น้ำโขง คล้องช้าง ซ่อนแอบ (หมักลิ) เป็นต้น ปัจจุบันนี้แทบจะไม่ค่อยเห็นเด็ก ๆ เล่นกัน ที่พอเห็นบ้างก็จะอยู่ในโรงเรียน เช่น เต็นยาง และ ซ่อนแอบ นอกนั้นก็เริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา

๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและบุคคลสำคัญ

๘.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑) เครื่องปั้นดินเผา

เครื่องปั้นดินเผาบ้านดอนกลาง ตำบลชุมช้าง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย เมื่อ ๑๕ ปีก่อน กลุ่มชาวบ้านดอนกลาง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ได้รวมตัวกันทำเครื่องปั้นดินเผาขาย เป็นธุรกิจภายในครอบครัวและวางขายกันเองภายในจังหวัด เพราะพื้นที่แห่งนี้มีความพิเศษกว่าพื้นที่อื่น ๆ ตรงที่มีแร่เหล็กมาก รวมทั้ง “ดินขาว” ซึ่งเป็นดินที่ดี เพราะมีคุณสมบัติทนไฟ กับ “ดินเหลือง” ที่มีคุณสมบัติไม่ทนไฟ กิจกรรมการปั้นดินเผาของกลุ่มดอนกลาง เป็นไปในลักษณะทำขายกันทุกบ้าน ขึ้นอยู่กับว่าบ้านไหนฝีมือดีกว่ากัน ซึ่งในย่านนี้ ผลงานของ นายธาดา สุพรรณราช ถือว่ามีคุณภาพมากที่สุด เพราะได้รับตราสัญลักษณ์ NONGKHAI BEST ประเภทของใช้ของประดับตกแต่ง ปี พ.ศ.๒๕๔๘ ความพิเศษของเครื่องปั้นดินเผาที่นี่ คือ มีการผสมดินขาวและดินเหลืองในอัตราส่วน ๔:๑ จากนั้นนำดินที่ผสมแล้วในอัตราส่วนดังกล่าวไปบดละเอียด และนำไปหมักในบ่อผสมน้ำ ๑ คืน เมื่อได้เวลานำดินที่หมักแล้วไปเข้าเครื่องนวด เพื่อให้ดินอ่อนและสามารถปั้นขึ้นรูปได้ง่าย จากนั้นนำดินที่นวดแล้วมาปั้นเป็นแท่งๆ แล้วให้ช่างฝีมือขึ้นรูปตามความต้องการ ซึ่งผลิตภัณฑ์ของที่นี่จะเป็นงานฝีมือ ไม่ใช่เครื่องจักรในการขึ้นรูป โดยผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตส่วนใหญ่จะเป็นจำพวก อ่างบัว ครก แจกัน โอ่ง นอกจากนี้ยังมีความพิเศษของเครื่องปั้นดินเผาจากที่นี่อีกอย่างคือ เครื่องปั้นดินเผาที่นี่จะปั้นโดยไม่ผสมสี (แต่หากต้องการจะได้เครื่องปั้นดินเผาที่มีความเงา มัน วาว ก็จะใช้ซีเมนต์ไปปั้นร่วมกับดิน และพ่นเคลือบผลิตภัณฑ์) จากนั้นนำชิ้นงานที่ผลิตได้ไปเข้าเตาเผาานาน ๔๘ ชั่วโมง หรือ ๒ วัน ๒ คืน และเมื่อเผาแล้วจะต้องทิ้งไว้อีกประมาณ ๕-๖ วัน เพื่อให้อุณหภูมิภายในเตาเผาตกลง จากนั้นจึงจะลำเลียงออกมาพร้อมจำหน่าย

ภาพแสดง การปั้นเครื่องปั้นดินเผาบ้านดอนกลาง

เครื่องปั้นดินเผาบ้านโพนบก (ครก) ตำบลชุมช้าง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย สืบทอด โดยคุณพ่อทัน สุวรรณราช อายุ ๗๑ ปี ชาวบ้านโพนบก ตำบลชุมช้าง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคายซึ่งเครื่องปั้นดินเผาได้ถูกคิดค้นไว้ใช้ในครัวเรือนมานานนับร้อยปีแล้วโดยบรรพบุรุษของชาวโพนบก ได้คิดแบบและวิธีการปั้นขึ้นเอง และได้ถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ยังคงรักษารูปแบบเดิมไว้และเป็นรูปแบบที่ยึดเป็นเอกลักษณ์มาจนถึงปัจจุบันนี้ เครื่องปั้นดินเหนียวที่ทำส่วนมากจะเป็นไห ซึ่งเอาไว้เก็บปลาร้า ที่ถือได้ว่าเป็นอาหารหลักของคนในชุมชนและปั้นครกเพื่อใช้ประกอบอาหาร ซึ่งในสมัยต่อมาก็ได้คิดรูปแบบเพิ่มขึ้นเป็นภาชนะใส่น้ำเก็บไว้ใช้ ซึ่งมีขนาดตามความต้องการใช้แต่ยังคงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของโพนบก

วิธีการเรียนรู้ภูมิปัญญา นายเลียง วงษ์ชัย ชาวบ้านโพนบก ตำบลชุมช้าง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย ได้ลองฝึกทดลองถูกมาตั้งแต่เล็ก ๆ เริ่มจากเป็นผู้ช่วยของพ่อ แล้วต่อมาได้พัฒนามาเป็นธุรกิจเป็นของตัวเอง และได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลาน สืบมา

ภาพแสดง การปั้นเครื่องปั้นดินเผาบ้านโพนบก

๒) การทำปลาร้า (ปลาแดก)

“ปลาร้า” เป็นอาหารพื้นบ้านของชาวไทยอีสาน ปลาร้าถือเป็นวัตถุดิบหลักในการปรุงอาหารหลายชนิด กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการกิน จนได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในวิญญูณ ๕ แห่ง ความ เป็นอีสาน ซึ่งประกอบไปด้วย ข้าวเหนียว ลาบ ส้มตำ หมอลำ และปลาร้า

วัฒนธรรมการถนอมอาหารที่เรียกว่าปลาร้าหรือปลาแดกนี้พบได้ทั่วไปในท้องถิ่นภาคอีสานของไทย ลาว จนถึงบางส่วนของเวียดนาม โดยมีหลักฐานทางโบราณคดีว่าปลาร้าเป็นอาหาร ในวัฒนธรรมอีสานมากกว่า ๖,๐๐๐ ปีแล้ว โดยปลาร้าถือเป็นความมั่นคงในการดำรงชีวิตของชาวอีสาน เพราะเป็นการถนอมอาหารที่ทำให้ชาวอีสานเก็บปลาไว้กินได้ตลอดทั้งปีสำหรับที่มาของคำว่า “ปลาแดก” ในภาษาอีสานนั้นพบว่ามาจากขั้นตอนการทำซึ่งต้อง ยัด หรือ “แดก” ปลาลงในไห เพื่อหมักกับเกลือ ซึ่งสูตรการหมักปลาร้าของชาวอีสานแบบดั้งเดิมนั้นมี อยู่ ๒ สูตรด้วยกัน ได้แก่

ปลาร้าข้าวคั่ว / ปลาร้ารำ ได้จากปลาหมักเกลือที่ใส่ข้าวคั่ว ปลาร้าที่ได้มีลักษณะและเนื้ออ่อนนุ่ม สีเหลืองเข้มและมีกลิ่นหอม ปลาสดที่นิยมใช้ทำปลาร้าประเภทนี้คือ ปลากระดี่ ปลาสลิด ปลาหมอเทศ ปลาดุก โดยใช้ปลาขนาดกลางและขนาดใหญ่

๘.๒ ประวัติบุคคลสำคัญในอดีต

ภาพแสดง ภาพวาดและอนุสาวรีย์พระยาสุรินทรธรรมธาดา

ประวัติพระยาสุรินทรธรรมธาดา

พระยาสุรินทรธรรมธาดา (คำสิงห์ สิงห์ศิริ) เป็นบุตรของพระยาฤกษ์มนตรี และนางทองสี เกิดที่ บ้านจอมนาง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย เมื่อวันอังคาร ปีมะโรง เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๓๗๕ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๐ เริ่มเรียนหนังสือไทย จากท่านครูหลักคำ เมื่ออายุครบวชจึงอุปสมบท เป็นภิกษุ ในพระพุทธศาสนา ๒ พรรษา ที่วัดจุมพล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย จากนั้นได้เข้ารับราชการเป็นเสมียนนายกองบัญชีอยู่กับเจ้าเมืองโพธิ์ชัย มีหน้าที่สำรวจไพร่พลและเตรียมเสบียงอาหารสมทบกองทัพหลวงซึ่งไปจากพระนคร

พ.ศ.๒๓๙๗ ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นนายกองบัญชี

พ.ศ.๒๓๙๘ ได้รับพระราชทานตราตั้งเป็นท้าวพรหมสาร

พ.ศ.๒๔๐๑ ได้รับพระราชทานตราตั้งเป็นเจ้าเมืองประชุมพนาลัย (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองบริคัณฑ์ นิคม อยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง คือแขวงบริคัณฑ์ ในประเทศลาวปัจจุบัน) ได้รับบรรดาศักดิ์เป็น พระศรีสุรศักดิ์สุนทร เจ้าเมืองประชุมพนาลัย ขึ้นกับเมืองหนองคาย และได้รับมอบหมายให้เป็นนายกองร่วมกับทัพหลวงไปสมทบกับพันเอกกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เป็นแม่ทัพปราบฮ่อที่ทุ่งเชียงคำ แขวงเมืองเชียงขวาง จนพวกฮ่อแตกพ่ายถอยหนีไป รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระศรีสุรศักดิ์สุนทร (คำสิงห์) เจ้าเมือง อพยพครอบครัวผู้คนมาตั้งอยู่ ที่บ้านหนองแก้ว ริมฝั่งแม่น้ำโขงด้านเมืองโพธิ์ชัย โปรดเกล้าฯ ให้อยู่บ้านหนองแก้วขึ้นเป็นเมืองรัตนวาปี ส่วนพระศรีสุรศักดิ์สุนทร (คำสิงห์) ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระรัตนเขตรักษา (คำสิงห์) เจ้าเมืองรัตนวาปีคนแรก ต่อมาปี พ.ศ.๒๔๔๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.๑๑๖ ยุบเมืองรัตนวาปีลงเป็นตำบลรัตนวาปี สังกัดอำเภอโพธิ์ชัย ส่วนพระรัตนเขตรักษาได้รับพระราชทานตราตั้งให้เป็น พระยาโพธิ์ชัยสรเดช เจ้าเมืองโพธิ์ชัย

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

ต่อมารัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยาสุนทรธรรมธาดา และพระราชทานนามสกุล สิงหศิริ เป็นต้นตระกูล สิงหศิริ พระยาสุนทรธรรมธาดาล้มป่วยด้วยโรคชราถึงแก่อนิจกรรม เวลา ๐๙.๑๐ น. วันที่ ๒๒ พ.ค.๒๔๙๗ สิริอายุ ๑๒๓ ปี ๘ เดือน และพระราชทานเพลิงศพที่วัดยอดแก้ว

ภาพแสดง อนุสาวรีย์พระยาสุนทรธรรมธาดา

๘.๓ ประชาชนชาวบ้านท้องถิ่น

๑) พ่อพราหมณ์ประจำอำเภอโพธิ์ชัย

ครูภูมิปัญญา คือ พ่อตาเพ็ง ประจิมทิศ เกิดปี พศ.๒๔๗๖ อายุ ๘๙ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๙๙ หมู่ ๑๔ บ้านดอนโพธิ์ ตำบลจุมพล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

ภาพแสดง พ่อตาเพ็ง ประจิมทิศ ประชาชนชาวบ้านอำเภอโพธิ์ชัย

๒) การสอนขวัญ / เอ็นขวัญ (การเรียกขวัญ ปลอบประโลมใจ)

ครูภูมิปัญญา คือ นางทองใบ นิยมญาติ บ้านดอนโพธิ์ ตำบลจุมพล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

๓) การทำปลาร้า (ปลาแดก)

ครูภูมิปัญญา คือ นางบัวลอง สุกใส และนางสมร กะวิเศษ บ้านวัดหลวง ตำบลวัดหลวง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย

ภาพแสดง การทำปลาร้า(ปลาแดก) และไหปลาร้าแบบโบราณ

๔) หมอยาพื้นบ้าน

ครุภูมิปัญญา คือ นางฝอยลม ศรีสะอาด ชาวบ้านจอมนาง ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย บุตรีของคุณตาวันดี ศรีสะอาด เป็นผู้สืบทอด

๕) อาหารประจำถิ่น ปลาน้ำจืด หมอน้อย เอาะหลาม

ครุภูมิปัญญา คือ นางลาวลย์ ไชสุริยา นางจำเนียร ยอดแก้วพิสัย นางแพง วิจิตร และคณะ เป็นชาวบ้านคุ้มวัดยอดแก้ว ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

๖) ศิลปะแต้มฮูป

ครุภูมิปัญญา คือ นายพนภัก หนูอินทร์ ผู้ใหญ่บ้านจอมทอง หมู่ ๑๓ ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

๗) การทำพานบายศรี

ครุภูมิปัญญา คือ นางแพง วิจิตร ชาวบ้านดอนโพธิ์ ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

๙. สถานที่ และแหล่งท่องเที่ยว/แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๙.๑ ศาสนสถาน

ศาสนสถานในพื้นที่อำเภอโพนพิสัย แบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

๑) วัดในพระพุทธศาสนา ดังนี้

- วัดไทย ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง ติดถนนพิสัยสรเดช ในเขตเทศบาลตำบลโพนพิสัย
- วัดจุมพล ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง ติดถนนพิสัยสรเดช ในเขตเทศบาลตำบลโพนพิสัย
- วัดยอดแก้ว ตั้งอยู่ติดถนนพิสัยสรเดช ในเขตเทศบาลตำบลโพนพิสัย
- วัดจอมทอง ตั้งอยู่ติดถนนพิสัยสรเดช ในเขตเทศบาลตำบลโพนพิสัย
- วัดภิมย์อาราม ตั้งอยู่ติดถนนภิมย์อาราม ในเขตเทศบาลตำบลโพนพิสัย
- วัดมณีโคตร ตั้งอยู่ถนนจุมพล-ทุ่งธาตุ ในเขตเทศบาลตำบลโพนพิสัย เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อดีสง พระพุทธรูปคู่บ้านคูเมืองโพนพิสัย
- วัดศรีเกิด ตั้งอยู่ถนนพิสัยสรเดช
- วัดจอมนาง
- วัดโพธิ์ชัย

- วัดดหลวงเจติยาราม
- วัดคงกระพันชาตรี
- วัดผดุงสุข

๒) โบสถ์ในคริสต์ศาสนา ดังนี้

- โบสถ์พระศรีหฤทัย ตั้งอยู่บ้านดอนโพธิ์ หมู่ ๑๔ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลจุมพล
- คริสตจักรแบปติสทโทนพิสัย ตั้งอยู่ที่ ริมแม่น้ำโขง บ้านจอมนาง
- คริสตจักรโทนพิสัยรวมใจ

๓) ศาสนสถานที่สำคัญในอำเภอโพธิ์พิสัย ในอำเภอโพธิ์พิสัยมีศาสนสถานสำคัญหลาย

แห่ง ทั้งวัดในพระพุทธศาสนาและโบสถ์ในคริสต์ศาสนา ดังตัวอย่าง

๓.๑) วัดไทย เป็นวัดที่มี “ถ้ำพญานาค” เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อใหญ่ ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งโขงหน้าวัดไทยเป็นจุดชมบั้งไฟพญานาคที่ได้รับความนิยมที่สุดของจังหวัดหนองคาย นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ชมบั้งไฟพญานาคแล้ว ยังมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ รูปปั้นพญานาคขนาดปรก ๙ เศียร “นาคชัยยัญ” ที่ตั้งโดดเด่นอยู่ริมน้ำโขง ถ้ำเมืองบาดาลจำลอง รวมทั้งลานนาคาเบิกฟ้า เป็นลานไว้จัดกิจกรรมต่าง ๆ

ภาพแสดง ศาสนาสถานในศาสนาพุทธ (วัดไทย อำเภอโพธิ์พิสัย)

๓.๒) วัดมณีโคตร เป็นสถานที่ประดิษฐานหลวงพ่อพระเสีียง (พระพุทธรูปที่สร้างขึ้นพร้อมกับหลวงพ่อ พระใสประดิษฐานอยู่ ณ วัดโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย) ในเขตเทศบาลตำบลจุมพล อำเภอ โพธิ์พิสัย เป็นพระคู่บ้านคูเมืองอำเภอโพธิ์พิสัย ซึ่งตามประวัติ พระใส พระแสน พระเสริม พระสุก และ พระเสีียง ได้ไล่แพลอยมาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พร้อมกัน เมื่อถึงปากน้ำจิมกลางแม่น้ำโขง พระสุกได้แสดงอภินิหาร เกิดพายุแรงจนแพแตกทำให้พระสุกจมลงกลางแม่น้ำโขง บริเวณปากห้วยน้ำเป ต่อจากนั้นได้นำเอาพระใส, พระแสน, พระเสริม และพระเสีียง ไล่แพล่องตามลำน้ำโขงมาขึ้นที่เมืองโพธิ์พิสัยและเดินทางไปได้ที่กรุงเทพฯ แต่เกิดปาฏิหาริย์ให้ช่างหนักจนไปต่อไม่ได้ จนพระเสีียงตกจากหลังช้างเป็นเหตุให้หูหัก เกศคดชาวบ้าน จึงอัญเชิญหลวงพ่อพระเสีียงประดิษฐาน ณ วัดมณีโคตร ตำบลจุมพล จนถึงปัจจุบัน

ภาพแสดง ศาสนาสถานในศาสนาพุทธ (วัดมณีโคตร อำเภอโพนพิสัย)

๓.๓) วัดหลวงเจติยาราม อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย หลวงพ่อสีบุญเรือง (ศรีบุญเรือง) เป็นพระพุทธรูปขัดสมาธิราบปางมารวิชัยสมัยล้านช้างความสูงจากหน้าตักถึงปลายพระเกศ ๓๖ นิ้วหน้าตักกว้าง ๒๖ นิ้วอัญเชิญมาจากอาณาจักรล้านช้าง สมัยพระสุนทรธรรมธาดาเจ้าเมือง โพนพิสัย เดิมประดิษฐานอยู่วัดกลางหรือวัดศรีบุญเรือง ต.วัดหลวง อ. โพนพิสัย จ. หนองคาย ต่อมาเมื่อปี ๒๕๐๕ ได้อัญเชิญมาประดิษฐานอยู่วัดหลวงเจติยาราม ต. วัดหลวง อ. โพนพิสัย จ. หนองคาย และได้มีการหล่อพระแทนขึ้นใหม่เพื่อแทนพระแทนที่หายไป และเป็นหนึ่งสาเหตุที่เจ้าอาวาสวัดหลวงเจติยารามได้ปิดทองครอบเนื้อทองเดิมที่เก่าแก่ไว้ หลวงพ่อ สีบุญเรือง จึงเป็นพระพุทธรูปที่เก่าแก่ และความศักดิ์สิทธิ์ในตระกูลแก้วสอ สมควรไปกราบไหว้ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวตลอดไป

ภาพแสดง ศาสนาสถานในศาสนาพุทธ (วัดหลวงเจติยาราม อำเภอโพนพิสัย)

๓.๔) วัดปัจจันตบุรี "วัดแดนเมือง ๑" ตำบลวัดหลวง มีหลักฐานศิลาจารึก ใบเสมาหินทราย ยอดเหลี่ยมสูง ๐.๘๘ เมตร กว้าง ๐.๔๕ เมตร มีดวงฤกษ์ด้านบน เป็นอักษรไทยน้อย (ล้านช้าง) รุ่นแรก ด้านหนึ่ง ๒๒ บรรทัด (ชำรุดบ้าง) ระบุว่าพระยาปากเจ้า (ปากห้วยหลวง ซึ่งต่อมาคือพระยาแสนสุรินทรฯ ผู้สำเร็จราชการฯ) เป็นผู้สร้างวัดนี้ และ "วัดแดนเมือง ๒" ต.วัดหลวง หลักที่ ๘๘ เป็นเสมาหินทราย สูง ๑.๒๐ เมตร กว้าง ๐.๖๙ เมตร สร้าง พ.ศ.๒๐๗๘ สมัยพระเจ้าโพธิสารราช พระชนกพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ ๑ มหาราช

ภาพแสดง เสมาทินทราย สมัยพระเจ้าโพธิสารราชพระชนกพระไชยเชษฐาธิราชที่ ๑ มหาราช
วัดปัจจันตपुरี "วัดแดนเมือง ๑"

๓.๕) คริสตจักรโพนพิสัยรวมใจ

คริสตจักรโพนพิสัยรวมใจ ตั้งอยู่ที่ ๒๓๕/๑๔ ม. ๑๔ บ้านดอนโพธิ์ ซอยน้ำคลอง
ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ภาพแสดง ศาสนาสถานในศาสนาคริสต์ (คริสตจักรโพนพิสัยรวมใจ อำเภอโพนพิสัย)

๙.๒ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

๑) เวินพระสุก อยู่ที่บ้านหนองกุงใต้ หมู่ที่ ๑ ตำบลกุดบง เป็นสถานที่จมนองของพระสุก (พระพุทธรูปที่สร้างขึ้นพร้อมกับหลวงพ่อพระใส ประดิษฐานอยู่ ณ วัดโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย) ที่ไหลพลอยมาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อถึงปากน้ำจิมกลางแม่น้ำโขง พระสุกได้แสดงอภินิหาร เกิดพายุแรงจนแพแตก ทำให้พระสุกจมนองกลางแม่น้ำโขง บริเวณบ้านน้ำเป อำเภอโพนพิสัย จึงเรียกว่า เวินสุก ซึ่งตามประวัติกล่าวว่า พญานาคได้ขอพระสุกที่จมนอน อยู่ใต้น้ำโขงไปบูชาเป็นที่เคารพและระลึกถึงพระพุทธรูปเจ้า

๒) อนุสาวรีย์พระยาสุนทรธรรมธาดา

อนุสาวรีย์พระยาสุนทรธรรมธาดาสร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึง พระยาสุนทรธรรมธาดา (คำสิงห์ สิงห์ศิริ) ผู้ซึ่งชาวอำเภโพนพิสัยเห็นว่า ท่านได้ประกอบคุณงามความดีให้แก่ชาวอำเภโพนพิสัย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านกรรพ ปราบปรามจีนฮ่อออกจากแคว้นสิบสองจุไทยและเมืองพวน ท่านเป็นผู้กล้าหาญในการรบเป็นกำลังสำคัญแก่บ้านเมือง ท่านเป็นผู้มีใจโอบอ้อมอารีแก่ข้าราชการและอาณาประชาราษฎร์ในแขวงเมืองและอำเภอ นอกเหนือจากนั้นยังเป็นผู้เชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการรำลึกถึงคุณงามความดี ซึ่งท่านได้ล้มป่วยด้วยโรคชราถึงแก่อนิจกรรม เวลา ๐๙.๑๐ น. ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๔๙๗ ชาวอำเภโพนพิสัยจะทำการประกอบพิธีบวงสรวงอนุสาวรีย์ พระยาสุนทรธรรมธาดา ทุกวันที่ ๒๒ เดือนตุลาคมทุกปี

ภาพแสดง อนุสาวรีย์พระยาสุนทรธรรมธาดา

๓) ศาลปู่ย่า โพนพิสัย และศาลหลักเมืองริมแม่น้ำโขง ปากคลองห้วยหลวง ตำบลจุมพล อำเภโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย เป็นที่เคารพกราบไหว้ของชาวโพนพิสัยมาช้านาน เมืองปากห้วยหลวง ๓ กษัตริย์ บริเวณที่ตั้งอำเภโพนพิสัยปัจจุบัน เป็นเมืองเก่าตามพงศาวดารล้านช้างเรียกว่า “เมืองปากห้วยหลวง” พ.ศ. ๑๙๐๑ พระเจ้าฟ้าจุ้มมหาราช เริ่มก่อตั้งอาณาจักรล้านช้าง และตีเมืองนี้ได้ และมีฐานะเป็น “เมืองหลวง” ซึ่งส่งเจ้าชายในราชวงศ์ล้านช้างมาครองเป็น “พญาปากห้วยหลวง” บางพระองค์ได้มีโอกาส ไปครองราชย์ที่ “เชียงทอง” ถึง ๒ พระองค์ ด้วยกันคือ หลังจากพระเจ้าแสนแสนไทยสวรรคต พ.ศ. ๑๙๕๕ แล้ว พระเจ้าคำแดง โตรสได้ครองราชย์ ต่อมาถึง พ.ศ. ๑๙๗๐ จึงสวรรคต โดยไม่ทราบสาเหตุ แต่โบราณ ราชประเพณีไทย-ลาว สตรีจึงครองราชย์ไม่ได้ “เจ้าคำเต็มพญาปากห้วยหลวง” พระสวามีเจ้าหญิงจิงครองราชย์แทนพักหนึ่ง แล้วหนีกลับเมืองปากห้วยหลวงดั้งเดิม เจ้าหญิงแก้วพิมพาซึ่งมีอำนาจมากในราชสำนักได้เชิญเจ้านายในราชวงศ์ต่อหลายพระองค์ ระหว่าง พ.ศ. ๑๙๗๑ – ๑๙๘๐ ครั้นจุพรรลุ พระราช นิตินาถก็มีเหตุสวรรคตติด ๆ กัน ถึง ๕-๖ พระองค์ จนมาเชิญ “เจ้าคำเกิด” โอรสพญาปากห้วยหลวง (คาดว่า เป็นโอรสพระเจ้า คำเต็มจากชายาอื่น) ไปครองราชย์อีก และสวรรคต พ.ศ. ๑๙๘๓ คราวนี้พระบรมวงศานุวงศ์ เสนาบดีทนมไม่ไหว จับพระนางแก้วพิมพาถ่วงแม่น้ำคานทางเหนือนครหลวงพระบาง และเชิญเจ้าไชยครองราชย์ “พระเจ้าไชยจักรพรรดิแผ่นดินแก้ว” สืบมา

ภาพแสดง ศาลปู่ย่า โพนพิสัย

๙.๒ สถานที่ราชการที่ควรรู้

๑) หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

- ที่ทำการปกครองอำเภอโพธิ์พิสัย
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโพธิ์พิสัย
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโพธิ์พิสัย
- สำนักงานเกษตรอำเภอโพธิ์พิสัย
- สำนักงานปศุสัตว์อำเภอโพธิ์พิสัย

๒) หน่วยงานราชการส่วนกลาง

- สถานีตำรวจภูธรโพธิ์พิสัย
- โรงพยาบาลอำเภอโพธิ์พิสัย
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายเขต ๒ (สพป. เขต ๒)
- สำนักงานที่ดินจังหวัดหนองคาย สาขาโพธิ์พิสัย
- ท้องถิ่นอำเภอโพธิ์พิสัย
- สถานีตำรวจภูธรเหล่าต่างคำ
- สรรพากรอำเภอโพธิ์พิสัย
- ศูนย์การศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

๓) หน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของ กระทรวงกลาโหม

- หน่วยสืบศึอำเภอโพธิ์พิสัย
- หน่วยเรือโพธิ์พิสัย (นรข.)

๔) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) สาขาโพธิ์พิสัย
- ธนาคารออมสิน
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอโพธิ์พิสัย
- ที่ทำการไปรษณีย์โพธิ์พิสัย
- สำนักงานบริการโทรศัพท์อำเภอโพธิ์พิสัย (ทีโอที)
- การประปาส่วนภูมิภาค สาขาโพธิ์พิสัย
- หมวดยการทางอำเภอโพธิ์พิสัย

๕) หน่วยงานอื่น ๆ

- สำนักงานโครงการฝายประตูละบายน้ำห้วยหลวง

๙.๓ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในท้องถิ่น

๑) ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช พิพิธภัณฑ์เมืองโพธิ์พิสัย เป็นอาคารที่ว่าการอำเภอโพธิ์พิสัย หลังเดิม ที่สร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๕ เป็นอาคารรูปตึกชั้นเดียวศิลปะแบบโคโรเนียล ซึ่งได้รับอิทธิพลจาก ประเทศฝรั่งเศส ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจำนวนหนึ่งจากองค์การบริหารส่วน จังหวัดหนองคายเพื่อนำมาบูรณะ และปี พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับคัดเลือกจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เข้าร่วมโครงการศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช ซึ่งเป็น ๑ ใน ๔ ศูนย์นำร่อง ตัวแทน

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

ภาคอีสาน เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยได้รวบรวมพระราชกรณียกิจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงเอาพระทัยใส่ในความเป็นอยู่ของพสกนิกร ไทย รวมทั้งชาวอำเภอโพธิ์ชัยที่ทั้งสองพระองค์ได้ทรงเสด็จเยี่ยมเมื่อครั้งน้ำท่วมใหญ่ เมื่อ ปี พ.ศ.๒๕๐๙ อีกทั้งเป็นแหล่งรวบรวม อนุรักษ์ ถ่ายทอด สืบสาน และใช้เป็นองค์ความรู้มรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาค้นคว้า อ้างอิง เป็นสินค้า และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของอำเภอโพธิ์ชัยอีกด้วย

ภาพแสดง ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช พิพิธภัณฑสถานเมืองโพธิ์ชัย

๒) ถ้าพญานาควัดไทย ถ้าพญานาค หรือ ถ้าเมืองบาดาลจำลอง ตั้งอยู่ที่ วัดไทย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ตำนานเล่าขานกันถึงเมืองหลวงของพญานาคแห่งโลกบาดาลใต้แม่น้ำโขง เชื่อกันว่า อยู่ที่ริมแม่น้ำโขงหน้าวัดไทย ความเป็นมาในการสร้างราชาพญานาค "นาคชัยยัญ" แร่งบันดาลใจในการก่อสร้างนาคปก ๙ เศียรและถ้าเมืองบาดาลจำลองในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นปีที่อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ครบรอบการก่อตั้งเมืองครบ ๑๐๐ ปี ในคืนหนึ่ง เจ้าอาวาสวัดไทยได้นิมนต์ว่า มีหญิงชาย ร่างกายสีด้ามานิมนต์ให้สร้างสัญลักษณ์ประจำเมืองบาดาล หรือเมืองพญานาคไว้เมืองมนุษย์ ณ บริเวณ วัดไทย ท่านเจ้าอาวาสจึงดำริสร้างสิ่งแทนโลกบาดาล คือ ๑) ราชาแห่งพญานาคเฝ้าที่หน้าทางเข้าถ้า สูง ๑๙ เมตร ๒) สร้างเป็นนาคบาท คือลักษณะแบบงูกินหาง หมายถึงสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ของบ้านเมือง ๓) เสาหลักเมืองบาดาล เป็นรูปร่างสามเหลี่ยม ๔) ประตูทางเข้าเมืองบาดาล ทางเข้าจะเชื่อมเข้าไปในลำตัวของพญานาค ซึ่งจะลอดเข้าทางส่วนท้อง ของพญานาค และจะมุดออกทางส่วนหางของพญานาค ภายในแบ่งเป็น ถ้าจำลอง ๗ ห้อง แต่ละห้องแสดงถึงเรื่องราวของเมืองบาดาล เช่นห้องสมบัติพญานาค จำลองถ้าใต้บาลที่เป็นที่เก็บสมบัติ ของพญานาคเอาไว้ จำลองเป็นแก้วแหวนเงินทอง ผั่งห้องเป็นสีทอง ห้องอริยสงฆ์ เป็นห้องที่มีหุ่นขี้ผึ้งจำลอง อริยสงฆ์ของประเทศไทยเอาไว้ บริเวณทางเดินประดับด้วยจิตรกรรมฝาผนังที่งดงาม เล่าเรื่องราวถึงตำนานของพญานาคและโลกบาดาล นอกจากนี้ บริเวณริมฝั่งโขง หน้าวัดไทย เป็นจุดชมบั้งไฟพญานาคที่ได้รับ ความนิยมที่สุดของจังหวัดหนองคาย ซึ่งในวันออกพรรษา ๑๕ ค่ำเดือน ๑๑ ขอเชิญทุกท่านมาพิสูจน์ตำนานแห่งพญานาค

ภาพแสดง ถ้ำพญานาค วัดไทย

๓) ตลาดนัดไทย-ลาว จะมีประจำทุกวันเสาร์และวันอังคารเท่านั้น ตลาดแห่งนี้เป็นจุดศูนย์รวมของพี่น้องฝั่งลาว และไทยจะนำสินค้าเข้ามาขายในที่แห่งนี้ ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ ช่วงเวลานำเดินชมสินค้าเวลาประมาณ ๐๘.๐๐-๑๒.๐๐ น

ภาพแสดง ตลาดนัดไทย-ลาว

๔) ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ บ้านโคกสว่าง หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเหล่าต่างคำ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย เป็นโครงการอนุรักษ์พันธุ์ไหม้อย้อมสี และภูมิปัญญาการฟอกย้อมเส้นไหม เป็นโครงการที่ขยายผลและต่อยอดจากโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยการจัดทำแปลงปลูกไหม้อย้อมสี ในพื้นที่ ๖ ไร่ แล้วให้ประชาชนในพื้นที่เข้ารับการฝึกอบรม นำเทคโนโลยีไปใช้ย้อมเส้นไหม ซึ่งเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

ภาพแสดง ศูนย์วิจัยไหมเฉลิมพระเกียรติ

๕) ลานนาคาเบิกฟ้า เฟส ๑, ๒, ๓

ลานนาคาเบิกฟ้า อยู่ในอำเภอโพธิ์ชัย ริมแม่น้ำโขงบริเวณวัดไทย เป็นที่ประดิษฐานของรูปปั้นองค์พญาพิสัยสัตนาคราช สีทองอร่าม สวยงาม เป็นสถานที่พักผ่อนริมน้ำโขง มีลานกว้างสำหรับจัดกิจกรรม วันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวโพธิ์ชัย รวมทั้งตลาดนัดไทย-ลาว ด้วย ซึ่งมีด้วยกัน ๓ เฟส ดังนี้

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

อำเภอรัตนวาปี

๑. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดหนองคาย/อำเภอ/ชุมชนของตนเอง

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของอำเภอรัตนวาปี

อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย มีประวัติในการจัดบ้านจัดเมืองมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้วดังจะเห็นได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเสมาหินที่จารึกอักษรครนห์ที่เป็นภาษาอินเดียบราณ นับย้อนหลังประมาณห้วง พ.ศ. ๑๒๐๐ ชุดพบที่บ้านเปงจาน หมู่ที่ ๘ ตำบลโพนแพง กิ่ง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

ตามประวัติเท่าที่มีการบันทึกไว้ เริ่มเมื่อ ร.ศ.๙๑ (พ.ศ. ๒๔๑๕) ได้มีการจัดตั้งเมืองโพนแพง (บ้านโพนแพง หมู่ที่ ๑ ตำบลโพนแพง กิ่งอำเภอรัตนวาปี) โดยมีพระสุริยะวงศ์ (ท้าวจันทรา) เป็นเจ้าเมือง ต่อมาหลวงศรีมหาพรหม ได้ย้ายเมืองไปตั้งที่บ้านปากห้วย (ตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย ปัจจุบัน) เมื่อ ร.ศ.๙๕ ต่อมาเมื่อ ร.ศ.๑๑๒ (พ.ศ.๒๔๓๖) ฝรั่งเศสได้ยึดครองฝั่งซ้าย แม่น้ำโขง ทำให้พระสุริยะศักดิ์ได้มาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในรัชการที่ ๕ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม) ได้โปรดตั้งเมืองขึ้นอีกเมืองหนึ่ง ที่บ้านหนองแก้ว เรียกว่า “เมืองรัตนวาปี” แล้วให้พระสุริยะศักดิ์เป็นเจ้าเมือง ขึ้นปกครองกับเมืองโพนพิสัย

อำเภอรัตนวาปี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดหนองคาย และระยะทางห่างจากจังหวัดหนองคาย ๗๒ กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๒ (หนองคาย - บึงกาฬ) เป็นอำเภอชายแดนติดต่อกับประเทศ สปป.ลาว มีแม่น้ำโขงกั้นตลอดแนวยาวประมาณ ๒๖ กิโลเมตร มีขนาดเนื้อที่ ๒๗๕.๑๘๘ ตร.กม. หรือจำนวน ๑๗๑,๙๙๙ ไร่ คิดเป็น ร้อยละ ๔.๙๔ ของพื้นที่จังหวัดหนองคายทั้งหมด มีรูปร่างลักษณะพิเศษทอดยาวขนานตามลำแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนระหว่างราชอาณาจักรกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว- ลักษณะของพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับกับเนินเขา บางพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมถึง มีแม่น้ำโขงไหลผ่านทางทิศตะวันตก

เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๘ กระทรวงมหาดไทย ได้มีพระราชกฤษฎีกา อนุมัติให้ตำบลรัตนวาปี ยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ ซึ่งแยกออกมาจากอำเภอโพนพิสัย โดยประกอบด้วย ๕ ตำบล คือ

๑. ตำบลรัตนวาปี
๒. ตำบลโพนแพง
๓. ตำบลบ้านด่อน
๔. ตำบลนาทับโฮ
๕. ตำบลพระบาทนาสิงห์

ภาพแสดง แผนที่อำเภอรัตนวาปี

จำนวนประชากร ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ รวมทั้งสิ้น ๓๘,๗๔๓ คน เป็น ชาย ๑๙,๕๓๗ คน เป็นหญิง ๑๙,๒๐๖ คน ตำบลที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ ตำบลพระบาทนาสิงห์ และตำบลที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด คือ ตำบลบ้านด่อน

ตารางที่ ๓ ข้อมูลประชากรของอำเภอรัตนวาปี ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘

ที่	ตำบล	ประชากร			ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
๑	รัตนวาปี	๔,๔๖๗	๔,๓๖๕	๘,๘๓๒	๒,๗๐๘
๒	นาทับไฮ	๔,๓๑๘	๔,๒๐๓	๘,๕๒๑	๒,๔๙๑
๓	บ้านด่อน	๑,๙๗๗	๑,๙๔๙	๓,๙๒๖	๑,๒๐๗
๔	พระบาทนาสิงห์	๕,๗๖๐	๕,๘๐๔	๑๑,๕๖๔	๓,๖๕๙
๕	โพนแพง	๓,๐๑๕	๒,๘๘๕	๕,๙๐๐	๑,๘๙๙
รวม ๕ ตำบล		๑๙,๕๓๗	๑๙,๒๐๖	๓๘,๗๔๓	๑๑,๙๖๔

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอรัตนวาปี

๑.๒ คำขวัญ / สัญลักษณ์ประจำอำเภอรัตนวาปี

- คำขวัญอำเภอรัตนวาปี

“รัตนวาปี ธานีจอมนาคา ยางพาราสวยสด สับประรดฉ่ำหวาน”

- สัญลักษณ์ประจำอำเภอรัตนวาปี

สัญลักษณ์ประจำอำเภอรัตนวาปี คือ บั้งไฟพญานาค พญานาค และ ศาลเจ้าพ่อเป่งจาน

๑.๓ วิสัยทัศน์ประจำอำเภอรัตนวาปี

“รัตนวาปีธานีจอมนาคา เมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เกษตรปลอดภัย บั้งไฟพญานาคโลก”

๒. สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และการคมนาคม

๒.๑ สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองชลประทาน และหนองน้ำตลอดปี แม่น้ำโขงไหลผ่านทิศเหนือ และชั้นกลางกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- ทิศเหนือ ติดกับแม่น้ำโขง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- ทิศตะวันออก ติดกับอำเภopakคาคัด
- ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอโพธิ์สัย
- ทิศใต้ ติดกับอำเภอไช้พิสัย

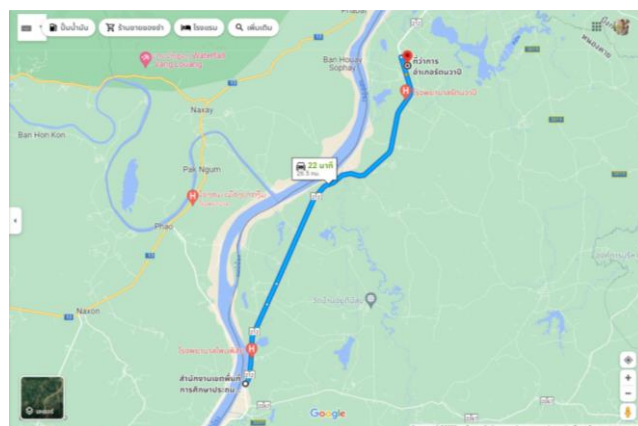

๒.๒ สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศอำเภอรัตนวาปีโดยทั่วไป ร้อนชื้น

๒.๓ การคมนาคมและการติดต่อ

ที่ตั้งอำเภอรัตนวาปี อยู่ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ระยะทาง ๒๖.๕ กิโลเมตร เดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง

๒.๔ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับวิถีการดำเนินชีวิต

ด้วยสภาพภูมิประเทศติดแม่น้ำโขง และหนอง ทำให้ชุมชนมีวิถีการดำเนินชีวิต ด้วยการทำประมง น้ำจืด และเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ทำให้ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรปลูกยางพารา สับปะรด ทูเรียน ผลไม้ตามฤดูกาล

๓. ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๓.๑ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในท้องถิ่น

๑) ดิน สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย ปลูกพืชผลทางการเกษตรได้ผลดีเท่าที่ควรเหมาะสำหรับปลูกไม้ยืนต้น

๒) หิน อำเภอรัตนวาปี มีทรัพยากรหิน ได้แก่ หินลูกรัง

๓) แหล่งน้ำ อำเภอรัตนวาปี มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ได้แก่

- แม่น้ำโขง ไหลผ่าน บ้านน้ำเป บ้านท่าม่วง บ้านด่อน บ้านเปงจาน บ้านโพนแพง

บ้านอาญา และบ้านตาลชุม อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

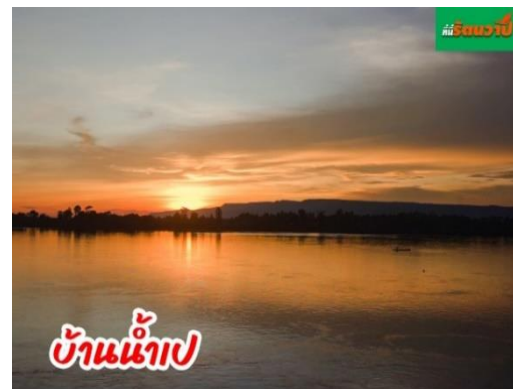
- หนองคอน อยู่ที่ หมู่ที่ ๕ บ้านหนองคอน ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี

จังหวัดหนองคาย

- ห้วยคาคต อยู่ที่ หมู่ที่ ๔ บ้านดงตาล ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

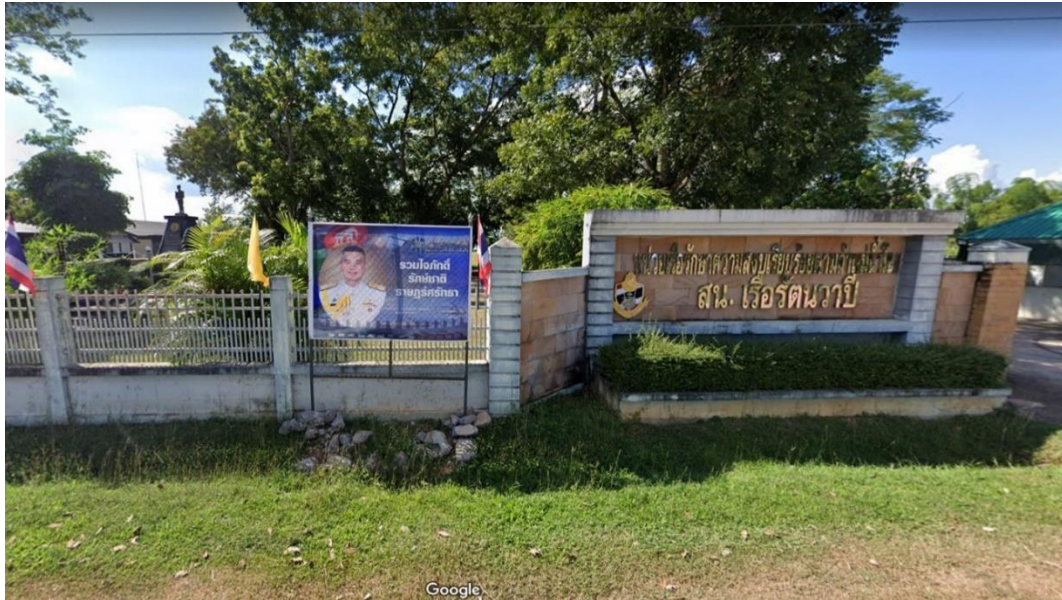
- หนองทรง อยู่ระหว่างบ้านเปงจานกับบ้านโนนโพธิ์ทอง ตำบลบ้านด่อน อำเภอรัตนวาปี

จังหวัดหนองคาย

๓.๒ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อำเภอรัตนวาปี มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ คือ แม่น้ำโขงซึ่งมีหน่วยงานจากภาครัฐ เช่น หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำน้ำโขง (นรข.) เข้ามาช่วยอนุรักษ์ดูแล

๔. เศรษฐกิจและอาชีพที่สำคัญ

๔.๑ อาชีพในชุมชน

- ๑) เกษตรกรรม (ยางพารา สับปะรด เงาะ ทุเรียน เลี้ยงสัตว์)
- ๒) ประมงน้ำจืด
- ๓) จักสาน
- ๔) ทอผ้า ทอเสื่อ

๔.๒ สินค้า OTOP ในชุมชน

- ๑) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลไม้แปรรูปบ้านดอนบก ผลิตไวท์จังก์นและแปรรูปผลไม้ตามฤดูกาล
- ๒) กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง หมู่บ้านนวัตวิถี ผลิตผ้าขาวม้า ผ้าทอพื้นเมือง บ้านพระบาทนาหงส์
- ๓) กลุ่ม OTOP บ้านกุดลึก กล้ายเบรกแตก
- ๔) กลุ่ม OTOP บ้านท่าม่วง การจักสานงอบ
- ๕) กลุ่ม OTOP บ้านโนนสวรรค์ กลุ่มทอเสื่อ
- ๖) กลุ่ม OTOP บ้านหนองคอน ผลิตสับปะรดกวน ข้าวเกรียบสับปะรด

๕. ภาษาและวรรณกรรม ภาษาและวรรณกรรม

๕.๑ ภาษาไทยอีสาน และลาวพวน

๕.๒ นิทานพื้นถิ่น เรื่อง พระบาทนาหงส์ โนนสาวเอ้ สับประรดหวานฉ่ำ พระบาทโพนสัน

๕.๓ ตำนานเปงจานนคร

๖. ศิลปะและศิลปะพื้นบ้าน

๖.๑ ภาพวาดผนังโบสถ์

๖.๒ ฟ้อนบาสโลบ ชมรมแม่บ้าน บ้านโนนสวรรค์-บ้านรัตนวาปี

๖.๓ กลุ่มสรวัดญญะ กลุ่มแม่บ้าน บ้านโป่งสำราญ

๖.๔ คณะหมอลำ บ้านชมภูพร

๗. วัฒนธรรมและประเพณี

๗.๑ ฮีต ๑๒ คอง ๑๔

๗.๒ งานบุญประจำปี “สัปดาห์น้ำหวาน”

๗.๓ ประเพณีบุญแข่งเรือ

๗.๔ บุญประเพณี บั้งไฟพญานาค (๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑)

๘. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และบุคคลสำคัญ

๘.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำพานบายศรีสู่ขวัญ หมอพรามณ์ หมอยาพื้นบ้าน ยาสมุนไพร หมอสู่วัณ เป็นต้น

๘.๒ ปราชญ์ชาวบ้าน

ปราชญ์ชาวบ้าน การทำพานบายศรีสู่ขวัญ

- นางสุดสาคร จามพัฒน์ หมู่ ๑๓ ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

- นางหนูสิน ผาสุราษ หมู่ ๔ ตำบลรัตนวาปี อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

ปราชญ์ชาวบ้าน การจักสาน/ไม้ไผ่ งาม ตะกร้า

- นายโสภณ คุรุปัญญา หมู่ ๔ ตำบลรัตนวาปี อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

ปราชญ์ชาวบ้าน หมอพรามณ์

- นายไฉ ปักมา หมู่ ๘ ต. โพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

ปราชญ์ชาวบ้าน หมอสู่วิญ

- นายเรือง ไชยราช หมู่ ๘ ต. พระบาทนาสิงห์อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

- นายประยูร วงศ์คำขาว หมู่ ๗ ต. บ้านดอน อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

ปราชญ์ชาวบ้าน หมอเป่า หมอยาพื้นบ้าน ยาสมุนไพรร

- นายสมบุรณ์ นาคเสน หมู่ ๖ ต. รัตนวาปี อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

๘.๓ บุคคลสำคัญ

หลวงพ่พระครูวีรกิจกิจพิทักษ์ (หลวงปู่ใหญ่วัดหนองคอน)

พระครูวีรกิจพิทักษ์ ฉายา อินทวิโร เจ้าอาวาสวัดหนองคอน ที่ปรึกษาเจ้าคณะ
อำเภอรัตนวาปี มรณภาพเมื่อ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๓

อุปสมบท เมื่อ วัน ๖ ๆ ๓ ค่ำ ปี เถาะ วันที่ ๑ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๕
วัดโพธิ์ทอง ตำบลพระครู อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

นามพระอุปัชฌาย์	พระอธิการทิพย์ ฉายา กตปุญโญ วัดโพธิ์ทอง ตำบลพระครู อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
นามพระกรรมวาจาจารย์	พระกลั่น ฉายา มหาวิโร วัดโพธิ์ทอง ตำบลพระครู อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
นามพระอนุสาวนาจารย์	พระคิด ฉายา เตชธมโม วัดโพธิ์ทอง ตำบลพระครู อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วิทยฐานะ

พ.ศ. ๒๔๘๗ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดบ้านโตนด
ตำบลโตนด อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

พ.ศ. ๒๕๑๐ สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก จากสำนักศาสนศึกษาวัดหนองคอน
ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

การศึกษาพิเศษ อ่านเขียนอักษรธรรม อักษรขอมได้

ความชำนาญการ เป็นผู้ชำนาญการในด้าน นวกรรมกรรมพิมพ์ปูนปั้นและควบคุม
การก่อสร้าง

งานปกครอง

วันที่ ๑๒ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นเจ้าอาวาสวัดหนองคอน ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

วันที่ ๑ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นเจ้าคณะตำบลโพนแพง เขต ๒ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

วันที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นเจ้าคณะอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

วันที่ ๒๐ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

งานการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๒๕ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ประจำสำนักศาสนศึกษา วัดหนองคอน ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นเจ้าสำนักศาสนศึกษาวัดหนองคอน ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นกรรมการอำนวยการสอบสนามหลวงแผนกธรรม ประจำหน่วยสอบวัดเปงจานเหนือ ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นผู้แทนแม่กองธรรมสนามหลวง หน่วยสอบวัดเปงจานเหนือ ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นประธานอำนวยการสอบธรรมสนามหลวง หน่วยสอบวัดเปงจานเหนือ ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

วิธีส่งเสริมการศึกษา ดังนี้

- ๑) ชี้แจงให้พระภิกษุสามเณรมองเห็นความสำคัญของการศึกษาพระธรรมวินัย
- ๒) จัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนตลอดทั้งตำราเรียนให้กับนักเรียนทุกชั้น
- ๓) ส่งเสริมในการให้พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งแผนกนักธรรม - บาลี และแผนกสามัญ ยังสำนักเรียนอื่น ๆ
- ๔) มอบรางวัลแก่นักเรียนผู้สอบไล่ได้ในสนามหลวงเพื่อนำไปเป็นทุนการศึกษาในทุกชั้น
- ๕) จัดให้มีการเรียนการสอนนักธรรมทุกชั้นทั้งในวัดและเขตปกครองอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- ๖) จัดให้มีการอบรมนักเรียน ก่อนเข้าสอบธรรมสนามหลวง เป็นประจำทุกปี

งานเผยแผ่

- พ.ศ. ๒๕๓๘** เป็นประธานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- พ.ศ. ๒๕๔๐** เป็นพระธรรมทูตสายที่ ๕ ประจำตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- พ.ศ. ๒๕๔๗** เป็นพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประจำจังหวัดหนองคาย
- พ.ศ. ๒๕๔๘** เป็นวิทยากรอบรมประชาชน นักเรียน นักศึกษา ในเขตอำเภอรัตนวาปี
- พ.ศ. ๒๕๔๙** เป็นประธานโครงการบรรพชาสามเณร อบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน วัดหนองคอน ตำบลรัตนวาปี อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- พ.ศ. ๒๕๕๐** เป็นวิทยากรบรรยายสั่งสอนตามโรงเรียน ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทุกหมู่บ้านในเขตตำบลโพนแพง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- พ.ศ. ๒๕๕๑** เป็นประธานที่ปรึกษาโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนบ้านหนองคอน ตำบลรัตนวาปี อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
- **มีการทำพิธีมาฆบูชา** ตามประเพณีนิยมทั้งทางคณะสงฆ์ และทางราชการ มีผู้มาร่วมทำพิธี ดังนี้ พระภิกษุสามเณร จำนวน ๒๘ รูป ข้าราชการและ ประชาชนจำนวน ๒๐๐ คน
 - **มีการทำพิธีวิสาขบูชา** ตามประเพณีนิยมทั้งทางคณะสงฆ์ และทางราชการ มีผู้มาร่วมทำพิธี ดังนี้ พระภิกษุสามเณร จำนวน ๓๐ รูป ข้าราชการ และประชาชนจำนวน ๓๐๐ คน
 - **มีการทำพิธีอัฐมีบูชา** ตามประเพณีนิยมทั้งทางคณะสงฆ์ และทางราชการ มีผู้มาร่วมทำพิธี ดังนี้ พระภิกษุสามเณร จำนวน ๑๐ รูป ข้าราชการ ประชาชน จำนวน ๘๐ คน
 - **มีการทำพิธีอาสาฬหบูชา** ตามประเพณีนิยมทั้งทางคณะสงฆ์ และทางราชการ มี พระภิกษุสามเณร จำนวน ๒๐ รูป ข้าราชการ ประชาชน จำนวน ๒๐๐ คน เข้าร่วมทำพิธี
 - **มีการอบรมพระภิกษุสามเณร** คือ โดยใช้เวลาว่างหลังจากการทำวัตรเช้า - เย็น ส่วนมากจะอบรมเน้นหนักให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย และตามกฎระเบียบพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม
 - **มีการอบรมศีลธรรม** ดังนี้
 - ๑) จัดให้มีการอบรมศีลธรรมแก่คณะครูอาจารย์ นักเรียน และประชาชนทั่วไป
 - ๒) ให้การอบรมศีลธรรมระหว่างพรรษาแก่ประชาชนในเขตอำเภอรัตนวาปี
 - ๓) ให้การอบรมแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโพนแพง
 - ๔) ให้การอบรมแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะงานปฏิบัติธรรม ที่จัดในเขตปกครอง อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย

- มีผู้มารักษาศิลปวัฒนธรรมตลอดปีในวันธรรมสวนะและในเทศกาลต่าง ๆ จำนวน ๓๐๐ คน

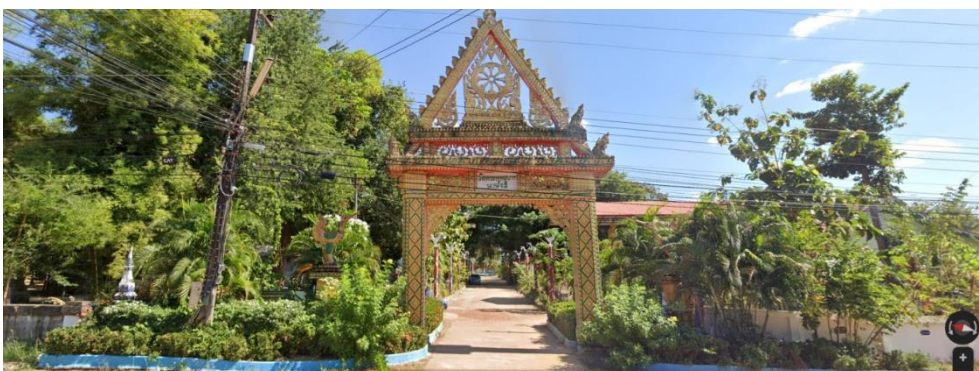
๙. สถานที่และแหล่งท่องเที่ยว/แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๙.๑ ศาสนสถาน

๑) วัดหนองคอน

๒) วัดพระพุทธบาทนาหงส์

๓) วัดราชโพนเงิน

๔) วัดราชดำริ

๙.๒ สถานที่ราชการที่ควรรู้

๑) ที่ว่าการอำเภอ รัตนวาปี

๒) ศูนย์วิจัยยางพารา หนองคาย

๓) ศูนย์วิจัยข้าวหนองคาย

๔) โรงพยาบาล รัตนวาปี

๕) สถานีตำรวจ รัตนวาปี

๖) กศน. รัตนวาปี

๗) สำนักงานเกษตรอำเภอรรัตนวาปี

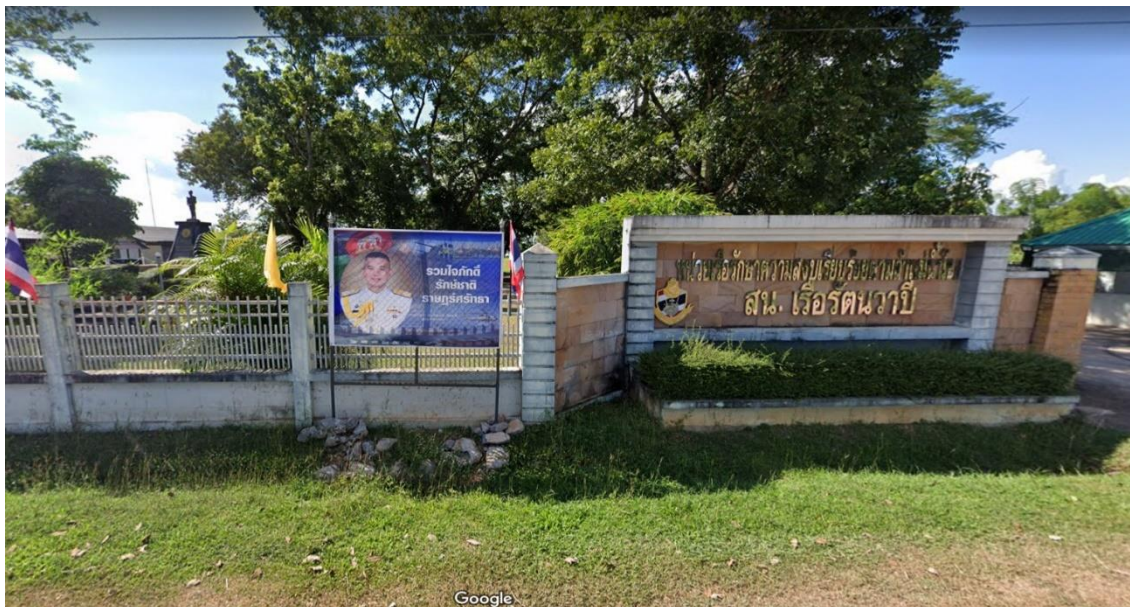
๘) สหกรณ์ นิคมโพธิ์สัย

๙) โรงเรียน

๑๐) หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง

๑๑) ที่ทำการนิคมสร้างตนเองโพธิ์สัย

๙.๓ แหล่งท่องเที่ยว

๑) แม่น้ำโขง

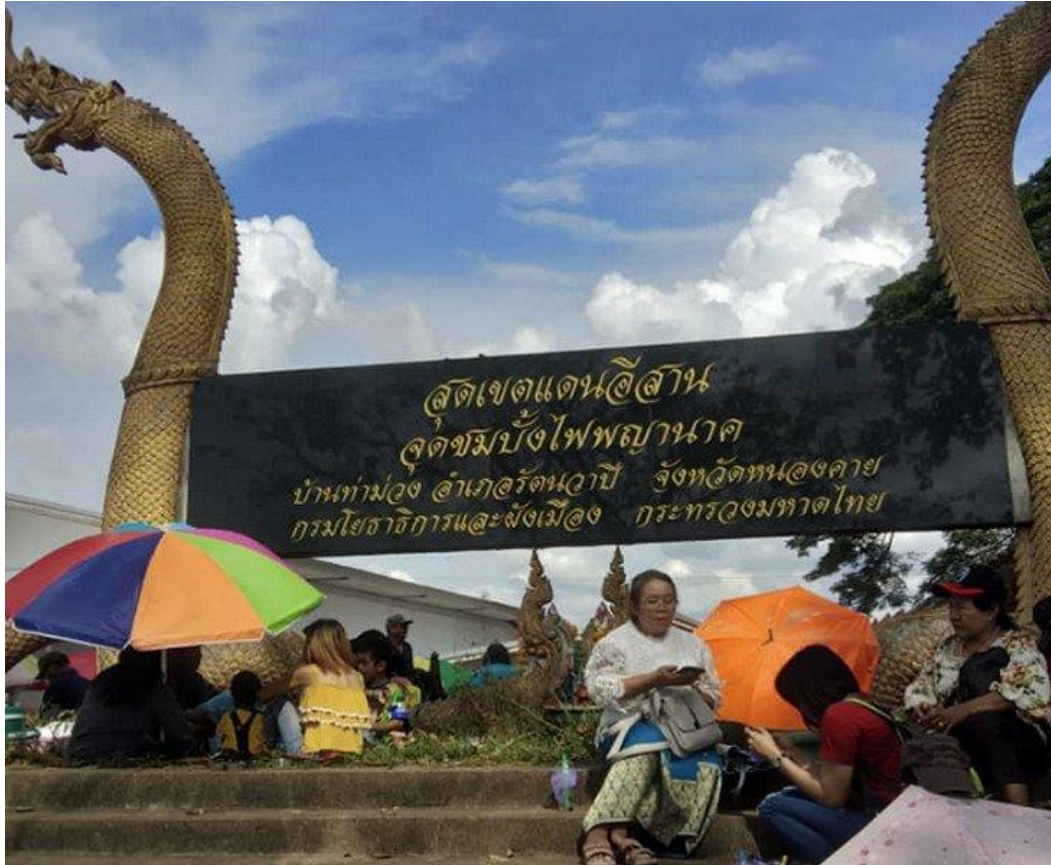
๒) หาดบ้านอาญา

๓) ตลาดนัด ณ จุดผ่อนปรน ไทย-ลาว

๔) จุดชมบั้งไฟพญานาค บ้านท่าม่วง บ้านตาลชุม บ้านน้ำเป

เพลงประจำอำเภอรัตนวาปี

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

อำเภอเฝ้าไร่

๑. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดหนองคาย/ อำเภอ/ ชุมชนของตนเอง

๑.๑ ประวัติความเป็นมาของอำเภอเฝ้าไร่

บ้านเฝ้าไร่ เดิมเป็นที่รู้จักกันในนาม “โคกมดงาม” มีลักษณะป่าทึบ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ นายแผน พิมพ์จรัส นายสิมมา นามโคตร, นายดวน กรีเทพ, นายอุ้น โคตรประทุม ราษฎรบ้านนาอ้า ตำบลเซิม อำเภอโพนพิสัย (ในขณะนั้น) ได้เข้าไปบุกเบิกกลางป่าเป็นที่ทำกิน และมีราษฎรอพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากทุกภาคของประเทศไทย แต่ส่วนมากจะเป็นราษฎรจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนมีสภาพกลายเป็นหมู่บ้านในปี พ.ศ.๒๕๒๑ ทางราชการประกาศตั้งเป็น “บ้านเฝ้าไร่” ขึ้นอยู่ในเขตการปกครองของตำบลเซิม อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย มีนายสำเภา พิมพ์จรัส เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก

บ้านเฝ้าไร่ เป็นศูนย์กลางการเดินทางสัญจรไปมาระหว่างอำเภอโซ่พิสัย อำเภอโพนพิสัย และ จังหวัดหนองคาย จึงทำให้ชุมชนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ.๒๕๒๑ จึงยกฐานะเป็น “ตำบลเฝ้าไร่” มีนายสุตใจ มาตรา เป็นกำนันคนแรก

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๘ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศตั้ง “กิ่งอำเภอเฝ้าไร่” โดยแบ่งเขตพื้นที่ การปกครองมาจากอำเภอโพนพิสัย ประกอบด้วย ๕ ตำบล คือ ตำบลหนองหลวง ตำบลวังหลวง ตำบลนาดี ตำบลอุดมพร และตำบลเฝ้าไร่ มีศูนย์ราชการอยู่ที่บ้านภูเงิน หมู่ที่ ๑๑ ตำบลเฝ้าไร่ กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ต่อมากระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศจัดตั้งยกฐานะกิ่งอำเภอขึ้นเป็น “อำเภอเฝ้าไร่” เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐

๑.๒ คำขวัญ/สัญลักษณ์ประจำอำเภอเฝ้าไร่

คำขวัญ

“ห้วยงูน้ำใส ผ้าไหมสวยสี คนดีมีน้ำใจ”

วิสัยทัศน์ประจำอำเภอเฝ้าไร่

“เกษตรอินทรีย์ วิถีชุมชนแบบพอเพียง”

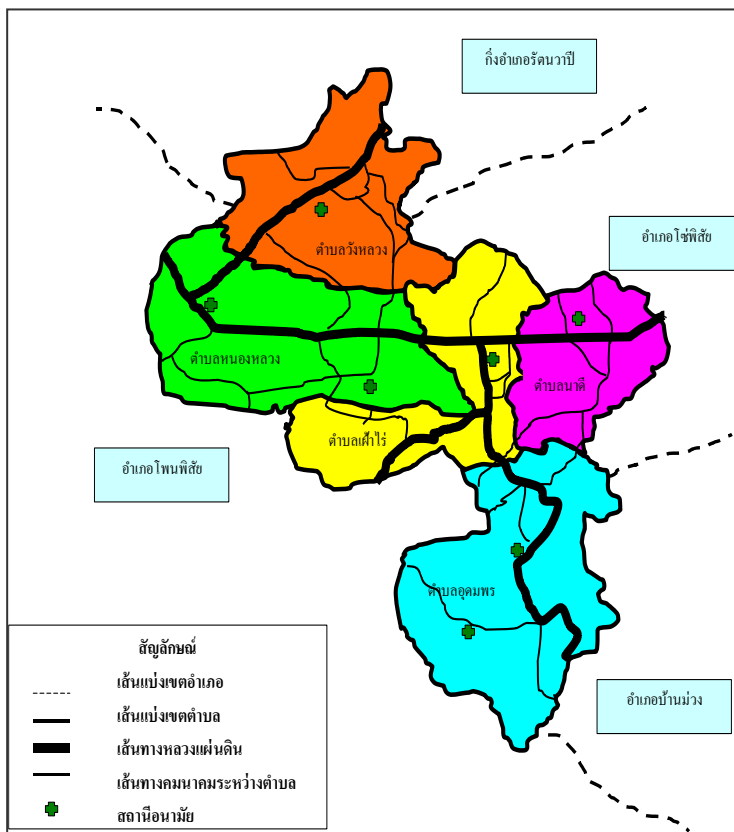
๒. สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และการคมนาคม

๒.๑ สภาพภูมิประเทศ

อำเภอเฝ้าไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดหนองคายห่างจากตัวจังหวัด ๗๑ กิโลเมตร ประกอบด้วย ๕ ตำบล ๗๓ หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางแสดง จำนวนประชากรในอำเภอเฝ้าไร่

ที่	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
๑	นาดี	๗
๒	อุดมพร	๑๔
๓	เฝ้าไร่	๑๗
๔	วังหลวง	๑๕
๕	หนองหลวง	๒๐
รวม ๕ ตำบล		๗๓

ภาพแสดง แผนที่อำเภอเฝ้าไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสงครามและห้วยคำมิตไหลผ่านสภาพพื้นที่

ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การเกษตร เช่น ปลูกยางพารา, ยูคาลิปตัส, ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ

๒.๒ ลักษณะภูมิอากาศ

- ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ เป็นฤดูหนาว อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ ๑๘ องศาเซลเซียส
- ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม เป็นฤดูร้อน อุณหภูมิสูงสุดประมาณ ๓๔ องศาเซลเซียส
- ระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม เป็นฤดูฝน ปริมาณน้ำโดยเฉลี่ย ๑,๘๐๐ มิลลิเมตร/ปี

๒.๓ การคมนาคม

การคมนาคมมีทางหลวงหลัก จำนวน ๒ สาย ได้แก่

- ๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๖๗ จากอำเภอโพนพิสัย - อำเภอเฝ้าไร่
- ๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๓๐ จากบ้านดุง - อำเภอเฝ้าไร่

มีรถประจำทางปรับอากาศ ถึงกรุงเทพฯ ทุกวัน มีรถประจำทางจากอำเภอเฝ้าไร่ ถึง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ตลอดวัน

๓. ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

๓.๑ ดิน

สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย หน้าดินตื้นเป็นดินลูกรัง เนื้อดินเป็นดินเหนียวปนดินลูกรังหรือเศษหินเป็นสีน้ำตาลศิลาแลงปะปนอยู่ด้วย ปลูกพืชผลทางการเกษตร ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรเหมาะสำหรับปลูกไม้ยืนต้น และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

การถือครองที่ดิน

- โฉนดที่ดิน จำนวน ๒,๑๕๒ แปลง รวม ๑๑,๔๑๓-๓-๑๑ ไร่
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์(น.ส.๓ก) จำนวน ๖๕๗ แปลง รวม ๔,๑๓๓-๓-๙๒ ไร่
- หนังสือรับรองการทำประโยชน์(น.ส.๓) จำนวน ๕๖ แปลง รวม ๑,๑๓๖-๑-๑๙ ไร่
- หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) จำนวน ๑๕๒ แปลง รวม ๑,๒๗๒-๒-๗๙ ไร่
- ส.ค.๑ จำนวน ๒๓๖ แปลง รวม ๑,๕๔๗-๒-๙๖ ไร่

๓.๒ น้ำ

ทางทิศตะวันออกมีลำน้ำห้วยสงคราม ซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตกับพื้นที่อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ลำห้วย และอ่างเก็บน้ำห้วยในเขตตำบลวังหลวง เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคได้หลายตำบล โดยมีลำห้วยและแหล่งน้ำดังนี้

ลำห้วย

๑. ลำห้วยเป บ้านหนองจอก ตำบลหนองหลวง
๒. ลำห้วยงู บ้านหนองควาย ตำบลวังหลวง
๓. ลำห้วยคำมิต บ้านโนนยาง ตำบลนาดี
๔. ลำห้วยสงคราม บ้านคำชี ตำบลอุดมพร
๕. ลำห้วยโคน บ้านคำโคนสว่าง ตำบลอุดมพร

อ่างเก็บน้ำ

๑. อ่างเก็บน้ำห้วยงู ตำบลวังหลวง
๒. อ่างเก็บน้ำห้วยคำมิต ตำบลนาดี
๓. อ่างเก็บน้ำโคนแล้ง ตำบลอุดมพร
๔. อ่างเก็บน้ำห้วยทรายคำ ตำบลหนองหลวง
๕. อ่างเก็บน้ำฝายบ้าน ตำบลเฝ้าไร่
๖. อ่างเก็บน้ำฝายบ้านนาดี ตำบลนาดี
๗. อ่างเก็บน้ำห้วยหนองกา ตำบลอุดมพร
๘. อ่างเก็บน้ำห้วยคำชี ตำบลอุดมพร

๓.๓ ป่าไม้

อำเภอเฝ้าไร่มีพื้นที่ป่าไม้เป็นเขต ส.ป.ก.๔-๐๑ ได้แก่ ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้ยาง ฯลฯ

๔. เศรษฐกิจและอาชีพ

๔.๑ เศรษฐกิจ

อำเภอเฝ้าไร่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำนา ทำไร่ ทำสวนยางพารา เป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ เป็ด ไก่ แพะ และอื่น ๆ อาชีพหลักของอำเภอเฝ้าไร่ คือเกษตรกรรม (ทำสวน ยางพารา ทำนา เลี้ยงสัตว์) ค้าขาย รับราชการ และ รับจ้างทั่วไป

๔.๒ ผลิตภัณฑ์ในชุมชนและท้องถิ่น(OTOP)

สินค้า OTOP ในอำเภอเฝ้าไร่ มีดังนี้

ตารางแสดง สินค้า OTOP ในอำเภอเฝ้าไร่

สินค้า	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	หมายเหตุ
ผ้าไหมลายขิด/ผ้ามัดหมี่/ผ้าเรียบ	กลุ่มทอผ้าไหมลายขิด บ้านหนองควาย	บ้านหนองควาย หมู่ ๒ ตำบลวังหลวง	๕ ดาว
ผ้าฝ้ายมัดหมี่/ผ้าขาวม้า	กลุ่มทอผ้าบ้านโนนมันปลา	บ้านโนนมันปลา หมู่ ๗ ตำบลหนองหลวง	๔ ดาว
ผ้าไหมมัดหมี่/ผ้าไหมพื้นเรียบ	กลุ่มอาชีพทอผ้าไหม บ้านท่าหายโศก	บ้านท่าหายโศก หมู่ ๔ ตำบลเฝ้าไร่	๔ ดาว
ผ้าไหม/ผ้าฝ้ายคลุมไหล่	กลุ่มทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย บ้านนาอำพัฒนา	บ้านนาอำพัฒนา หมู่ ๑๗ ตำบลเฝ้าไร่	๔ ดาว
ผ้าไหมมัดหมี่/ผ้าไหมพื้นเรียบ	กลุ่มทอผ้าไหม บ้านท่าสำราญ	บ้านท่าสำราญ หมู่ ๗ ตำบลเฝ้าไร่	๔ ดาว
ผ้าฝ้าย	กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสี ธรรมชาติบ้านโนนแสงทอง	บ้านโนนแสงทอง หมู่ ๑๓ ตำบลวังหลวง	๔ ดาว
ผ้าไหมลายขิด	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านวังหลวง	บ้านวังหลวง หมู่ ๑ ตำบลวังหลวง	๓ ดาว
ผ้าห่ม/ผ้ามัดหมี่/ผ้าขาวม้า/ผ้า ลายขิด	กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง บ้านโนนยาง	บ้านโนนยาง หมู่ ๒ ตำบลนาดี	๓ ดาว
ไม้กวาดดอกหญ้า	กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า บ้านท่าหายโศก	บ้านท่าหายโศก ม.๔ ตำบลเฝ้าไร่	๒ ดาว
กระติบข้าวจากคล้า	กลุ่มจักสานกระติบข้าวจาก คล้า	บ้านจับไม้ หมู่ ๓ ตำบลเฝ้าไร่	๒ ดาว
เฟอร์นิเจอร์จากรากไม้	กลุ่มเฟอร์นิเจอร์จากรากไม้	บ้านสุขสำราญ หมู่ ๑๖ ตำบลหนองหลวง	๒ ดาว
ผ้าห่ม	กลุ่มทอผ้าห่มบ้านโนน สะอาด	บ้านโนนสะอาด หมู่ ๕ ตำบลอุดมพร	๑ ดาว
เสื่อกก	กลุ่มทอเสื่อกกบ้านรุ่งอรุณ	บ้านรุ่งอรุณ หมู่ ๑๕ ตำบลหนองหลวง	
กระเทียม	กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ บ้านคำแก้ว	บ้านคำแก้ว หมู่ ๑๒ ตำบลอุดมพร	

ตารางแสดง สินค้า OTOP ในอำเภอเฝ้าไร่

สินค้า	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	หมายเหตุ
ซีฟิ่งเสลดพังพอน ๕ ดาบส/น้ำมัน ๕ ดาบส	ซีฟิ่งเสลดพังพอน ๕ ดาบส	บ้านบูรพา หมู่ ๑๑ ตำบลอุดมพร	
ผ้าไหมหม่อม/ผ้าขาวม้า/เสื่อกก ทอมือ	กลุ่มทอผ้าไหมหม่อมบ้านไชย พัฒนา	บ้านไชยพัฒนา หมู่ ๑๒ ตำบลวังหลวง	
ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มเลี้ยงหม่อนไหม-ทอผ้า ไหมบ้านแบง	บ้านแบง หมู่ ๒ ตำบลหนองหลวง	
ผ้าไหม	กลุ่มผ้าไหมและเย็บผ้าบ้าน ท่าหายโศก	บ้านท่าหายโศก หมู่ ๔ ตำบลเฝ้าไร่	
ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านแบงใหม่	บ้านแบงใหม่ หมู่ ๒๐ ตำบลหนองหลวง	
ข้อง/ไซ	กลุ่มจักสานบ้านกุดแคน	บ้านกุดแคน หมู่ ๓ ตำบลหนองหลวง	
ดอกไม้จันทร์	กลุ่มสตรีทำดอกไม้ประดิษฐ์ ตำบลหนองหลวง	บ้านกุดแคน หมู่ ๓ ตำบลหนองหลวง	
กระเทียม	กลุ่มเกษตรกรบ้านโนนมีชัย	บ้านโนนมีชัย หมู่ ๑๑ ตำบลหนองหลวง	
ไม้กวาดดอกหญ้า	กลุ่มผู้ผลิตชุมชนไม้กวาด ดอกหญ้า	บ้านโนนห้วยทราย หมู่ ๘ ตำบลหนองหลวง	
เสื่อกก	กลุ่มทอเสื่อกก บ้านทรัพย์เจริญ	บ้านทรัพย์เจริญ หมู่ ๙ ตำบลเฝ้าไร่	
ผ้าไหมมัดหมี่	กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านพรมงค	บ้านพรมงค หมู่ ๑๖ ตำบลเฝ้าไร่	
ผ้าไหมมัดหมี่/ผ้าขาวม้า	กลุ่มทอผ้าไหม บ้านหนองหลวง	บ้านแบง หมู่ ๒ ตำบลหนองหลวง	
เสื่อกก	กลุ่มทอเสื่อ บ้านหนองสวรรค์	บ้านหนองสวรรค์ หมู่ ๑๔ ตำบลหนองหลวง	

ตารางแสดง สินค้า OTOP ในอำเภอเฝ้าไร่

สินค้า	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่	หมายเหตุ
ผ้าห่ม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านหนองสวรรค์	บ้านหนองสวรรค์ หมู่ ๑๔ ตำบลหนองหลวง	
ไม้กวาดดอกหญ้า	กลุ่มอาชีพไม้กวาดดอกหญ้า บ้านท่าสำราญ	บ้านท่าสำราญ หมู่ ๗ ตำบลเฝ้าไร่	
ผ้าเช็ดเท้า	กลุ่มผ้าเช็ดเท้า	บ้านหนองหลวงเก่า หมู่ ๑๙ ตำบลหนองหลวง	
ผ้าฝ้าย/ผ้าห่ม	กลุ่มทอผ้าบ้านวังไฮ	บ้านวังไฮ หมู่ ๑๐ ตำบลหนองหลวง	
หมอนฟักทอง	กลุ่มแปรรูปผ้าบ้านกุดแคน	บ้านกุดแคน หมู่ ๓ ตำบลหนองหลวง	

กลุ่มทอผ้าไหม

กลุ่มทอผ้าบ้านโนน

กลุ่มทำไม้กวาด
ดอกหญ้าบ้านท่าหายโตก

กลุ่มผลิตภัณฑ์จากกกบ้านหนองวัว

กลุ่มทอผ้าไหม ผ้าฝ้ายมัดหมี่บ้านวังหลวง

กลุ่มสุขุมสมุนไพรวังหลวง

กลุ่มทำลูกประคบสมุนไพรบ้านท่าค่าง

กลุ่มทำกรรมเจ็ดเต้าบ้านศรีชมชื่น

กลุ่มทำแจ่วบองบ้านวังหลวง

กลุ่มทำเหรียญโปรยทานบ้านวังหลวง

๕. ภาษาและวรรณกรรม

๕.๑ ภาษาท้องถิ่น

ภาษาท้องถิ่นที่พบในอำเภอเฝ้าไร่คือ ภาษาอีสาน

๕.๒ ตำนาน

ตำนานในอำเภอเฝ้าไร่ที่ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าสืบทอดกันมา คือ ตำนาน ผายห้วยงู ห้วยงูหรือผายห้วยงู ตั้งอยู่ที่บ้านหนองควาย ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นผายน้ำที่มีขนาดใหญ่ ใช้ในการเกษตรกรรม ในเขตตำบลวังหลวง เดิมห้วยงู มีชื่อเรียกว่า ห้วยโง ซึ่งเป็นการเรียกในสำเนียงภูไท ซึ่งซึ่งแปลว่า ห้วยที่มีลักษณะโค้งงอ แต่มีการออกเสียงเพี้ยน จนกลายเป็นห้วยงู จนถึงปัจจุบัน โดยมีตำนานเล่าขานว่าเป็นนิทานดังนี้

ตาคำฝั้นดี	เห็นซีปะขาว
มีหนวดครายาว	บอกกล่าวตาคำ
ว่าที่แห่งนี้	ดินดีน้ำดำ
เหมาะสมจะทำ	ตั้งถิ่นฐานได้
แต่ต้องตั้งศาล	บนบานงูใหญ่
เพื่อปกป้องภัย	จะได้ร่มเย็น
ตาคำเชื่อตาม	ความฝันที่เห็น
สร้างศาลโดดเด่น	เป็นที่บูชา
เรียกศาลตาปู่	มีงูรักษา
ชาวบ้านศรัทธา	เรื่องร้ายกลายเป็นดี
งูใหญ่สองตัว	เมียดัวเฝ้าที่
ปกป้องถิ่นนี้	อุดมสมบูรณ์
เรียกขานห้วยงู	ศาลปู่คำคุณ
พืชพันธุ์เพิ่มพูน	ข้าวปลามากมาย

๖. ดนตรี ศิลปะ และหัตถกรรมในท้องถิ่น

๖.๑ การออกแบบลายผ้า (ลายลายเชิงพญานาคน้อย และพญานาคใหญ่ กลุ่มทอผ้ามัดหมี่บ้านหนองควาย โดยได้รับรางวัลชมเชยในโครงการวัฒนธรรมท้องถิ่นลุ่มน้ำโขง เทิดไถ้องค์ราชินี ปี พ.ศ. ๒๕๕๓) (ลายหมากจับโคม ๕ ของกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมใหม่บ้านท่าสำราญ และกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านท่าหายโคก ได้รับรางวัล นกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน ปี พ.ศ. ๒๕๖๑)

๖.๒ เครื่องจักสาน การจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมอย่างหนึ่ง คิดค้นโดยมนุษย์ เพื่อใช้สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการนำวัสดุขนาดเล็กและยาว มาขัด หรือสาน กันจนเป็นชิ้นงาน เช่น เสื่อ กระติบข้าว หรือของใช้อื่น ๆ เป็นต้น วัสดุที่ใช้ในงานจักสาน มักเป็นวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ หวาย ต้นคล้า เป็นต้น ในภายหลังมีการใช้ผักตบชวา และวัสดุเลียนแบบธรรมชาติและอื่น ๆ ทำให้มีความทนทานมากขึ้น แต่มีสีสั่นและคุณลักษณะภายนอกคล้ายวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ แต่ก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ทุกอย่าง

๖.๓ เชิงบั๊งไฟ เป็นการฉลองบั๊งไฟที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว และเป็นเสมือนการโฆษณาบั๊งไฟของตนโดยนำบั๊งไฟไปแห่ตามบ้านเรือน มีการร้องบทเชิงบั๊งไฟไปด้วย เมื่อถึงหน้าบ้านก็หยุดขบวน และร้องบทเชิงกระเช้าเข้าเหย้าไปเรื่อย ๆ เมื่อเห็นสมควรแล้วก็เคลื่อนขบวนไปบ้านต่อ ๆ ไป

๖.๔ กลองยาว เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนัง ซึ่งหนังหน้าเดียว ลำตัวกลองยาวด้านท้ายผายบานออกอย่างดอกสำเภา กลองยาวมีบทบาทในสังคม และวัฒนธรรมไทยทุกภูมิภาค ใช้ตีนำขบวนแห่ต่าง ๆ มีรูปแบบ การตีเพลงกลองจิ้งหะและรูปแบบทำรำประกอบการแสดง กลองยาวเป็นเครื่องตีชนิดหนึ่งของไทยที่เคยได้รับความนิยมอย่างมาก โดยมักใช้วงกลองยาวในกระบวนแห่ตามงานรื่นเริงสนุกสนานของเทศกาลและงานมงคล ต่าง ๆ ที่สร้างความบันเทิงความสนุกสนานได้เป็นอย่างดี อำเภอฝ้าไร่ ยังนิยมใช้กลองยาวในกระบวนแห่ตามงานพิธีต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความสนุกสนานของเทศกาลและงานนั้น ๆ

คณะกลองยาวบ้านวังหลวง

การแสดงกลองยาวบ้านวังหลวง

๗. วัฒนธรรม ประเพณี และเทศกาลสำคัญ

๗.๑ วัฒนธรรมและประเพณี งานบุญประเพณีและกิจกรรมในท้องถิ่น

- งานวันขึ้นปีใหม่ ในวันที่ ๑ มกราคม ของทุกปี
- งานวันผู้สูงอายุและวันสงกรานต์ ในระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ของทุกปี
- งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ในวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ของทุกปี
- งานประเพณีบุญบั้งไฟ เดือน ๖ ของทุกปี - งานแข่งเรือประจำปี
- งานประเพณีทอดกฐิน หลังวันออกพรรษาของทุกปี
- งานประเพณีลอยกระทงในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี

๗.๒ อาหาร

คนในชุมชน ชื่นชอบอาหารที่มีรสชาติที่เด่น คือ มีรสชาติเค็มจากน้ำปลาร้า รสเผ็ดที่มาจาก พริกสด พริกแห้งและมีรสเปรี้ยวจากผักของพื้นบ้านเราเองที่ปลูกหรือมีตามป่า เช่น มะขาม มะกอก ลักษณะอาหารส่วนใหญ่จะเป็นของแห้ง และมีส่วนผสมของ พืชสมุนไพรเช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด เป็นต้น

๗.๓ การแต่งกาย

ตามวัฒนธรรมเดิม การแต่งกายของคนในชุมชนอำเภอเฝ้าไร่ มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง คือหญิงมักนุ่งผ้าซิ่นทอ คลุมเข้าเล็กน้อย สวมเสื้อแขนสั้น ผู้ชายมักนุ่งกางเกงที่มีขาครึ่งน่อง ปัจจุบันคนวัยหนุ่มสาวมักแต่งกายตามสมัยนิยมอย่างที่พบเห็น

๗.๔ วิถีชีวิต

การดำเนินชีวิตแบบสังคมชนบท เป็นสังคมเกษตรกรรม ทุกคนอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนในระดับครอบครัวขยายที่มีคนหลายรุ่น อาศัยอยู่รวมกัน

๗.๕ ฮีต ๑๒ คอง ๑๔

ฮีตสิบสอง หมายถึงประเพณี ๑๒ เดือนที่เกี่ยวข้องกับหลักทางพุทธศาสนา ความเชื่อและการดำรงชีวิตทางเกษตรกรรมซึ่งชาวอีสานยึดถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณ มีแนวปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละเดือนเพื่อให้เกิด สิริมงคลในการดำเนินชีวิต เรียกว่าท้องถิ่น ว่างานบุญ ชาวอีสานให้ความสำคัญ เป็นอย่างมากและยึดถือปฏิบัติมาอย่างสม่ำเสมอเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสาน อย่างแท้จริง คำว่า “ฮีตสิบสอง” มาจาก คำว่า “ฮีต” อันหมายถึงจารีต การปฏิบัติที่สืบต่อกัน กลายเป็นประเพณี “สิบสอง” คือประเพณีที่ปฏิบัติตามเดือนทางจันทรคติทั้งสิบสองเดือน

คอง ๑๔ เป็นบทบัญญัติทางสังคมของชาวอีสานให้เป็นหลักปฏิบัติต่อกันสำหรับคนในสถานภาพต่าง ๆ มาแต่โบราณโดยใช้เป็นคำบอกเล่าขานสืบต่อกันครั้งยังไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร “คองสิบสี่” มักเป็น คำกล่าวควบคู่กับคำว่า ฮีตสิบสอง สันนิษฐานไว้ ๒ ความหมาย ว่ามาจากคำว่า คลอง หรือคลองเป็นคำนาม หมายถึง ทางหรือแนวทางเช่น คลองธรรมหรือมาจากครอง ซึ่งเป็นคำกริยา มีความหมายถึงการรักษาไว้ เช่น คำว่า ครองเมือง ครองรักครองชีพโดยที่ชาวอีสานไม่นิยมออกเสียง คำควบกล้ำ ดังนั้น คองสิบสี่น่าจะหมายถึง แนวทางที่ประชาชนทำไปชาวบ้านหรือสงฆ์พึงปฏิบัติ ๑๔ ข้อของท้องถิ่นบ้านเมือง

๗.๖ บายศรีสู่ขวัญ

พิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นพิธีที่สำคัญของชาวอีสาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับขวัญและจิตใจ เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น การดำเนินชีวิตของชาวอีสานแทบทุกอย่าง จึงมีการบายศรีสู่ขวัญควบคู่กันไปเสมอ เป็นการเรียกร่องพลังทางจิต ช่วยให้มีพลังใจที่เข้มแข็ง สามารถฟันฝ่าภัยพิบัติต่าง ๆ ได้ การสู่ขวัญช่วยทำให้เกิดมงคล ทำให้ดำรงอยู่ด้วยความสุขราบรื่น มีโชคลาภมากขึ้น และอาจลดปรารถนาให้ผู้ที่เคราะห์ร้ายพ้นจากสรรพเคราะห์ที่ทั้งปวง ด้วยมูลเหตุแห่งการสู่ขวัญ

๘. ปราชญ์ชาวบ้าน

นายทองมา ทองโคตร อายุ ๗๗ ปี เลขที่ ๑๕๔ หมู่ ๒ ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ปราชญ์ชาวบ้านด้านพิธีกรรมทางศาสนา (พราหมณ์ประจำตำบลวังหลวง)

นายเคน อัตรา อายุ ๗๗ ปี เลขที่ ๖๐ หมู่ ๑ ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

นายไพล พักลา อายุ ๗๗ ปี เลขที่ ๖๔ หมู่ ๑ ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ปราชญ์ชาวบ้านด้านการจักรสานชนิดต่าง ๆ

นายสมัย ประณัสสังค์ อายุ ๗๗ ปี เลขที่ ๙๐ หมู่ ๒ ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน

๙. สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๙.๑ สถานที่ราชการที่ควรรู้

- ที่ว่าการอำเภอ อำเภอเฝ้าไร่
- โรงพยาบาลเฝ้าไร่
- สำนักงานเกษตรอำเภอเฝ้าไร่
- การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเฝ้าไร่

๙.๒ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น

- ฝายห้วยงู (ตั้งอยู่ที่บ้านหนองควาย ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวตำบลวังหลวง ซึ่งเป็นสถานที่ที่ร่มรื่นในช่วงฤดูฝน สามารถลงเล่นน้ำบริเวณฝายพักผ่อนได้)

- แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติแม่น้ำสงคราม (ตั้งอยู่ที่บ้านนาดี ตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สถานที่เรียนรู้วิถีชีวิตริมลำน้ำสงคราม)

๙.๓ โบราณสถาน โบราณวัตถุในท้องถิ่น

- วัดบ้านกุดแคน (ตั้งอยู่ที่บ้านกุดแคน ตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นสถานที่ที่มีโบสถ์สมัยโบราณที่มีความสวยงาม และยังคงมีความเป็นโบราณสถานไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป)

- วัดบุปผาราม (ตั้งอยู่ที่บ้านจับไม้ คือบ้านนาดอกไม้ มีพระธาตุเจดีย์หลวงปู่คำดี รัम्मทินโน โดยพระธาตุทำด้วยดินเผาจากธรรมชาติ รูปทรงพระธาตุเจดีย์มีลักษณะคล้ายพระธาตุพนม)

แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น “ฝายห้วยงู”

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติแม่น้ำสงคราม

โบราณสถาน โบราณวัตถุในท้องถิ่น วัดบ้านกุดแคน

โบราณสถาน โบราณวัตถุในท้องถิ่น วัดบุปผาราม

บทที่ ๔

แนวทางการวัดและประเมินผลตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น

การวัดและประเมินผลตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น

การวัดและประเมินผลผู้เรียนตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการวัดและประเมินผลตามเป้าหมายและจุดเน้นของกรอบหลักสูตรท้องถิ่น โดยการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ที่เป็นการประเมินจากการปฏิบัติงาน หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ปฏิบัติ หรือสถานการณ์ที่เป็นจริง หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อนและเป็นองค์รวมมากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไปด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายมีคุณภาพ เชื่อถือได้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ กำหนดแนวทางการดำเนินงาน ไว้ดังนี้

บทบาทหน้าที่การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

สถานศึกษาต้องวัดและประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะ ตามจุดเน้นของหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

๑. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน ให้สอดคล้องกับสาระมาตรฐาน จุดประสงค์การเรียนรู้และสะท้อนการพัฒนาด้วย
๒. กำหนดขอบเขตในการประเมิน ต้องพิจารณาเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน เช่น ความรู้ ทักษะและกระบวนการ ความรู้สึกรู้สีก คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะ เป็นต้น
๓. กำหนดผู้ประเมิน โดยพิจารณาผู้ประเมินว่าจะมีใครบ้าง เช่น ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
๔. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมิน ควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ วิธีการประเมิน เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจ ความคิดเห็น บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ
๕. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินผู้เรียนทำกิจกรรมระหว่างทำงานกลุ่ม / โครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เวลาว่าง / พักกลางวัน ฯลฯ
๖. วิเคราะห์ผลและวิธีการจัดการข้อมูลการประเมิน เป็นการนำข้อมูลจากการประเมินมาวิเคราะห์ โดยระบุสิ่งที่วิเคราะห์ เช่น กระบวนการทำงาน เอกสารจากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ รวมทั้งระบุวิธีการบันทึก ข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
๗. กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เป็นการกำหนดรายละเอียดในการให้คะแนนผลงานว่าผู้เรียนทำอะไรได้สำเร็จ หรือว่ามีระดับความสำเร็จในระดับใด คือ มีผลงานเป็นอย่างไร การให้คะแนนอาจจะให้ในภาพรวมหรือแยกเป็นรายให้สอดคล้องกับงานและจุดประสงค์การเรียนรู้ อาจสรุปได้ว่าการประเมินตามสภาพจริงเป็นขั้นตอนที่ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ โดยวิเคราะห์จากหลักสูตร และความต้องการของผู้เรียน มีแนวทางของงานที่ปฏิบัติกำหนดกรอบและวิธีการประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมิน และผู้ถูกประเมิน

๘. ครูผู้สอนนำผลการวัดและประเมินผลแต่ละองค์ประกอบบันทึกในเอกสารบันทึกผลการประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

๙. กำหนดแนวทางการกำกับ นิเทศติดตาม การบันทึกผลการประเมินในเอกสารหลักฐานการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้อนุมัติผลการประเมิน

บทบาทหน้าที่การวัดและประเมินผลระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการจัดการเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น
๒. ส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล ประชุมชี้แจงการนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในสถานศึกษา
๓. วิเคราะห์ ประเมินผล เพื่อนำผลปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากรอบหลักสูตรท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชน ทันสมัย ต่อไป

แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การประเมิน
๑. ประวัติความเป็นมาของจังหวัด/อำเภอ/ชุมชนของตนเอง	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และสามารถแข่งขันระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรักและภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม สืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษาค้นคว้า ๓. กิจกรรมโครงงาน ๔. นิทรรศการ ๕. การแสดงบทบาทสมมุติ	๑. ทักษะศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สสำรวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบสัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตามเกณฑ์ที่กำหนด

สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๒. สภาพภูมิ ประเทศ ภูมิอากาศ/ และการ คมนาคม	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียนมี ความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสาร ได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะการ ทำงาน สามารถสร้าง อาชีพ มีรายได้ และ สามารถแข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรักและ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์ และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงการ ๔. นิทรรศการ ฯลฯ	๑.ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สํารวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๓. ทรัพยากร และ สิ่งแวดล้อม	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียนมี ความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสาร ได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะการ ทำงาน สามารถสร้าง อาชีพ มีรายได้ และ สามารถแข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรักและ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์ และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงงาน ๔. นิทรรศการ ฯลฯ	๑.ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สํารวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๔. เศรษฐกิจ และอาชีพใน ท้องถิ่น	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียนมี ความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสารได้ หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะ การทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และสามารถ แข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรัก และ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงการ ๔. นิทรรศการ ๕. บทบาท สมมุติ ฯลฯ	๑. ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สสำรวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๕. ภาษาและ วรรณกรรม	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียนมี ความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสาร ได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะ การทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และสามารถ แข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรักและ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์ และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงงาน ๔. นิทรรศการ ๕. บทบาท สมมุติ ฯลฯ	๑. ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สํารวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๖. ดนตรี ศิลปะ และ หัตถกรรมใน ท้องถิ่น	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสาร ได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะ การทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และสามารถ แข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรักและ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงการ ๔. นิทรรศการ ๕. บทบาท สมมุติ ฯลฯ	๑. ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สำรวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๗. วัฒนธรรม ประเพณี และเทศกาล สำคัญ	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และ ใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสาร ได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะ การทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และ สามารถแข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรัก และ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงงาน ๔. นิทรรศการ ๕. บทบาท สมมุติ ฯลฯ	๑. ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สํารวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๘. ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน และ บุคคลสำคัญ	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสาร ได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะ การทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และ สามารถแข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรัก และ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงการ ๔. นิทรรศการ ๕. บทบาท สมมุติ ฯลฯ	๑. ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สำรวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบรายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗. แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

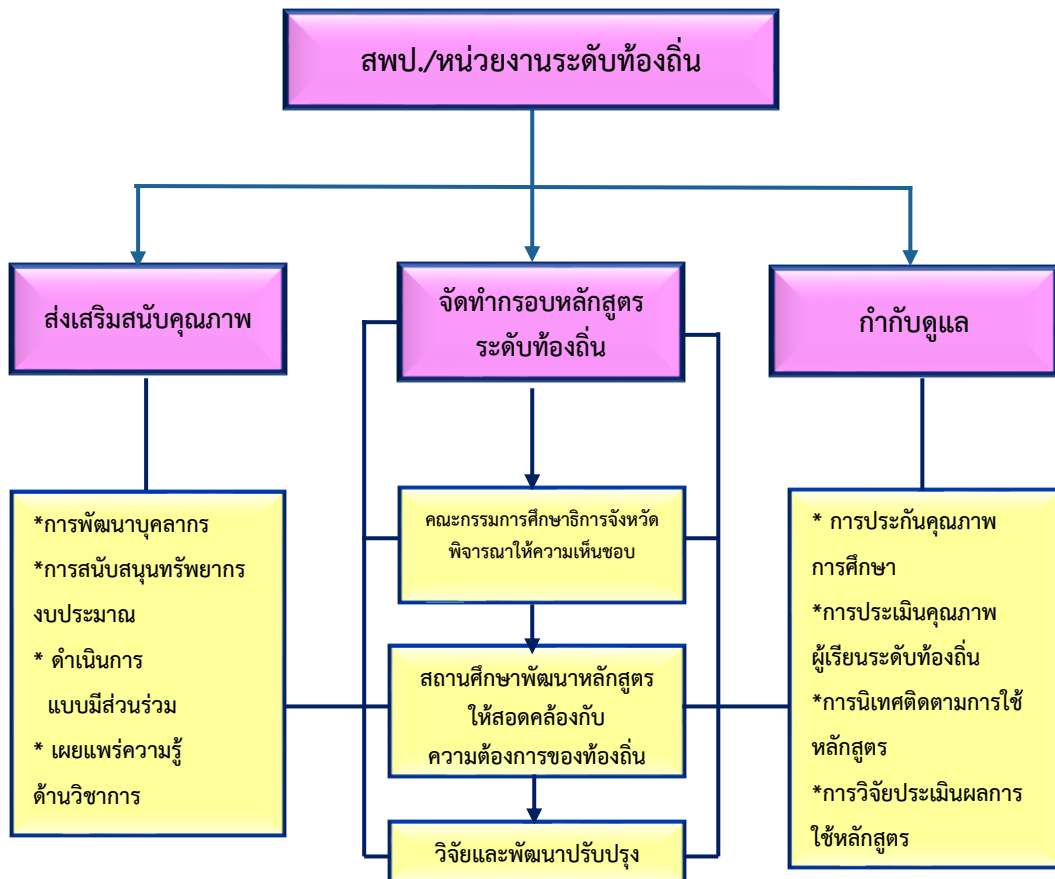
สาระ การเรียนรู้ ท้องถิ่น	เป้าหมาย/จุดเน้น	กิจกรรม	วิธีการ	เครื่องมือ	การ ประเมิน
๙. สถานที่ และแหล่ง ท่องเที่ยว/ แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน	๑. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และ ใฝ่เรียนรู้ ๒. นักเรียนมี ความคิดสร้างสรรค์ ก้าวทันการเปลี่ยน แปลงของโลก ๓. นักเรียนมีทักษะ ในการสื่อสาร ได้หลายภาษา ๔. นักเรียนมีทักษะ ชีวิตและทักษะ การทำงาน สามารถสร้างอาชีพ มีรายได้ และ สามารถแข่งขัน ระดับนานาชาติ ๕. นักเรียนรัก และ ภูมิใจท้องถิ่น อนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ศึกษา แหล่งเรียนรู้ ๒. ศึกษา ค้นคว้า ๓. กิจกรรม โครงงาน ๔. นิทรรศการ ๕. บทบาท สมมุติ ฯลฯ	๑.ทัศนศึกษา ๒. สืบค้น ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์ ๕. นำเสนอ ๖. สํารวจ ๗. ทดสอบ ฯลฯ	๑. แบบบันทึก ๒. แบบ รายงาน ๓. แบบสังเกต ๔. แบบ สัมภาษณ์ ๕. แบบ ประเมิน ๖. แบบสำรวจ ๗ แบบทดสอบ ฯลฯ	ตาม เกณฑ์ ที่ สถาน ศึกษา กำหนด

บทที่ ๕

แนวทางการนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ กำหนดแนวทางการนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้สถานศึกษาได้นำไปประกอบการพิจารณาจัดทำ หรือเพิ่มเติมในส่วนที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นภายใต้ บริบทของสถานศึกษา ตามหลักการจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ภาพแสดง แนวทางการนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ จัดทำกรอบหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษานำใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้

๑. ศึกษากรอบหลักสูตรท้องถิ่น แล้วนำส่วนที่ ๓ ไปวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายจุดเน้นของสถานศึกษา

๒. วิเคราะห์ความสอดคล้องกรอบหลักสูตรท้องถิ่นกับหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐) โดยใช้แนวทาง ดังนี้

- จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม
- บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
- จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้)
- จัดเป็นโครงการ/กิจกรรมและจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น
- จัดเป็นกิจกรรมบูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน

๓. สถานศึกษาพิจารณา/เลือกแนวทางการนำหลักสูตรท้องถิ่น ไปดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามบริบทของสถานศึกษา แนวทางใดแนวทางหนึ่ง หรือ หลายแนวทาง ตามที่เหมาะสม ดังนี้

๓.๑ จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

๓.๑.๑ เลือกชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะบรรจุเป็นรายวิชาเพิ่มเติม

๓.๑.๒ กำหนดเวลาเรียน ๔๐ ชม./ปี/ชั้น ลงในโครงสร้างเวลาเรียน

ของหลักสูตรสถานศึกษา

๓.๑.๓ กำหนดรหัสวิชาเพิ่มเติม

๓.๑.๔ กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม

๓.๑.๕ ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

๓.๑.๖ นำไปใช้จัดการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ตามแผน

การจัดการเรียนรู้

๓.๒ บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

๓.๒.๑ เลือกชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้สาระที่จะบูรณาการ (กลุ่มสาระเดียว หรือหลายสาระก็ได้)

๓.๒.๒ เลือกหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นที่จะบูรณาการ

๓.๒.๓ ครูผู้สอนในชั้นหรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระที่บูรณาการจัด

การเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้

๓.๒.๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการ มีเวลาเรียนเท่าเดิม แต่เพิ่มเนื้อหา (สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น) และประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทางการวัดและประเมินผล ของกลุ่ม สาระการเรียนรู้นั้น

๓.๓ จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓.๓.๑ เลือกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่จะจัด (กิจกรรมเดี่ยว หรือ หลายกิจกรรมก็ได้)

๓.๓.๒ เลือกหน่วยการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นที่จะจัดกิจกรรม

๓.๓.๓ ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลตามรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓.๓.๔ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่จัดมีเวลาเรียนเท่าเดิม แต่เพิ่มเนื้อหา (สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น) และประเมินผลการเรียนรู้ที่จัดเพิ่ม

๓.๔ จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้)

๓.๔.๑ กำหนดเป็นกิจกรรมสำคัญของสถานศึกษา โดยจัดการเรียน การสอนพร้อมกันทุกชั้น วันๆละ ๑ ชั่วโมง/สัปดาห์

๓.๔.๒ ครูผู้สอนในแต่ละชั้นที่จัดการเรียนการสอน ประเมินผลการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้

๓.๔.๓ เวลาเรียนในโครงสร้างเวลาเรียนเท่าเดิม แต่ปรับกิจกรรมลดเวลา เรียนเพิ่มเวลารู้ที่เคยจัด กำหนดเป็นวันสอนหลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น

๓.๕ จัดทำโครงการ กิจกรรม และจัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ตามกรอบ หลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดตามวาระและโอกาสที่สถานศึกษาเห็นสมควร

๓.๖ จัดเป็นกิจกรรมบูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน โดยนำกรอบหลักสูตรท้องถิ่นมา ปรับใช้ในกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติอยู่ในทุกๆวันในสถานศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมเสียงตามสาย กิจกรรมตามเทศกาลของท้องถิ่น เป็นต้น

๔. วัดและประเมินผลตามระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา และให้ สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลตามกรอบหลักสูตรท้องถิ่น

๕. นิเทศติดตามและประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒ ทุกสิ้นปีการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

บุญภพ นุกุลรัตน์ (บก.). (๒๕๔๐). **หนองคาย.** กรุงเทพฯ : มังกรการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๑). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง**

กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๑). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์**

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๑). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย**

ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๑). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา**

และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๑). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ**

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๓). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ**

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๑). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและ**

พลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. (๒๕๕๑). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและ**

เทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายวรรณชัย บุสนาม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒
๒. นายอุดมสิน คำมุงคุณ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒
๓. นายวิทยา ทศมี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒
๔. นายรุ่งอรุณ บ้องกัน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

บรรณาธิการกิจขั้นต้น

๑.นางสาวนิยากร ศรีมังคละ	ศึกษานิเทศก์	ประธานกรรมการ
๒.นางอรอุมา บวรศักดิ์	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
๓.ว่าที่ร.อ.รามภคิน โทรัตน	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
๔.นางจุฬารัตน์ จันทร์	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
๕.นายมานิตย์ สนิทบรรเลง	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านปากสวาย	กรรมการ
๖.นายชาญชัย ไชยคำภา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาบาย	กรรมการ
๗.นายธวัช ธาโท	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแป้น	กรรมการ
๘.นายธวัชชัย รัตนติสร้อย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสร้างนางขาว	กรรมการ
๙.นายเอกศักดิ์ แสนวัง	ผู้อำนวยการโรงเรียนสุทธสิริโสภะ	กรรมการ
๑๐.นายพิทยา บริจาค	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านวัดหลวง	กรรมการ
๑๑.นางสุวิภา ธรรมธรรม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองแอก	กรรมการ
๑๒.นายณัฐเศรษฐ์ นาคจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำปะกั้ง	กรรมการ
๑๓.นายบัวสอน จำปาศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำโคนสว่าง	กรรมการ
๑๔.นายสุระศักดิ์ เหล่ามาลา	ผู้อำนวยการโรงเรียนรุจีจินตกานนท์	กรรมการ
๑๕.นางเกศลักษณ์ อภัยภักดิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกลุ่มพัฒนา	กรรมการ
๑๖.นางอรุณ ภัคทีสังกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองจอกโนนสมบูรณ์	กรรมการ
๑๗.นางสาวมณฑา บึงราษฎร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านโนน-โนนสวรรค์	กรรมการ
๑๘.นางนฤมล เบญจมาศ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเพียงน้อยนาสมบูรณ์	กรรมการ
๑๙.นายอภิศร ทิพเสนา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสวรรค์	กรรมการ
๒๐.นางสาวมาลาตี ชันดี	รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์สัณฑ์	กรรมการ
๒๑.นางสาวนวลฉวี ไชยทองดี	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขม	กรรมการ
๒๒.นางพิสมัย กองธรรม	ครู โรงเรียนบ้านจับไม้	กรรมการ
๒๓.นางสุภารัตน์ วัฒนพฤติไพศาล	ครู โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิ์สัณฑ์	กรรมการ

๒๔.นางมาฆวรรณ คำพูล	ครู โรงเรียนอนุบาลจุมพลโพธิสัย	กรรมการ
๒๕.นางถิรดา ทองแสน	ครู โรงเรียนชุมชนบ้านปากสวาย	กรรมการ
๒๖.นางอุลัย สุโพธิ์	ครู โรงเรียนบ้านนาตาล	กรรมการ
๒๗.นางพรรณพร พุ่มนวล	ครู โรงเรียนบ้านผือ	กรรมการ
๒๘.นายพิเชษฐ์ พุ่มนวล	ครู โรงเรียนบ้านผือ	กรรมการ
๒๙.นายทองป่อ ป่อทอง	ครู โรงเรียนหนองเค็ม	กรรมการ
๓๐.นางเพ็ญภักดี นิยมญาติ	ครู โรงเรียน สุทลสิริโสภา	กรรมการ
๓๑.นายชาฤติ ชนาภาณิชยกุล	ครู โรงเรียนบ้านดงสระพัง	กรรมการ
๓๒.นางสาวนิรัชรา มาพะเนาวิ	ครู โรงเรียนบ้านแป้น	กรรมการ
๓๓.นางสาวอภิญา นิรานนท์	ครู โรงเรียนบ้านแบง	กรรมการ
๓๔.นางสมใจ พิสัยพันธ์	ครู โรงเรียนบ้านโปร่งสำราญ	กรรมการ
๓๕.นางสุดสาคร จามพัฒน์	ครู โรงเรียนอนุบาลนิคมเปงจาน	กรรมการ
๓๖.นางทิพวรรณ วรรณคำโกฏี	ครู โรงเรียนบ้านต้อน	กรรมการ
๓๗.นางสาวมลฤดี วันศิริ	ครู โรงเรียนเฝ้าไร่วิทยา	กรรมการ
๓๘.นางอุทิศ หันมา	ครู โรงเรียนรสถินคัคคณางค์	กรรมการ
๓๙.นางมยุรี นางาม	ครู โรงเรียนบ้านนาชุมช้าง	กรรมการ
๔๐.นางอังคณา สุระอุดร	ครู โรงเรียนบ้านบัว	กรรมการ
๔๑.นางกัญญารัตน์ สะวิสัย	ครู โรงเรียนชุมชนบ้านชุมช้าง	กรรมการ
๔๒.นางสาวนัฏฐนิชชา กาลจักร	ครู โรงเรียนอนุบาลหนองควาย	กรรมการ
๔๓.นางสาวเข็มพร วิริยานุรักษ์	ครู โรงเรียนบ้านนาเพียงใหญ่	กรรมการ
๔๔.นายวิทยา นาศฤงคาร	ครู โรงเรียนเวทีราษฎร์บำรุง	กรรมการและเลขานุการ
๔๕.นางสนธยา บุตรสาระ	ครู โรงเรียนบ้านโนนฤๅษี	กรรมการและเลขานุการ
๔๖.นางเอมจิต สาริคาน	ครู โรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๗.นางกุลธิดา มานะดี	ครู โรงเรียนทุ่งธาตุท่าลี่ตอนกลางสามัคคี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๘.นางพัชรินทร์ ป้องสนาม	ครู โรงเรียนบ้านเหล่าต่างคำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๙.นายทรงพล นันทพล	ครู โรงเรียนบ้านหนองแก้ว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บรรณาธิการกิจสุดท้าย

๑. นางสาวนิยากร ศรีมังคละ	ศึกษานิเทศก์	ประธานกรรมการ
๒. นางอรอุมา บวรศักดิ์	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
๓. ว่าที่ร.อ.รามภคิน โทรัตน์	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
๔. นางจุฬารัตน์ จันซารี	ศึกษานิเทศก์	กรรมการ
๕. นางเกศลักษณ์ อภัยภักดิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกลุ่มพัฒนา	กรรมการ
๖. นางอรุณ ภัคดีสัจจกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองจอกโนนสมบูรณ์	กรรมการ
๗. นางสาวมวลมาศ บึงราษฎร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านโนน-โนนสวรรค์	กรรมการ
๘. นางนฤมล เบญจมาศ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเพียงน้อยนาสมบูรณ์	กรรมการ
๙. นายวิทยา นาตฤงคาร	ครู โรงเรียนเวทีราษฎร์บำรุง	กรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางสนธยา บุตรสาระ	ครู โรงเรียนบ้านโนนฤๅษี	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางเอมจิต สาริกาน	ครู โรงเรียนบ้านพระบาทนาหงส์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นางกุลธิดา มานะดี	ครู โรงเรียนทุ่งธาตุท่าลี่ตอนกลางสามัคคี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นางพัชรินทร์ ป้องสนาม	ครู โรงเรียนบ้านเหล่าต่างคำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นายทรงพล นันทพล	ครู โรงเรียนบ้านหนองแก้ว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

จัดพิมพ์

๑. นางสาวนิยากร ศรีมังคละ	ศึกษานิเทศก์
๒. นางสาวมัทธิดา พงษ์สุวรรณ	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ